

สรุปผลการดำเนินงาน

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

สรุปผลการดำเนินงานกรมการพัฒนาชุมชน
ตามประเด็นยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

หน้า

ข้อมูลพื้นฐานกรมการพัฒนาชุมชน

๑. ประวัติความเป็นมาของกรมการพัฒนาชุมชน	๑
๒. ภารกิจ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	๒
๓. โครงสร้างการบริหารงานของกรมการพัฒนาชุมชน	๓
๔. ข้อมูลอัตรากำลังข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ	๔
๕. ประเด็นยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน	๕

สรุปผลการดำเนินงานกรมการพัฒนาชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งตนเองได้

๑. โครงการสัมมาชีพชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๖
๒. โครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน	๗
๓. การแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ	๙
๔. กองทุนแม่ของแผ่นดิน	๑๐
๕. การบริหารจัดการเก็บและใช้ประโยชน์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	๑๑
๖. การบริหารจัดการเก็บและใช้ประโยชน์ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)	๑๔
๗. โครงการบูรณาการชี้เป้าลดความเหลื่อมล้ำด้วยเทคโนโลยี	๑๖

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว

๑. โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)	๑๙
๒. โครงการต่อยอดดำเนินงานในปัจจุบันและกำหนดเป็นแผนงานในอนาคต	๔๕
๓. การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ	๔๘

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล

๑. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	๕๓
๒. โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (โครงการ กข.คจ.)	๕๖
๓. กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	๖๑

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง

๑. การปรับปรุงโครงสร้างภารกิจและอัตรากำลังกรมการพัฒนาชุมชน	๖๗
๒. รางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒	๖๘
๓. การขับเคลื่อนการจัดตั้งสถาบันแห่งความเป็นเลิศ	๗๕
๔. การตรวจราชการของสำนักตรวจราชการ	๗๖

ข้อมูลพื้นฐานกรมการพัฒนาชุมชน

๑. ประวัติความเป็นมาของกรมการพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยแยกออกจากส่วนพัฒนาท้องถิ่น กรมมหาดไทย ตาม พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ฉบับที่สิบ พ.ศ. ๒๕๐๕ นับตั้งแต่นั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับกระแสการพัฒนาและสภาพการณ์ของสังคมในแต่ละยุคสมัยตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ จำแนกได้เป็น ๖ ระยะ คือ

ระยะแรก : ก่อร่างสร้างองค์การ ๑๐ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๑๔) ได้เปิดเขตพัฒนา ๑๑๕ อำเภอ ๑,๐๘๖ ตำบล ๑๐,๘๑๖ หมู่บ้าน เน้นการหารูปแบบวิธีการพัฒนาชนบท แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชนบท โดยเน้นให้การศึกษาและฝึกอบรมในการครองชีพ การพัฒนาของชุมชน กระตุ้นประชาชนร่วมกันแก้ปัญหาตนเองและหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงของชาติ นำปัญหาความต้องการของชาวบ้านมาสู่ภาครัฐ

ระยะที่ ๒ : สร้างพลังชุมชน ๑๐ ปีที่สอง (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๒๔) เปิดเขตพัฒนาทุกอำเภอทั่วประเทศ ระยะนี้เน้นการทำงานตามแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการช่วยเหลือตนเองและชุมชนยิ่งขึ้น ให้ความสำคัญต่อการสร้างผู้นำและการรวมกลุ่มให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นฐานพลังการพัฒนา ริเริ่มกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ธนาคารข้าวตามแนวพระราชดำริ จัดให้มีกิจกรรมวันพัฒนา โดยถือวันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปี ริเริ่มให้มีวันกตัญญู ตรงกับวันที่ ๑๓ เมษายน

ระยะที่ ๓ : สู่ระบบบริหารการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ๑๐ ปีที่สาม (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๓๔) มีรูปแบบ วิธีการที่ชัดเจนตั้งแต่ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เน้นการรู้จักช่วยตัวเอง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา รุกกลุ่มผู้นำกิจกรรม ใช้กระบวนการพัฒนาชุมชนในการดำเนินงาน พัฒนาการประชาชนให้สามารถวางแผน และดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เยาวชนนอกระบบโรงเรียน สภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ความสำคัญต่อบัจจัยที่มีความจำเป็นพื้นฐาน ส่งเสริมรายได้ และพัฒนาเงินทุน เพิ่มความสามารถการทำงานเป็นกลุ่ม

ระยะที่ ๔ : เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ๑๐ ปีที่สี่ (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๔๔) มีการยึดการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนรู้จักคิด ตัดสินใจ และปฏิบัติอันเป็นประชาธิปไตยในระดับหมู่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาชุมชน พัฒนาการอาสาสมัคร เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ จัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท จัดทำแผนพัฒนาตำบล ๕ ปี และแผนพัฒนาตำบลประจำปี จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสตรี เด็ก เยาวชน อาชีพ เป็นต้น

ระยะที่ ๕ : ยุคใหม่ของระบบราชการ ๑๐ ปีที่ห้า (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๔) มีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน องค์กร และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อแก้ปัญหาชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการชุมชน ออกแบบระบบการวัดประเมินผลเพื่อเป็น "องค์กรราชการที่มีสมรรถนะสูง" ของระบบการบริหารราชการยุคใหม่ ขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พัฒนาระบบมาตรฐานงานชุมชน สนับสนุนการจัดทำแผนชุมชน โครงการแก้ปัญหาความยากจนแบบถึงลูกถึงคน การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

ระยะที่ ๖ : สร้างชนบทให้เป็นสุขพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงก้าวสู่สากล

ปัจจุบันกรมการพัฒนาชุมชนมีอายุ ๕๗ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒) เป็นช่วงของการดำเนินงานสร้างชนบทให้เป็นสุขพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงก้าวสู่สากล ดำเนินภารกิจเพื่อตอบสนองแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ กรมการพัฒนาชุมชนได้มุ่งหมายในการส่งเสริมการบริหารชุมชนให้เกิดความสุขโดยพัฒนาดัชนีชี้วัดความสุขมวลรวมชุมชนพัฒนาเชื่อมโยงไปสู่ดัชนีชุมชนเข้มแข็ง โดยมุ่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจให้ชุมชนมีอาชีพ มีรายได้ และประชาชนมีความสุขภายใต้การประกาศเป็นวาระกรมการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย การสร้างสัมมาชีพครัวเรือน การพัฒนาหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ให้เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข

๒. ภารกิจ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

๑.๒.๑ ภารกิจ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพโดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

๑.๒.๒ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้กรมการพัฒนาชุมชนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางในการพัฒนาชุมชนระดับชาติ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ เอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาชุมชน ได้ใช้เป็นกรอบแนวทาง ในการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน

๒) จัดทำและพัฒนาระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมิน ความก้าวหน้า และมาตรฐานการพัฒนาของชุมชน

๓) พัฒนาระบบและกลไกในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การอาชีพการออม และการบริหารจัดการเงินทุนของชุมชน เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน

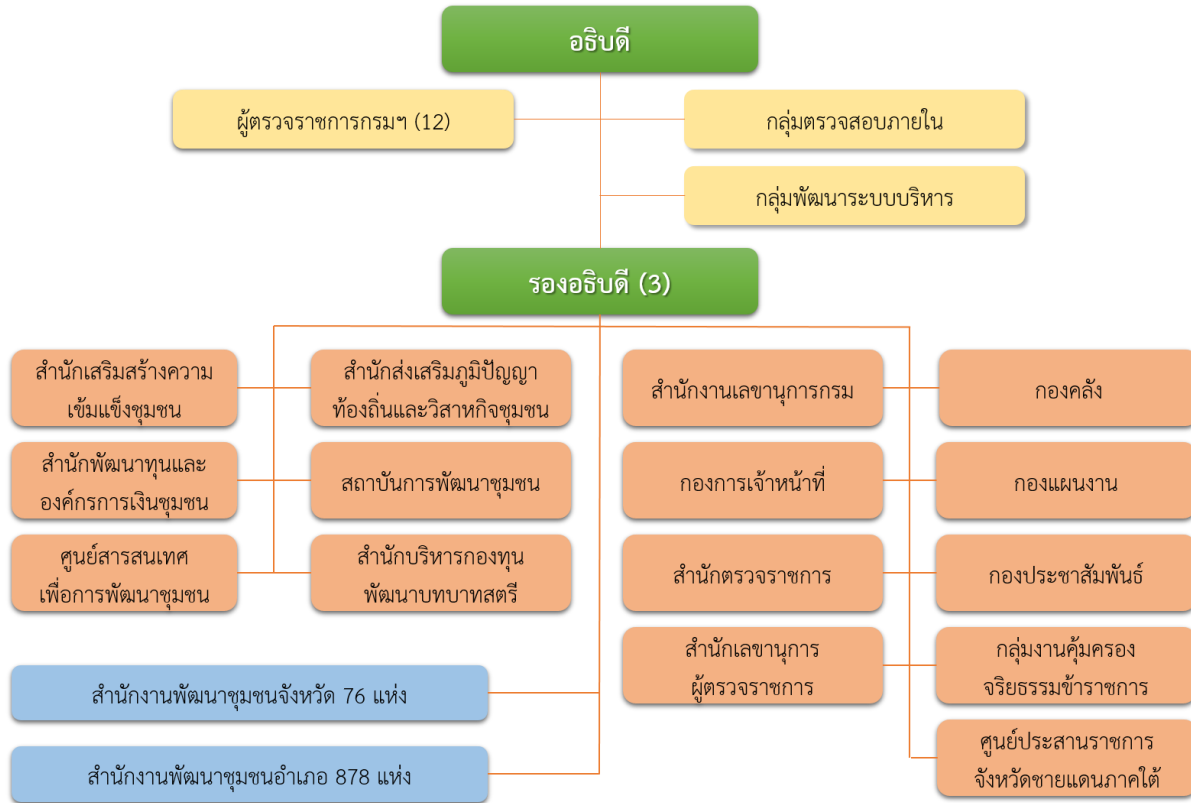
๔) สนับสนุนและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศชุมชน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์และการ ให้บริการข้อมูลสารสนเทศชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนบริหารการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ในงานพัฒนาชุมชน และการจัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน

๖) ฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และ เครือข่าย องค์กรชุมชนให้มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ และสมรรถนะในการทำงาน รวมทั้งให้ความ ร่วมมือทางวิชาการด้านการพัฒนาชุมชนแก่หน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวง หรือ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๓. โครงสร้างการบริหารงานของกรมการพัฒนารัฐบาลท้องถิ่น

๔. ข้อมูลอัตรากำลังข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน

ที่	ตำแหน่ง	กรอบอัตรากำลัง	กำลังคน	ตำแหน่งว่าง	หมายเหตุ
๑	อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	๑	๑		
๒	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	๓	๓		
๓	ผู้ตรวจราชการกรมการพัฒนาชุมชน	๑๒	๑๒		
๔	ผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน/ศูนย์ฯ/กอง				
	- ระดับต้น	๓	๓		
	- ระดับสูง	๖	๕	๑	
๕	นักวิชาการพัฒนาชุมชนเชี่ยวชาญ	๓	๓		
๖	พัฒนาการจังหวัด				
	- ระดับต้น	๑๖	๑๖		
	- ระดับสูง	๖๐	๔๐	๒๐	
๗	พัฒนาการอำเภอ				
	- ระดับชำนาญการพิเศษ	๕๕๖	๕๐๕	๕๑	
	- ระดับชำนาญการ	๓๒๒	๒๘๓	๓๙	
๘	ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ				
	- ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	๑	๑		
	- ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน	๑	๑		
	- ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์	๑	๑		
	- ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน	๑๑	๑๐	๑	
	- ผู้อำนวยการกลุ่ม/หัวหน้ากลุ่มงาน (ส่วนกลาง)	๔๖	๔๓	๓	
	- หัวหน้ากลุ่มงาน (ส่วนภูมิภาค)	๒๒๘	๒๐๐	๒๘	
๙	หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ				
	- ส่วนกลาง	๙	๖	๓	
	- ส่วนภูมิภาค	๗๖	๕๙	๑๗	
๑๐	ประเภทวิชาการ ตำแหน่งนักวิชาการผู้ช่วยฯ				
	- ส่วนกลาง	๑๑๖	๙๕	๒๑	
	- ส่วนภูมิภาค - สังกัด สพจ.	๔๐๔	๓๑๐	๙๔	
๑๑	ประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ/ชำนาญการ				
	- ส่วนกลาง	๒๔๑	๒๓๖	๕	
	- ส่วนภูมิภาค - สังกัด สพจ.	๔๕๘	๔๔๔	๑๔	
	- ส่วนภูมิภาค - สังกัด สพอ. พัฒนกร (สายวิชาการ)	๓,๔๘๓	๓,๔๐๖	๗๗	
	ส่วนภูมิภาค - พัฒนกร (สายเจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน)	๓๒๔	๒๐๔	๑๒๐	
๑๒	ประเภททั่วไป ระดับปฏิบัติงาน/ชำนาญงาน				
	- ส่วนกลาง	๑๓๘	๑๒๑	๑๗	
	- ส่วนภูมิภาค - สังกัดสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด	๓๓๐	๓๐๗	๒๓	
	รวม	๖,๘๔๙	๖,๓๑๕	๕๓๔	
พนักงานราชการ					
	- ส่วนกลาง	๓๖	๓๖		
	- ส่วนภูมิภาค	๔๘	๔๗	๑	
	รวม	๘๔	๘๓	๑	
ลูกจ้างประจำ					
	- ส่วนกลาง	๖๐	๕๓		
	- ส่วนภูมิภาค	๖๔	๖๓		
	รวม	๑๒๔	๑๑๖	-	
	รวมทั้งสิ้น	๗,๐๕๗	๖,๕๑๔	๕๓๕	

*ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒

แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนชุมชน

วิสัยทัศน์

“เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔”

พันธกิจ

๑. พัฒนาระบบกลไกการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้การพึ่งตนเอง
๒. พัฒนาการบริหารจัดการชุมชนให้พึ่งตนเองได้
๓. สร้างระบบกลไกและกิจกรรมทางเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง

๔. พัฒนาองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง และบุคลากรมีอุดมการณ์ในงานพัฒนาชุมชนและเชี่ยวชาญ

การทำงานเชิงบูรณาการ

ประเด็น

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งตนเองได้
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งตนเองได้

กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจรับผิดชอบขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แห่งความสุขของประชาชน ในประเด็น “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง ชุมชนพึ่งตนเองได้” โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ สร้างความสุขมวลรวมของชุมชน มีกิจกรรมขับเคลื่อนที่สำคัญ ดังนี้

๑. โครงการสร้างสัมมาชีพชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มีเป้าหมายสำคัญ คือ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ในระดับครัวเรือน ขับเคลื่อนโดยใช้วิธีการให้ **ชาวบ้านสอนชาวบ้าน** ในสิ่งที่เขาอยากทำ ด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับประชาชนชุมชนด้านอาชีพ หมู่บ้านละ ๑ คน เพื่อให้กลับไปสร้างที่มหาวิทยาลัย สัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน เพิ่มเติมอีกหมู่บ้าน ละ ๔ คน รวม ๕ คน และจัดฝึกอบรมอาชีพให้กับ ครัวเรือนเป้าหมายที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน ๆ ละ ๒๐ คน โดยใช้พื้นที่ในบ้านปราชญ์ชุมชนหรือ ศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อมุ่งหวังให้ครัวเรือนที่ เข้ารับการฝึกอาชีพมีความรู้และปฏิบัติอาชีพได้ จริง จนพัฒนาเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ ให้กับครัวเรือนโดยการให้คำแนะนำช่วยเหลือ อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดการ รวมกลุ่มอาชีพการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และช่อง การตลาดมีผลการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

๑.๑ หมู่บ้านสัมมาชีพชุมชน จำนวน ๔๑,๒๑๗ หมู่บ้าน (ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๓,๕๘๘ หมู่บ้าน ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓,๖๒๘ หมู่บ้าน ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๑๔,๐๐๐ หมู่บ้าน)

๑.๒ ประชาชนชุมชนด้านอาชีพ ที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นที่วิทยากรสัมมาชีพชุมชน หมู่บ้านละ ๕ คน รวม ๒๐๖,๐๘๕ คน (ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๑๗,๙๔๕ คน ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๘,๑๔๐ คน ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๗๐,๐๐๐ คน)

๑.๓ ครัวเรือนสัมมาชีพ ที่ผ่านการฝึกอาชีพโดยทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน จำนวน ๑,๒๗๕,๔๒๐ ครัวเรือน (ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๔๗๑,๗๘๐ ครัวเรือน ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๕๒๓,๖๔๐ ครัวเรือน ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๒๘๐,๐๐๐ ครัวเรือน)

๑.๔ จัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ จำนวน ๒,๗๒๒ กลุ่ม (ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒,๓๖๐ กลุ่ม ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓๖๒ กลุ่ม) โดยในปี ๒๕๖๑ มีครัวเรือนสัมมาชีพ ที่ผ่านการฝึกอาชีพสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง แบ่งได้เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑) อาชีพแปรรูป คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗๖

๒) อาชีพเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๖๓

๓) อาชีพการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๒

๔) อาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๙ ได้แก่ โฮมสเตย์ นวดแผนโบราณ จัดดอกไม้ ผูกผ้างานพิธี ช่างเสริมสวย ช่างเชื่อม ช่างไม้

๑.๕ รายได้โดยรวมของครัวเรือนสัมมาชีพ มีครัวเรือนนำความรู้จากการอบรมไปประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖๖ และมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๓๘ โดยมีรายได้จากการประกอบอาชีพ รวมทั้งสิ้น ๖,๑๙๑,๒๐๔,๒๑๗ บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ ๑๒,๒๓๑ บาท

ก้าวต่อไปของการดำเนินงานในปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕

กำหนดเป้าหมายดำเนินการสร้างสัมมาชีพชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพิ่มเติมจำนวน ๓๓,๔๓๘ หมู่บ้าน เพื่อให้ครบทุกหมู่บ้าน จำนวนรวมทั้งสิ้น ๗๔,๖๕๕ หมู่บ้าน

นอกจากนี้ กรมการพัฒนาชุมชนยังได้ร่วมมือกับภาคีภายใต้ข้อตกลงระหว่าง กรมการพัฒนาชุมชนกับหน่วยงานริเริ่มธุรกิจเพื่อสังคมแห่งประเทศไทย (Thailand Social Business Initiative : TSBI) ประกอบด้วย องค์กรภายใต้หน่วยงาน ๓ องค์กร ได้แก่ ๑) Yunus Center AIT ๒) สถาบันไทยพัฒนา และ ๓) บริษัท อิมเมจพลัส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ในการสร้างต้นแบบและนำร่องกลุ่มอาชีพในพื้นที่ชุมชน/ตำบล พัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชน (Community Entrepreneur : CE) จำนวน ๙ จังหวัด ๑๑ กลุ่ม และขยายผลครอบคลุม ๗๖ จังหวัด ๘๘ กลุ่ม รวมทั้งสิ้น ๙๙ กลุ่ม ดำเนินการตามโมเดลการสร้างกลุ่มอาชีพ/สัมมาชีพสู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชน เพื่อให้กลุ่มประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และพัฒนาไปสู่กิจการแบบธุรกิจเพื่อสังคม (Social Business : SB) หรือวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise : SE)

๒. โครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๖๐ จำนวน ๙,๗๑๕ หมู่บ้าน โดยมีรูปแบบและวิธีการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่ผ่านมา ประกอบด้วย ๑) การสร้างและพัฒนาแกนนำหมู่บ้าน ๒) คัดเลือกและฝึกอบรมครอบครัวพัฒนา ๓) จัดเวทีประชาคมเพื่อปรับแผนชุมชน ๔) ส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชน ๕) ให้จัดเวทีถอดบทเรียนการพัฒนาและขยายผลไปสู่หมู่บ้านอื่น ด้วยการพัฒนาตามเกณฑ์การประเมินและจัดระดับการพัฒนา ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด ของกระทรวงมหาดไทย

ในปี ๒๕๖๒ กรมฯ วางยุทธศาสตร์สร้างชุมชนแห่งความสุข (Community Happiness) เพื่อมุ่งมั่นทำให้ประชาชนมีความสุข สู้สังคมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน

๘,๗๘๐ หมู่บ้าน และได้มุ่งเน้นการวัดผลการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จึงได้กำหนดตัวชี้วัดเพื่อวัดผลสำเร็จของการพัฒนา ๑๓ ตัวชี้วัด ดังนี้

และที่สำคัญได้ยกระดับการพัฒนาสู่การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก จำนวน ๘๗๘ หมู่บ้าน ดำเนินการในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด ๘๗๘ อำเภอ เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก และสืบสาน รักษาและต่อยอดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มาใช้ในการพัฒนาชุมชนและสร้างความสุขของประชาชน ด้วยวิธีการใช้พลังการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีการพัฒนายกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งมีความเข้มข้นในการพัฒนาตามตัวชี้วัดผลสำเร็จฯ ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบโครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เฉลิมพระเกียรติ
เนื่องในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

ตัวชี้วัด	โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงปี 62 (8,780 หมู่บ้าน)	โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เฉลิมพระเกียรติฯ (878 หมู่บ้าน)
1. บัญชีครัวเรือน	อย่างน้อย 30 ครัวเรือน	ทุกครัวเรือนที่ประกอบสัมมาชีพ
2. การจัดทำแผนชุมชน	ทำตามแผนได้จริง ร้อยละ 30	ทำตามแผนได้จริง ร้อยละ 30
3. บริหารจัดการขยะ	ทำกิจกรรม 3R อย่างน้อย 3 กิจกรรม	ทำกิจกรรม 3R อย่างน้อย 3 กิจกรรม
4. จิตอาสา	ทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์อย่างน้อย 1 กิจกรรม/เดือน	ทุกครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์อย่างน้อย 1 กิจกรรม/เดือน
5. สัมมาชีพ	ประกอบสัมมาชีพอย่างน้อย 20 ครัวเรือน และมีรายได้เพิ่มขึ้น	ประกอบสัมมาชีพครบทุกครัวเรือน และมีรายได้เพิ่มขึ้น (ยกเว้นครัวเรือนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้)
6. การบริหารจัดการหนี้	ได้รับการบริหารจัดการหนี้อย่างน้อย 30 ครัวเรือน และมีหนี้ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20	ครัวเรือนที่มีหนี้สามารถบริหารจัดการหนี้ได้ทุกครัวเรือน และหนี้ของครัวเรือนลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20
7. การออม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของครัวเรือนที่มีอยู่จริง	ทุกครัวเรือนมีการออม (ยกเว้นครัวเรือนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้)
8. หมู่บ้านท่องเที่ยว	มีกิจกรรมส่งเสริม/พัฒนาเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวตามแนวทาง 6P อย่างน้อย 1 กิจกรรม	เป็นแหล่งเรียนรู้/ดูงาน/หมู่บ้านท่องเที่ยว หมู่บ้านมีรายได้จากการดูงานหรือจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
9. กองทุนสวัสดิการ	มีอย่างน้อย 1 กองทุน และมีกิจกรรมช่วยเหลือคนยากจน/ด้อยโอกาส/ประสบปัญหา อย่างน้อย 3 ครัวเรือน/หมู่บ้าน	ทุกคนได้รับการดูแลหลักเกณฑ์ที่กำหนด
10. ปลอดอบายมุข	มีกิจกรรมส่งเสริมลด ละ เลิก อบายมุข อย่างน้อย 1 กิจกรรม/ปี	มีกิจกรรมส่งเสริมลด ละ เลิก อบายมุข อย่างน้อย 1 กิจกรรมในช่วง 3 เดือน
11. วิสาหกิจชุมชน	มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่ม อย่างน้อย 1 กลุ่ม	มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อย 1 กลุ่ม
12. สุขภาวะ	มีกิจกรรมสร้างความรู้ในการดูแลสุขภาพอย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง	มีกิจกรรมสร้างความรู้ในการดูแลสุขภาพอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง
13. ผู้สูงอายุได้รับการดูแล	ได้รับการดูแลจากกองทุนสวัสดิการอย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง	ได้รับการดูแลจากชุมชน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ภาพกิจกรรม

ดำเนินการจัดกิจกรรม Kick off พร้อมกันทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒

นายนิสิต จันทร์สมวงศ์ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน พร้อมด้วยผู้บริหารและคณะเจ้าหน้าที่กรมฯ ร่วมกิจกรรม (Kick Off) เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ณ บ้านทุ่งกระโปรง ตำบลป่าชะ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

๓. การแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ (ชี้เป้าชีวิต จัดทำเข็มทิศชีวิต บริหารจัดการชีวิต)

การดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ ระหว่าง กรมการพัฒนารัฐบาลชุมชน กระทรวงมหาดไทย กับ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

แนวคิด

- ๑) ความยากจนเกิดจากการบริหารจัดการชีวิตที่ไม่เหมาะสม สามารถแก้ไขด้วยการบริหารจัดการชีวิต
- ๒) ปัญหาความยากจน เป็นปัญหาเชิงซ้อน ไม่ใช่ปัญหาเชิงเดี่ยว ต้องแก้ไขเป็นรายครัวเรือน
- ๓) ปัญหาความยากจน ต้องแก้ไขเป็นกระบวนการบูรณาการ และใช้เวลาในการดำเนินการ

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อตกลงความร่วมมือระหว่างกรมการพัฒนารัฐบาลชุมชน กับ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ในการส่งเสริม สนับสนุน อาชีพแก่ครัวเรือนยากจนให้สามารถบริหารจัดการชีวิตได้อย่างเหมาะสม และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ๒) เพื่อตอบสนองการขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- เป้าหมาย :** ดำเนินการในพื้นที่ ๗๔ จังหวัด ที่มีครัวเรือนยากจนพัฒนาได้ที่ขอรับการสนับสนุน
- ระยะเวลา :** ดำเนินการพฤษภาคม - กันยายน ๒๕๖๒

กรอบและแนวทางของความร่วมมือ

กรมการพัฒนารัฐบาลชุมชน กระทรวงมหาดไทย กับ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ได้ดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๒ โดยกำหนดกรอบและแนวทางของความร่วมมือ ดังต่อไปนี้

- ๑) กรมการพัฒนาชุมชนสำรวจครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่ต้องการอาชีพ จัดกลุ่มแยกประเภทอาชีพที่ต้องการขอรับการสนับสนุนองค์ความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ
- ๒) กรมการพัฒนาชุมชนวิเคราะห์ศักยภาพครัวเรือนยากจน เพื่อกำหนดครัวเรือนยากจนเป้าหมายและแนวทางการสนับสนุนครัวเรือนยากจนเป้าหมาย
- ๓) กรมการพัฒนาชุมชนฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ตามความต้องการของครัวเรือนยากจนเป้าหมาย พร้อมส่งเสริมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
- ๔) มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ประกอบอาชีพแก่ครัวเรือนยากจนที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพ หรือมีอาชีพแล้ว
- ๕) กรมการพัฒนาชุมชน และมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาคความยากจนเชิงบูรณาการ
- ๖) กรมการพัฒนาชุมชน และมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ติดตามประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ และนำผลการประเมินมาพัฒนาการดำเนินงานความร่วมมือตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

๔. กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ผลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ปี พ.ศ. ๒๕๖๑

กิจกรรม/โครงการสำคัญที่ดำเนินการ/เป้าหมายปี ๒๕๖๑

งบประมาณ ๑๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งเป็น ส่วนภูมิภาค ๑๒,๙๒๔,๓๐๐ บาท ส่วนกลาง ๗๕,๗๐๐ บาท

๑. ตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๒๐,๒๕๓ กองทุน
๒. ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๒๐,๒๕๓ คน
๓. ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๑๗,๕๖๐ คน (๘๗๘ หมู่บ้าน)

ผลการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐

รวมทั้งสิ้น ๒๐,๒๕๓ กองทุน แบ่งเป็น ระดับ A = ๔,๙๕๕ กองทุน ระดับ B = ๑๓,๐๐๖ กองทุน ระดับ C = ๒,๒๙๒ กองทุน (ข้อมูล ณ วันที่ ๘ พ.ค. ๖๒)

ข้อมูลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑

๑. กองทุนแม่ของแผ่นดิน (ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐) จำนวน ๒๐,๒๕๓ กองทุน
๒. ต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๘๗๘ แห่ง
๓. ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๒,๗๕๐ แห่ง
๔. วิทยากรกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๑,๐๒๗ คน

ยอดรวมเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน ทั้งหมด ๕๖๘,๙๙๓,๖๗๑ บาท (ข้อมูล ณ วันที่ ๘ พ.ค. ๖๒) ประกอบด้วย

๑. เงินที่ได้รับพระราชทาน + สมทบจากรัฐ ๒๖๘,๘๔๙,๐๙๑ บาท
๒. เงินสมทบ (ทุนศรัทธา + ทุนปัญญา) ๓๐๐,๑๔๔,๕๘๐ บาท

จำนวนสมาชิก มีครัวเรือนที่สมัครเป็นสมาชิก จำนวน ๒,๖๕๑,๓๔๖ ครัวเรือน (ข้อมูล ณ วันที่ ๘ พ.ค. ๖๒)

ผลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ปี พ.ศ. ๒๕๖๒

กิจกรรม/โครงการสำคัญที่ดำเนินการ/เป้าหมายปี ๒๕๖๒ (ข้อมูล ณ วันที่ ๘ พ.ค. ๖๒)

งบประมาณ ๒๖,๗๘๐,๔๐๐ บาท แบ่งเป็น ส่วนภูมิภาค ๒๖,๗๑๐,๒๐๐ บาท ส่วนกลาง ๕,๐๗๐,๒๐๐ บาท

๑. ตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๒๑,๑๓๑ กองทุน (ดำเนินการไตรมาส ๑)

- ๒. ประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ผู้ขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๙๕๔ คน (ดำเนินการไตรมาส ๑)
- ๓. ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๒๑,๑๓๑ คน/หมู่บ้าน (ดำเนินการไตรมาส ๑)
- ๔. ประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๒,๖๓๔ คน (๗๖ จังหวัด) (ดำเนินการไตรมาส ๑)
- ๕. ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๘๗๘ หมู่บ้าน (ดำเนินการไตรมาส ๒)
- ๖. สนับสนุนกิจกรรมต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๘๗๘ หมู่บ้าน (ดำเนินการไตรมาส ๒)

ผลการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑

รวมทั้งสิ้น ๒๑,๑๓๑ กองทุน แบ่งเป็น ระดับ A = ๔,๖๙๕ กองทุน ระดับ B = ๑๓,๖๓๙ กองทุน ระดับ C = ๒,๗๙๗ กองทุน (ข้อมูล ณ วันที่ วันที่ ๘ พ.ค. ๖๒)

การได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน กองทุนแม่ของแผ่นดิน ของกรมการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๒	ปีงบประมาณ พ.ศ.	งบประมาณ (บาท)
	๒๕๕๖	๒๘,๙๖๕,๐๐๐
	๒๕๕๗	๔๔,๕๐๒,๓๒๐
	๒๕๕๘	๔๗,๔๙๒,๖๐๐
	๒๕๕๙	๔๘,๖๖๑,๓๐๐
	๒๕๖๐	๒๔,๓๓๙,๒๐๐
	๒๕๖๑	๑๓,๐๐๐,๐๐๐
	๒๕๖๒	๒๖,๗๘๐,๔๐๐
	รวม	๒๓๓,๗๔๐,๘๒๐

๕. การบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

ปี ๒๕๖๑ มีผลการจัดเก็บข้อมูลในครัวเรือนทั่วประเทศใน ๗๖ จังหวัด ๘๗๘ อำเภอ ๗,๒๕๕ ตำบล ๗,๗๗๖ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ๘๔,๐๘๐ หมู่บ้าน/ชุมชน

จากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นข้อมูลในรอบปีที่ผ่านมา (๒๕๖๐) ของคนไทยที่อาศัยอยู่จริงทั้ง ๗๖ จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) จำนวน ๑๒,๙๓๕,๘๖๖ ครัวเรือน ๓๖,๖๔๔,๓๐๙ คน พบว่า คนไทยมีคุณภาพชีวิตตามเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จำนวน ๕ หมวด ๓๑ ตัวชี้วัด

หมวดที่ ๑ สุขภาพ การมีสุขภาพดีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำรงชีวิตให้มีความสุข (๗ ตัวชี้วัด)

หมวดที่ ๒ สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ คนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีนอกจากจะมีสุขภาพที่ดีแล้ว ควรต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดีด้วย (๗ ตัวชี้วัด)

หมวดที่ ๓ การศึกษา หากประชากรของประเทศมีคุณภาพจะส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาที่ยั่งยืน คนจะมีคุณภาพถ้าได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

หมวดที่ ๔ การมีงานทำและรายได้ ประกอบด้วยตัวชี้วัดเชิงเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับการมีงานทำและรายได้ของคนวัยแรงงานและคนสูงอายุ รวมทั้งการออมของครัวเรือน (๔ ตัวชี้วัด)

หมวดที่ ๕ ค่านิยม เพื่อให้ดำรงความเป็นไทยไว้ได้อย่างมีศักดิ์ศรี จึงได้กำหนดเรื่องการปลูกฝังค่านิยมไทยไว้ เพราะเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นเก่าไปยังคนรุ่นใหม่ของสังคม โดยกระบวนการเลี้ยงดูเด็กและการขัดเกลาทางสังคมเริ่มต้นจากพ่อแม่ ญาติ เพื่อน โรงเรียน และสื่อต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะช่วยกล่อมเกลาเด็กให้เกิดการเรียนรู้และรับการถ่ายทอดวัฒนธรรมรวมทั้งค่านิยม (๘ ตัวชี้วัด)

วัตถุประสงค์ของข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง และครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างน้อยผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน โดยมีเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานเป็นเครื่องมือ

๓ อันดับแรกที่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่ ๒๙ ผู้ป่วยเรื้อรัง ได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือเอกชน จำนวน ๗๙๖,๙๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๙๗

ตัวชี้วัดที่ ๒๗ ผู้สูงอายุ ได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน จำนวน ๗,๓๓๔,๐๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๙๖

ตัวชี้วัดที่ ๓ เด็กแรกเกิดถึง ๑๒ ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบตามตารางสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค จำนวน ๔,๓๔๐,๕๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๖๙

๓ อันดับแรกที่ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่ ๒๓ ครว้เรือนมีการเก็บออม จำนวน ๑,๗๙๙,๕๒๔ ครว้เรือ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๙๑

ตัวชี้วัดที่ ๑๖ เด็กอายุ ๖ - ๑๔ ปีได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี จำนวน ๓๐๘,๔๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๔

ตัวชี้วัดที่ ๒๕ คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่ จำนวน ๒,๓๗๘,๘๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๙

คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๓๘,๐๐๐ บาทต่อปี ตกเกณฑ์ ๔๔,๒๐๖ ครว้เรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๔ รายได้เฉลี่ยคนไทย ๘๐,๔๗๔.๙๙ บาท/คน/ปี

ประโยชน์ของข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน

ประชาชน สามารถทราบถึงคุณภาพชีวิต สภาพความเป็นอยู่และสภาพของปัญหาหมู่บ้าน/ชุมชนตนเองว่าเป็นอย่างไร ควรแก้ไขในเรื่องใดบ้าง

ภาครัฐ สามารถทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของประชาชนว่า ครว้เรือน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดใดมีปัญหาเรื่องอะไร และสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ตรงกับที่ประชาชนต้องการ การใช้ข้อมูลกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการวางแผนการพัฒนาต่าง ๆ การดำเนินโครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการพัฒนาของหน่วยงานทุกระดับ

ภาคเอกชน สามารถนำข้อมูล จปฐ. มาใช้ในการตัดสินใจ และวางแผนในการบริหารการลงทุนทางธุรกิจ

หน่วยงานที่นำข้อมูล จปฐ.ไปใช้ประโยชน์อย่างไร

๑. กระทรวงศึกษาธิการ ได้ใช้ข้อมูล จปฐ. ในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น

๑.๑ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนใช้ข้อมูล ตัวชี้วัดที่ ๑๕ เด็กอายุ ๓-๕ ปี ได้รับการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน ตัวชี้วัดที่ ๑๖ เด็กอายุ ๖-๑๔ ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี และตัวชี้วัดที่ ๑๗ เด็กจบชั้น ม.๓ ได้เรียนต่อชั้น ม.๔ หรือเทียบเท่า จัดสรรเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน เป็นค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๑.๒ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๑๘ คนในครัวเรือนที่จบการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อและยังไม่มีงานทำ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพ จัดฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ฐานสมรรถนะ Education to Employment: Vocational Boot Camp (E to E) เพื่อพัฒนา

ทักษะอาชีพ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ หรือทักษะการจัดการ (In House Training และ On the job Training)

แก่ประชาชนที่ยากจน ให้ได้มีอาชีพ สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว

๑.๓ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๑๕ เด็กอายุ ๓-๕ ปี ได้รับการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน พัฒนาการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๑๙ คนอายุ ๑๕-๕๙ ปี อ่าน เขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

๒. กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ใช้ข้อมูล จปฐ. ในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น

๒.๑ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๒๒ รายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือนต่อปี รับสมัครนักเรียนศิลปอาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

๒.๒ สำนักอุตสาหกรรมจังหวัดทุกจังหวัด ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๒๒ รายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือนต่อปี ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมในภูมิภาค

๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ใช้ข้อมูล จปฐ. ในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๒๒ รายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือนต่อปี ในโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) โครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ และโครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๒๓ ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน ในโครงการเสริมสร้างการบริหารการเงินแก่สมาชิกสหกรณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในโครงการเสริมสร้างสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง พัฒนาสู่มาตรฐาน และยกระดับรายได้สมาชิก

๔. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ใช้ข้อมูล จปฐ. ในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น

๔.๑ กรมทรัพยากรน้ำ ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๓๐ ครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของชุมชน หรือท้องถิ่น ดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลอง โดยการมีส่วนร่วม และการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้ประชาชน ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ (Social Media)

๔.๒ กรมควบคุมมลพิษ ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๑๒ ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ และตัวชี้วัดที่ ๓๐ ครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของชุมชน หรือท้องถิ่น ในโครงการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ และโครงการจัดการมลพิษทางอากาศในพื้นที่ กทม.และปริมณฑล

๔.๓ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๒ น้ำดื่ม ในโครงการ เพิ่มต้นทุนให้กับระบบประปาหมู่บ้าน ตัวชี้วัดที่ ๓ น้ำใช้ ในโครงการ พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้กับโรงเรียนทั่วประเทศ และตัวชี้วัดที่ ๑๐ ครัวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ ๔๕ ลิตรต่อวัน ในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค

๕. กระทรวงแรงงาน ได้ใช้ข้อมูล จปฐ. ในการดำเนินงานของหน่วยงาน เช่น ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๒๐ คนอายุ ๑๕-๕๙ ปี มีอาชีพและรายได้ ในโครงการนัดพบตลาดงานเชิงคุณภาพ โครงการฝึกอบรมแรงงาน กลุ่มเป้าหมายเฉพาะเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และโครงการให้บริการจัดหางานแก่กลุ่มคนพิเศษ

๖) กระทรวงสาธารณสุข ได้ใช้ข้อมูล ในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๑ เด็กแรกเกิดมีน้ำหนัก ๒,๕๐๐ กรัม ขึ้นไป ในการตรวจสุขภาพมาตรฐานระหว่างตั้งครรภ์ และให้ความรู้แก่มารดาในการดูแลสุขภาพในระยะตั้งครรภ์ และดูแลสุขภาพทารกที่คลอดออกมามีน้ำหนักไม่ผ่านเกณฑ์ ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๖ คนอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ในการส่งเสริมการตรวจสุขภาพ

ประจำปี ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๑๑ คริวเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะจัดกิจกรรมรณรงค์บ้านน่าอยู่ หรืออบรมให้ความรู้ในเรื่องสุขศึกษา ใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๑๓ คริวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุ-ธรรมชาติอย่างถูกวิธี ในโครงการรณรงค์ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ และความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ

นอกจากนี้หน่วยงานทั้งภาคราชการฯ และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดทุกจังหวัด นำข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๕๑๔ แผน รายละเอียด (<http://app2.cdd.go.th/pdr/dashboard.php>) ผลการจัดเก็บข้อมูลปี ๒๕๖๒ เป้าหมายในการจัดเก็บ ๑๒,๙๓๕,๐๐๐ คริวเรือน อยู่ระหว่างตรวจสอบ รับรองข้อมูลในระดับตำบล ระดับอำเภอและระดับจังหวัด ระยะเวลาแล้วเสร็จประมาณเดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ และนำข้อมูลไปใช้ในปี ๒๕๖๓ รายละเอียดเพิ่มเติม <http://ebmn.cdd.go.th>)

๖. การบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) คือ ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมระดับหมู่บ้าน เป็นข้อมูลหมู่บ้านที่แสดงให้เห็นถึงสภาพทั่วไปและสภาพปัญหาของหมู่บ้าน ในชนบทด้านต่างๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สภาพแรงงาน สุขภาพอนามัย ความรู้และการศึกษา การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยจากภัยพิบัติและความเสี่ยงในชุมชน

ข้อมูล กชช. ๒ค เป็นข้อมูลที่ดำเนินการจัดเก็บในทุกหมู่บ้านเขตชนบท ทุก ๒ ปีตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๓๐ ตามห้วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเครื่องชี้วัดข้อมูล กชช. ๒ค ที่ใช้ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) มี ๗ ด้าน ๓๓ ตัวชี้วัด

ปี ๒๕๖๐ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล กชช. ๒ค จากทุกหมู่บ้านในเขตชนบท จำนวน ๗๐,๔๐๒ หมู่บ้าน ๖,๗๖๖ ตำบล ๘๗๕ อำเภอ ๗๖ จังหวัด (มี ๓ อำเภอที่ไม่มีหมู่บ้านในเขตชนบท คือ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี)

ผลการจัดเก็บสรุปได้ดังนี้ สํารวจทั้งหมด ๗๐,๔๐๒ หมู่บ้าน ๑๐,๗๙๐,๑๖๖ ครัวเรือน ประชากร ๓๒,๔๓๔,๙๒๑ คน สรุปลำดับปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข ๑๐ อันดับแรกของประเทศ

อันดับที่ ๑ ตัวชี้วัดที่ ๒๐ การได้รับการศึกษา มีปัญหา ๓๘,๓๔๔ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๔๖

อันดับที่ ๒ ตัวชี้วัดที่ ๓๒ ความปลอดภัยจากภัยพิบัติ มีปัญหา ๓๗,๗๗๕ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖๖

อันดับที่ ๓ ตัวชี้วัดที่ ๑๗ การกีฬา มีปัญหา ๓๐,๕๐๗ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓๓

อันดับที่ ๔ ตัวชี้วัดที่ ๒๑ การมีส่วนร่วมของชุมชน มีปัญหา ๒๔,๑๑๖ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒๕

อันดับที่ ๕ ตัวชี้วัดที่ ๒๔ การเรียนรู้โดยชุมชน มีปัญหา ๒๓,๕๑๕ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ

๓๓.๔๐

อันดับที่ ๖ ตัวชี้วัดที่ ๘ การมีงานทำ มีปัญหา ๑๘,๒๒๕ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๙

อันดับที่ ๗ ตัวชี้วัดที่ ๒๓ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน มีปัญหา ๑๖,๘๔๖ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๙๓

อันดับที่ ๘ ตัวชี้วัดที่ ๑๒ ผลผลิตจากการทำการเกษตรอื่น ๆ มีปัญหา ๑๖,๑๔๘ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙๔

อันดับที่ ๙ ตัวชี้วัดที่ ๗ การติดต่อสื่อสาร มีปัญหา ๑๕,๕๖๒ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๑๐

อันดับที่ ๑๐ ตัวชี้วัดที่ ๖ การมีที่ดินทำกิน มีปัญหา ๑๔,๔๓๕ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๐

ระดับการพัฒนาของหมู่บ้านชนบทไทย

เร่งรัดพัฒนาอันดับ ๑ จำนวน ๙๘๔ ร้อยละ ๑.๔๐

เร่งรัดพัฒนาอันดับ ๒ จำนวน ๒๒,๑๐๖ ร้อยละ ๓๑.๔๐

เร่งรัดพัฒนาอันดับ ๓ จำนวน ๔๗,๓๑๒ ร้อยละ ๖๗.๒๐

การจัดระดับการพัฒนาของหมู่บ้าน ใช้จำนวนตัวชี้วัดที่ได้ ๑ คะแนน เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

ดังนี้

ถ้าได้ ๑ คะแนน จำนวน ๑๑ - ๓๓ ตัวชี้วัด จัดเป็นหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๑

ถ้าได้ ๑ คะแนน จำนวน ๖ - ๑๐ ตัวชี้วัด จัดเป็นหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๒

ถ้าได้ ๑ คะแนน จำนวน ๐ - ๕ ตัวชี้วัด จัดเป็นหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๓

และในปี ๒๕๖๒ อยู่ในช่วงดำเนินการจัดเก็บบันทึกประมวลผลข้อมูลเสร็จสิ้นในเดือนมิถุนายน

รายละเอียดเพิ่มเติม <http://ebmn.cdd.go.th>

๗. โครงการบูรณาการชี้เป้าลดความเหลื่อมล้ำด้วยเทคโนโลยี

สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) และกรมการพัฒนาชุมชน ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน และลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ ซึ่งมีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๐ - ๓ ตุลาคม ๒๕๖๔ วัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศในการวิเคราะห์ วางแผน ติดตามและประเมินผล การพัฒนาชุมชน สนับสนุนการแก้ไขปัญหาชุมชนในมิติด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวไปแล้ว ดังนี้

๑. กลุ่มเป้าหมายครัวเรือนตกเกณฑ์ข้อมูล จปฐ. ๑๐ จังหวัดแรกของประเทศ ได้แก่ ปัตตานี แม่ฮ่องสอน อ่างทอง นครศรีธรรมราช น่าน อุทัยธานี พิษณุโลก สุโขทัย ตาก และชัยนาท ดำเนินการแยกครัวเรือนเป้าหมายเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ ครัวเรือนที่สามารถพัฒนาได้ ครัวเรือนที่ต้องให้การสงเคราะห์ และเป็นครัวเรือนที่ตาย ย้ายออก และไม่ขอรับความช่วยเหลือ

๒. ในการไปสนับสนุนที่จังหวัด ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) : สทอภ. ร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมครัวเรือนเป้าหมายที่สามารถพัฒนาได้ และครัวเรือนที่ต้องให้การสงเคราะห์ ตามขั้นตอนดังนี้

๑) ถ่ายภาพครัวเรือน และเก็บค่าพิกัดตำแหน่งครัวเรือน เพื่อนำเข้าระบบ G-social

๒) สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากครัวเรือน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามความต้องการของครัวเรือน บันทึกลงในเอกสารเพิ่มข้อมูลครัวเรือน

๓) คณะทำงานฯ และผู้แทนหน่วยงานร่วมกันวิเคราะห์ เสนอแนวทางสนับสนุนครัวเรือน ปัจจุบัน ทั้ง ๑๐ จังหวัดเป้าหมายอยู่ระหว่างการจัดทำเพิ่มข้อมูลครัวเรือน ประสานงานที่เกี่ยวข้องและขับเคลื่อนโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครัวเรือนได้รับการสนับสนุน

กลไกที่ใช้ขับเคลื่อนโครงการการบูรณาการชี้เป้าลดความเหลื่อมล้ำด้วยเทคโนโลยีของจังหวัด ประกอบด้วย คณะทำงานบริหารจัดการเก็บข้อมูลฯ ระดับจังหวัด/อำเภอ คณะกรรมการ ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาชนบทตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดตามเกณฑ์ จปฐ. พัฒนาการอำเภอ และพัฒนารผู้รับผิดชอบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทีมปฏิบัติการแก่นๆ และผู้นำ อช./อช.

โครงการการบูรณาการชี้เป้าลดความเหลื่อมล้ำด้วยเทคโนโลยี ขับเคลื่อนโดยบูรณาการกับหน่วยงาน ทั้งในและนอกสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ให้การสนับสนุนผ่านโครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน โดยผู้นำ อช. ๑ คน ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ๓ คร้วเรือน คร้วเรือนเป้าหมายจะได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืช หรือสัตว์เลี้ยงตามความต้องการ ในวงเงินประมาณครัวเรือนละ ๑,๓๐๐ บาท โครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง งบประมาณหมู่บ้านละ ๑๓,๒๐๐ บาท และโครงการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับจังหวัด ของศูนย์สารสนเทศฯ จังหวัดละ ๑๐,๐๐๐ บาท

การบูรณาการจากหน่วยงานภาคีภายนอก ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลและกาชาดจังหวัด สนับสนุนการซ่อมแซมสภาพบ้าน สำนักงาน กศน. จังหวัด สนับสนุนการฝึกอบรม วัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ และให้การศึกษานอกระบบที่ตำบล สำนักงานแรงงานจังหวัดให้คำแนะนำเรื่องอาชีพต่าง ๆ การรวมกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอาชีพ รวมถึงการลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการทางสังคม เช่น ค่าเลี้ยงดูบุตร ฯลฯ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ให้คำแนะนำเรื่องการลงทะเบียนคนพิการ โครงการให้ความช่วยเหลือแบบเร่งด่วน เงินกู้สำหรับส่งเสริมอาชีพปลอดดอกเบี้ย (ภายในวงเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท) การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และอื่น ๆ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ให้คำแนะนำเรื่องการดูแลสุขภาพ ช่องทางให้บริการด้านสาธารณสุข การช่วยเหลือเยียวยาและเยี่ยมติดตามผู้ป่วยติดเตียง และผู้ป่วยอื่น

อำเภอเวียงสา

น.ส.อึ้ง อึ้งแก้ว 252 หมู่ 6 บ้านเชียงฮี
ต.เชียง พิกัด ๑๒๖๑๑๑ ๑๕.551645
๑๒๖๑๑๑ 100.782207

นางอึ้ง แก้วบัว 38 หมู่ 11 บ้านเวียงหินแดน
ต.กลางเมือง พิกัด ๑๒๖๑๑๑ ๑๕.575019
๑๒๖๑๑๑ 100.726695

นายสาร มาน้อย 97 หมู่ 1 บ้านน้ำมวบ ต.น้ำมวบ
พิกัด ๑๒๖๑๑๑ ๑๕.486169 ๑๒๖๑๑๑ 100.9403

นายวัน ป้อสี 109 ม.4 ต.พันอ้นทราย
ต.ปงสนุก พิกัด ๑๒๖๑๑๑ ๑๕.594235
๑๒๖๑๑๑ 100.700424

นายสิงห์ อินทร์สม 42 ม.2 บ้านกือต ต.ปงสนุก
พิกัด ๑๒๖๑๑๑ ๑๕.686832 191.7005
๑๒๖๑๑๑ 100.839003 436267

นายคำ อินทพงษ์ 15 ม.2 ต.พันอ้น
ต.น้ำมวบ พิกัด ๑๒๖๑๑๑ ๑๕.489314
๑๒๖๑๑๑ 100.938482

นายพ นันดา 47 ม.2 ต.พันอ้น ต.น้ำมวบ
พิกัด ๑๒๖๑๑๑ ๑๕.486169 ๑๒๖๑๑๑ 100.9403

นายจิง ฮศป้า 55 หมู่ ๕ บ้านน้ำมวบ ต.น้ำมวบ
พิกัด ๑๒๖๑๑๑ ๑๕.451217 ๑๒๖๑๑๑ 100.942047

๘. โครงการบริหารจัดการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ในจังหวัดน่าน

นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ (Thailand ๔.๐) เป็นนโยบายในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจการดำเนินงานของกรมการพัฒนารัฐบาลชุมชน คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการปรับเปลี่ยนการทำงานและการให้บริการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Tablet) ในการจัดเก็บ จำนวน ๑๓๐ เครื่อง เป้าหมาย ๑๒๑,๑๕๐ ครั้วเรือน ตั้งทีมสนับสนุนการบริหารจัดการจัดเก็บข้อมูลและส่งเจ้าหน้าที่จากศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน โดยให้นายจักรพงษ์ การิษฐ์ นักวิชาการพัฒนารัฐบาลชุมชนชำนาญการ เดินทางไปพักอาศัยในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นระยะเวลารวม ๑๕ วัน ช่วยแก้ไขปัญหา ให้คำปรึกษา และเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคเป็นบุคคลในพื้นที่ที่คอยช่วยเหลืออาสาสมัครจัดเก็บข้อมูล และจัดทำแบบประเมินผลผลความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคผลที่ได้ คือ

๑. ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๒ ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถูกต้องครบถ้วน สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. กรมการพัฒนารัฐบาลชุมชนสามารถให้บริการข้อมูล จปฐ. และข้อมูล กชช. ๒๐ ในรูปแบบ Web Service ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รายละเอียดเพิ่มเติม <http://ebmn.cdd.go.th>

๓. ได้รูปแบบการบริหารจัดการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับใช้ในปี ๒๕๖๓ และปี ๒๕๖๔

จากการดำเนินการครั้งนี้ทำให้ทราบข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

๑. ข้อดีของการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

- จัดเก็บข้อมูลเป็นดิจิทัลไฟล์
- ลดระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูล การข้ามข้อคำถามที่ครัวเรือนไม่มีกลุ่มเป้าหมายได้
- มีการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลในระหว่างจัดเก็บข้อมูล
- ลดโอกาสผิดพลาดจากการบันทึกข้อมูล
- สรุปผลคุณภาพชีวิตของครัวเรือนได้ทันทีที่จัดเก็บข้อมูล
- สามารถประมวลผลข้อมูลทุกระดับพร้อมใช้ประโยชน์ได้ทันที

๒. ข้อเสียของการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

- อาสาสมัครจัดเก็บข้อมูลจะต้องมีความชำนาญในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การคัดเลือกอาสาสมัครจัดเก็บข้อมูลหายาก
- โอกาสเกิดความเสียหายของเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ ตั้งแต่การสร้างพื้นฐานที่มั่นคงของประเทศ การพัฒนาที่สมดุลในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวของเศรษฐกิจ การกินดีกินอยู่ดี และรายได้ที่เพิ่มขึ้นของประชาชน ควบคู่กับการขยายโอกาสของประเทศไทยในเวทีโลก กรมการพัฒนาชุมชน นับเป็นหนึ่งในกลไกหลักของรัฐบาลที่จะเป็นหน่วยงานขับเคลื่อน ผลักดันการพัฒนาพื้นที่ทั่วประเทศ โดยมุ่งแก้ไขปัญหาในพื้นที่ด้านเศรษฐกิจและสังคม ผ่านแผนงาน/โครงการที่สำคัญ ดังนี้

๑. โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน ได้ขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาระดับคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ OTOPT การส่งเสริมช่องทางการตลาดแก่ผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOPT ซึ่งเป็นการตอบโจทย์การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก และแก้ปัญหาความยากจนของชาวบ้าน นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างเป็นรูปธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ภายใต้อ ๓ กระบวนงานหลัก ได้แก่

๑. การพัฒนา OTOPT โดยการเพิ่มศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOPT และการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์
๒. การขับเคลื่อนโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOPT นวัตกรรม
๓. การแสวงหาช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น

กระบวนการพัฒนา OTOPT

๑.๑ การลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOPT

คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ (กอ.นตผ.) โดยนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ประธานกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ เห็นชอบให้กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการปรับหัวระยะเวลาการลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOPT จากเดิมทุก ๒ ปี เป็นประจำทุกปี โดยเริ่ม เปิดระบบให้ลงทะเบียนตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ โดยมีวัตถุประสงค์ของการลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOPT เพื่อจัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOPT ให้เป็นปัจจุบันและเพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดแผนการส่งเสริมและพัฒนาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ - ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มีผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOPT มาลงทะเบียน จำนวน ๒,๖๙๑ กลุ่ม/ราย ๖,๓๔๙ ผลิตภัณฑ์

ปีที่ลงทะเบียน	ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOPT	ผลิตภัณฑ์ OTOPT
๒๕๕๗-๒๕๕๘	๓๗,๔๑๒	๘๐,๒๐๒
๒๕๕๙-๒๕๖๐	๑๙,๓๘๒	๓๗,๘๖๑
๒๕๖๑	๒๔,๘๖๑	๕๒,๒๑๐
๒๕๖๒	๒,๖๙๑	๖,๓๔๙
รวม	๘๔,๓๕๖	๑๗๖,๖๒๒

ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๑.๒ โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP

กรมการพัฒนาชุมชน มีหน้าที่ในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP โดยการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน ภายใต้นโยบาย “ไทยแลนด์ ๔.๐” ดังนั้น จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP สู่ตลาดในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP จาก ๗๖ จังหวัด ๆ ละ ๕๐ คน รวม ๓,๘๐๐ คน นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัด ๗๖ จังหวัด ๆ ละ ๑ คน รวม ๗๖ คน รวมทั้งสิ้น ๓,๘๗๖ คน ดำเนินการ ๑๙ รุ่น ๆ ละ ๔ จังหวัด รวม ๒๐๔ คนต่อรุ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะให้กับผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP รายใหม่มีการจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานจำนวน ๓,๘๐๐ กลุ่ม/คน

หลักสูตรการฝึกอบรมประกอบด้วย ๑. ให้ความรู้จิตวิญญาณของการเป็นผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ๒. การฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนธุรกิจ OTOP ดังนี้ (๑) ให้ความรู้ด้านความสำคัญของแผนธุรกิจ Business Model Canvas (๒) องค์ประกอบของแผนธุรกิจ Business Model Canvas (๓) การค้นหาคุณค่าของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (๔) ฝึกปฏิบัติเขียนแผนธุรกิจ Business Model Canvas ๓. ให้ความรู้องค์ความรู้ทางการตลาดยุคใหม่ ดังนี้ (๑) ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากการผลิตสินค้าทั่วไป เป็นสินค้าที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และลูกค้าที่มาเที่ยวในชุมชน (๒) การใช้นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์มาพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ (๓) เปลี่ยนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อย่างเดียวเป็นการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้บริการควบคู่กับการบริการเพื่อให้ลูกค้ากลับมาซื้ออีกครั้ง ๔. ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติด้านกลยุทธ์การพัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP สู่ตลาดในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดมาทำเส้นทางท่องเที่ยวแองโงใหญ่ แองโงเล็ก และนำผลิตภัณฑ์เชื่อมโยงไปจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนดไว้พร้อมการนำเสนอ ๕. ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์สู่ตลาดในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โอทอปเทรตเตอร์ให้ความรู้และคำแนะนำกลุ่มในการนำผลิตภัณฑ์เข้าไปวางจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ผลิตภัณฑ์ที่จะต้องปรับปรุงเล็กน้อยและผลิตภัณฑ์ที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานก่อนจึงจะสามารถจำหน่ายในตลาดแหล่งท่องเที่ยวได้

๑.๓ โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (กลุ่มD)

กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคง โดยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาอาชีพ พัฒนาผลิตภัณฑ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีความสามารถในการแข่งขันทั้งตลาดภายในและต่างประเทศได้ จากผลการดำเนินงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่ผ่านมา มีผล

การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีประสบปัญหา โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ OTOP ในกลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) ในบางส่วนยังมีข้อจำกัดในเรื่องของคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ยังไม่สวยงามโดดเด่น ยังไม่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ยังขาดองค์ความรู้ในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาระดับผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์จึงได้จัดทำโครงการการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) ขึ้น โดยมีเป้าหมายดำเนินการพัฒนาระดับ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ลงทะเบียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) จำนวน ๖,๑๒๐ ผลิตภัณฑ์

๑.๔ การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ (OTOP Product Champion : OPC)

กรมการพัฒนาชุมชนได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ (กอน.ตพ) ให้รับผิดชอบดำเนินการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP Product Champion) ต่อเนื่องจากการลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP เป็นประจำทุก ๒ ปี เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์ OTOP ได้มีโอกาสพัฒนาให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป จนสามารถใช้เป็นแหล่งสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้กับชุมชน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีมาตรฐานในระดับสากล

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการรับสมัครผลิตภัณฑ์ OTOP จากผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่ผ่านการลงทะเบียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - มีนาคม ๒๕๖๒ จากทั่วประเทศ เข้าร่วมโครงการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ.๒๕๖๒ โดยในระดับภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาชุมชนทุกจังหวัดและกรุงเทพมหานคร เปิดรับสมัครและพิจารณาให้คะแนนในด้านผลิตภัณฑ์ ความเข้มแข็งของชุมชน การตลาด และความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ (ส่วน ก และ ข) ในช่วงระหว่างวันที่ ๑๐-๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ซึ่งมีผู้สมัครและผ่านการพิจารณาคัดสรรเบื้องต้นจาก ๗๖ จังหวัด ทั่วประเทศและกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น ๑๙,๙๐๙ ผลิตภัณฑ์ แบ่งเป็นประเภทอาหาร ๕,๑๕๑ ผลิตภัณฑ์ เครื่องดื่ม ๘๒๐ ผลิตภัณฑ์ ผ้า เครื่องแต่งกาย ๖,๘๖๕ ผลิตภัณฑ์ ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก ๕,๓๖๘ ผลิตภัณฑ์ สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ๑,๗๐๕ ผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลิตภัณฑ์ทั้งหมดจะต้องเข้าสู่กระบวนการคัดสรรในระดับประเทศ เพื่อให้คะแนนด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ (ส่วน ค) เป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่จะมีการประกาศผลและมอบเกียรติบัตรว่าผลิตภัณฑ์แต่ละรายการอยู่ในระดับ ๑ ดาว ๒ ดาว ๓ ดาว ๔ ดาว หรือ ๕ ดาว ซึ่งการคัดสรรระดับประเทศกำหนดในระหว่างวันที่ ๒๔ พฤษภาคม - ๒ มิถุนายน ๒๕๖๒ รวม ๑๐ วัน ณ ตลาดต๋อยอด เออีซี เทรต เซ็นเตอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

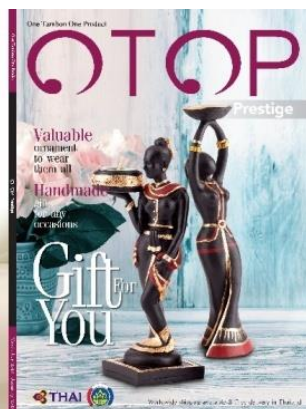
๑.๕ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อจำหน่ายบนเครื่องบิน

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งการให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้จำหน่ายบนเครื่องบินได้ โดยเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพ (เล็ก ดี มีคุณภาพ) และประสานสายการบิน เพื่อนำผลิตภัณฑ์ OTOP ขึ้นไปจำหน่าย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการ โดยได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ กรมการพัฒนาชุมชน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ รอบที่ ๗ จำนวน ๑๒๔ ผลิตภัณฑ์ จากผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP จำนวน ๒๓ ราย และได้จัดส่งแค็ตตาล็อกให้ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อนำไปจัดวางด้านหน้าที่นั่งผู้โดยสารเที่ยวบินเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เป็นต้นมา

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ดำเนินการโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อจำหน่ายบนเครื่องบิน โดยได้ดำเนินการประกาศหาผู้รับจ้างดำเนินการโครงการด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ซึ่งมีผู้รับจ้างยื่นข้อเสนอหลายรายแต่ถูกต้องตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาเพียงรายเดียว จึงต้องดำเนินการประกาศหาผู้รับจ้างใหม่ซึ่งขณะนี้ได้ผู้รับจ้างดำเนินการโครงการฯ แล้ว ลงนามสัญญาจ้างเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒

ผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ถึงปัจจุบัน มีผู้ประกอบการ OTOP เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๖๑ ราย ๘๖๕ ผลิตภัณฑ์ มียอดจำหน่ายรวมทั้งสิ้น ๒๓๙,๕๗๔,๕๘๒ บาท

๑.๖ โครงการพัฒนาระดับผลิตภัณฑ์ โดยโรงเรียน OTOP

กรมการพัฒนาชุมชนให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย จึงเกิดการริเริ่มพัฒนาศูนย์กลางเรียนรู้ในเรื่องการดำเนินงานหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในระดับพื้นที่ขึ้น เรียกว่า โรงเรียน OTOP เพื่อเป็นศูนย์กลางการเชื่อมประสานให้องค์ความรู้ต่าง ๆ ถ่ายทอดไปสู่ผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP รายใหม่ หรือรายเดิมที่ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในรูปแบบหลักสูตรที่มีทั้งภาควิชาการ และภาคปฏิบัติ การบริหารจัดการเชิงธุรกิจ รวมถึงการเรียนรู้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน OTOP โดยมีผู้ถ่ายทอดเป็นทีมวิทยากรผู้ผลิต ผู้ประกอบการเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จด้านการผลิตการบริหารจัดการ และการตลาด โดยใช้สถานที่เรียนรู้ในชุมชน และเครือข่ายเป็นกลไกแล้วนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้เพื่อพัฒนากลุ่ม และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานและคุณภาพที่ตรงตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนฐานรากโดยเป็นการแบ่งปันความรู้การถ่ายทอดจากประสบการณ์ตรงของผู้ผลิต ผู้ประกอบการด้วยกัน ภายใต้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” “พี่สอนน้อง”

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาโครงการโรงเรียน OTOP ได้จัดฝึกอบรมให้กับผู้ผลิต ผู้ประกอบการแล้วจำนวนทั้งหมด ๖,๙๒๐ ราย/กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ที่พัฒนาตนเองมาระดับหนึ่งแล้ว ต้องการพัฒนาก้าวไปสู่ธุรกิจชุมชน จำนวน ๓๐๐ ราย/กลุ่ม และผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (กลุ่ม D) ต้องการพัฒนายกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีความพร้อมเข้าสู่การแข่งขันในตลาด มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์จำนวน ๖,๖๒๐ ราย/กลุ่ม และมีการส่งเสริมช่องทางการตลาดแก่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ผ่านการอบรมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการตอบโจทย์การสร้างความสำเร็จเชิงเศรษฐกิจฐานราก และแก้ปัญหาความยากจนนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

๑) กลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชน ผู้ประกอบการ OTOP มีศักยภาพเพิ่มขึ้น มีความรู้ในด้านการผลิต การบริหารจัดการ สามารถนำความรู้ ทักษะไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกกลุ่มได้ มีการพัฒนาสินค้าทั้งคุณภาพ และรูปแบบเหมาะสมกับตลาดมากขึ้น เพื่อให้สามารถขอการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ สามารถเขียนแผนการตลาดและนำไปเสนอขอรับการสนับสนุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ มีเครือข่ายผู้ผลิต ผู้ประกอบการที่เข้มแข็งที่เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงข้อมูลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุดิบในการผลิต มีการเชื่อมโยงข้อมูลการตลาดให้กว้างขึ้น ตัวอย่างเช่น โรงเรียน OTOP ศูนย์โอท็อป คอมเพล็กซ์ สระบุรี เปิดโอกาสให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่ผ่านการอบรม และผ่านกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์แล้วสามารถนำผลิตภัณฑ์มาทดลองตลาด ผักจำหน่ายที่ศูนย์ฯ เป็นต้น

๒) ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (กลุ่ม D) และผลิตภัณฑ์ OTOP ๑ - ๓ ดาว ได้รับการยกระดับคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เข้าสู่มาตรฐาน ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดของกรมฯ (ตัวชี้วัด ๖ ข้อ) และผ่านเกณฑ์ ๔ ใน ๖ ข้อดังต่อไปนี้

- (๑) เข้าสู่กระบวนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยอมรับในระดับพื้นฐานและท้องถิ่น
- (๒) มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ออกแบบผลิตภัณฑ์ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ที่มีคุณภาพ
- (๓) เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตซ้ำได้ในปริมาณและคุณภาพใกล้เคียงกัน
- (๔) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว โดยนำเสนอเรื่องราว ที่สร้างสรรค์และน่าสนใจ
- (๕) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน และมีตลาดการจำหน่ายที่ถาวรในช่องทางใด ช่องทางหนึ่ง
- (๖) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีแบรนด์สินค้า ที่สามารถนำไปใช้ส่งเสริมการตลาด

ในปี ๒๕๖๒ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานก้าวสู่ความเป็นสากล สินค้าต้องมีคุณภาพดี สะอาด ปลอดภัย เป็นที่ยอมรับ โดยให้มีโรงเรียน OTOP Academy สอนพื้นฐานการพัฒนาและสร้างมาตรฐานให้มีความเป็นอัตลักษณ์ พร้อมทั้งกรมการพัฒนาชุมชน ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ส่งเสริมสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP ในกลุ่มผลิตภัณฑ์ปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) ให้มีคุณภาพ และขยายโอกาสทางการตลาดให้กับผู้ประกอบการ OTOP ให้สามารถแสดงศักยภาพของสินค้าไทยก้าวสู่ระดับสากล กรมฯ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP คลัสเตอร์อาหารแปรรูป โดยโรงเรียน OTOP เพื่อพัฒนายกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP ในกลุ่มผลิตภัณฑ์ปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ แบ่งเป็นกลุ่มพัฒนาตามคลัสเตอร์ผลิตภัณฑ์ครบทั้งกระบวนการ ทำให้ผู้ประกอบการได้เรียนรู้แนวทางในการปรับตัวและเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ โดยใช้การรวมกลุ่ม และโรงเรียน OTOP เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ตรงของผู้ผลิต ผู้ประกอบการด้วยกัน ในขณะนี้นำดำเนินการไปแล้วจำนวน ๔ รุ่น ๆ ละ ๓๐ คน รวม ๑๒๐ คน

๑.๗ โครงการพัฒนาศักยภาพศิลปิน OTOP สู่อสากล

กรมการพัฒนาชุมชน ได้มีนโยบายในการพิจารณาคัดเลือกผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่มีคุณ อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ด้วยภูมิปัญญา ที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว มีที่มาเรื่องราวและประสบการณ์ของแต่ละชุมชน และมุ่งหวังให้สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาเหล่านี้สูญหายไป และเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติในฐานะเป็นผู้อนุรักษ์ สืบสาน ภูมิปัญญา ท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกศิลปิน OTOP โดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ จากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรมฯ ได้แต่งตั้งขึ้น ซึ่งได้คัดเลือกผลงานศิลปิน OTOP ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๑๐๐ ราย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๓๒ ราย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๔ ราย และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๒ ราย รวมทั้งสิ้น ๑๖๘ ราย ซึ่งได้มีการจัดแสดงประวัติ และ ผลงานของศิลปิน OTOP ในงานของกรมการพัฒนาชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่งาน OTOP Midyear 2016 จนถึงงาน OTOP CITY Happy Market 2018 และเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาขีด ความสามารถของศิลปิน OTOP ในการยกระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐาน เพิ่มมูลค่า และมีความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด และเป็นการสร้างเครือข่ายศิลปิน OTOP จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพศิลปิน OTOP สู่อสากล ขึ้น โดยได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพศิลปิน OTOP สู่อสากล ดำเนินการระหว่างวันที่ ๓ - ๕ เมษายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ต ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ศิลปิน OTOP ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐๐ คน

ผลลัพธ์ที่ได้เชิงปริมาณ : ศิลปิน OTOP ได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีความสามารถในการแข่งขันทางการตลาดได้ จำนวน ๑๐๐ ราย เชิงคุณภาพ : ศิลปิน OTOP ได้รับการพัฒนาขีดความสามารถของศิลปิน OTOP ในการยกระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐานสามารถยกระดับและสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ และเกิดเครือข่ายศิลปิน OTOP

TOP (

กรมการพัฒนารัฐบาลได้ส่งเสริมให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ (Young OTO) ทั้งที่เป็นทายาทผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTO และเยาวชนทั่วไปที่สนใจอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีการใช้ทรัพยากรที่เป็นทุนชุมชนหรือภูมิปัญญาในพื้นที่มาพัฒนาเป็นสินค้าที่มีอัตลักษณ์ของชุมชนเกิดการพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ จากการผลิตสินค้า OTO ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีความก้าวหน้าไม่ว่าจะเป็นระบบคมนาคม ระบบคอมพิวเตอร์ รวมไปถึงระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้การสื่อสารกันเป็นไปได้โดยง่าย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวเข้ามามีอิทธิพลอย่างยิ่งยวดต่อการซื้อขาย และการบริการ ในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) สามารถเข้าถึงผู้ใช้บริการได้หลายระดับ จากความสำคัญดังกล่าวสำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชนจึงจัดทำโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์เยาวชน OTO (Young OTO) สู่การตลาด online เพื่อสนับสนุนเยาวชน OTO ให้มีความรู้และสามารถปรับใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยซื้อขายและการบริการสินค้า OTO อย่างครบวงจร เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคง

โดยได้ดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์เยาวชน OTO (Young OTO) สู่การตลาด ส่งผลให้เยาวชนได้รับการพัฒนาความรู้ แนวคิดกระบวนการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถแข่งขันได้ในตลาด และผลิตภัณฑ์ของเยาวชน OTO (Young OTO) จำนวน ๓๐ ผลิตภัณฑ์ โดยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ แบนด์สินค้า ตามแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป้าหมาย

๑.๙ โครงการพัฒนานวัตกรรมเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ของคนรุ่นใหม่

การดำเนินงานพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่โดยกรมการพัฒนารัฐบาลที่ผ่านมา มีผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมโดยส่งเสริมให้เยาวชนคนรุ่นใหม่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม โดยนำความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมสมัยใหม่มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTO ให้เป็นสินค้าที่มีอัตลักษณ์ของชุมชนมีการสร้างเรื่องราวการปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่และชุมชน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีอุปสรรคปัญหาในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTO ประเภทผลิตภัณฑ์ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึกของผู้ประกอบการ OTO รุ่นใหม่ที่จะต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เรื่องรูปแบบ ดีไซน์ ลวดลาย สี สัน ประโยชน์ในการใช้งาน การเพิ่มช่องทางการตลาดออนไลน์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่มีความหลากหลาย อันจะช่วยให้เกิดการพัฒนาส่งเสริมการประกอบการของเยาวชนคนรุ่นใหม่ (Young OTO) ได้อย่างครบวงจร

โดยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๘๐ ราย จากเยาวชนคนรุ่นใหม่ (Young OTO) ที่มีความพร้อมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ อายุระหว่าง ๑๕ - ๓๐ ปี โดยวิธีการสมัครเข้าร่วมกิจกรรม และดำเนินการกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนานวัตกรรมเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ของคนรุ่นใหม่ ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เพื่อให้ความรู้และวิเคราะห์จัดทำข้อมูลเพื่อคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ มีนวัตกรรม มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในยุคการตลาด ๔.๐ พัฒนาและมีแบนด์สินค้า ที่สามารถนำไปใช้ส่งเสริมการตลาด จำนวน ๔๕ ผลิตภัณฑ์

๑.๑๐ โครงการยกระดับภูมิปัญญาผ้าไทยคนรุ่นใหม่สู่สากล

กรมการพัฒนารัฐบาล เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) จึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่ (Young OTO) เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ที่เป็นทายาทผู้ประกอบการ OTO หรือเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรที่เป็นทุนชุมชนหรือภูมิปัญญาที่อยู่ในพื้นที่ นำมาพัฒนาเป็นสินค้า OTO ที่มีอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นการสร้างคนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นกำลังหลักในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างให้เกิดมูลค่า เกิดการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้จากการผลิตสินค้า

OTOP ให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ และมีเป้าหมายในการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการ OTOP รุ่นใหม่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผลิตภัณฑ์ผ้า และเครื่องแต่งกายของผู้ประกอบการ OTOP รุ่นใหม่ ที่จะต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เรื่องรูปแบบ ดีไซน์ ลวดลาย สี สีน และการเพิ่มช่องทางการตลาดออนไลน์ เพื่อตอบโจทย์กลุ่มลูกค้าที่มีความหลากหลาย สำนักรส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน จึงได้กำหนดจัดทำโครงการยกระดับภูมิปัญญาผ้าไทยคนรุ่นใหม่สู่สากล เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดในยุค ๔.๐ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

โดยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๗๕ ราย จากเยาวชนคนรุ่นใหม่ (Young OTO) ที่มีความพร้อมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ อายุระหว่าง ๑๕ - ๓๐ ปี โดยวิธีการสมัครเข้าร่วมกิจกรรม และดำเนินการกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนานวัตกรรมเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ของคนรุ่นใหม่ ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๑ พ.ค. ๒๕๖๒ เพื่อให้ความรู้และวิเคราะห์จัดทำข้อมูลเพื่อคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีอัตลักษณ์ มีนวัตกรรม มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในยุคการตลาด ๔.๐ พัฒนาและมีแบรนด์สินค้า ที่สามารถนำไปใช้ส่งเสริมการตลาด จำนวน ๖๐ ผลิตภัณฑ์

๑.๑๑ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTO Cluster กระเป๋า

รัฐบาลได้มีนโยบายในการส่งเสริมสินค้า OTO เป็นสินค้า OTO BRAND NAME โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTO ประเภทกระเป๋า ให้มีหลากหลายรูปแบบเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในหลาย ๆ ช่วงอายุ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการส่งเสริมการพัฒนา OTO BRAND NAME จำนวน ๓๕ กลุ่ม/ราย ให้มีความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาด ด้านการออกแบบและนวัตกรรม โดยร่วมกับศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) และมูลนิธิสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ISMED) ผลการดำเนินงานสามารถตอบโจทย์การพัฒนาสินค้า OTO เป็นสินค้า OTO BRAND NAME ได้เป็นอย่างดี

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ทางกรมฯ ได้ดำเนินการพัฒนายกระดับสร้างแบรนด์ ผลิตภัณฑ์ Cluster กระเป๋า ต่อเนื่อง โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTO ประเภทกระเป๋าที่ผ่านการลงทะเบียนเป็นผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ OTO ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ ที่มีศักยภาพและมีความพร้อมเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓๕ กลุ่ม/ราย ดำเนินงานประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนายกระดับสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์ ลงพื้นที่ให้คำแนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างแบรนด์ ให้ความรู้ในเรื่องการตลาด และดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลทางการตลาด หาดตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ และศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมการขายสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ประชาสัมพันธ์เพื่อนำเสนอผลงาน จำนวน ๒ ครั้ง คือ ในงานโครงการอาหารถิ่นรสไทยแท้ ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ณ ห้างสรรพสินค้าไอคอนสยาม และงานแสดงสินค้า Global Sources Fashion ณ Asia World - Expo Hong Kong ระหว่างวันที่ ๒๖ เมษายน - ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ โดยมียอดการจัดแสดงในงานแสดงสินค้า จำนวน ๖๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท

โดยจัดตั้งศูนย์กลางการจัดการและประเมินผลโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน ๑๒ แห่ง ประกอบด้วย ส่วนกลาง จำนวน ๑ แห่ง และส่วนภูมิภาค แบ่งตามศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน จำนวน ๑๑ แห่ง โดยมีภารกิจในการกำหนดกรอบ สร้างเครื่องมือติดตามความก้าวหน้า ลงพื้นที่ติดตามและประเมินผลโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี การติดตามความก้าวหน้าโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี และวิเคราะห์ผลการติดตามและประเมินผลโครงการเพื่อรายงานผู้บริหาร โดยมีกลไกการดำเนินงานในภาพรวม

๑.๒ การเปิดตัวโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี และสัมมนาการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

ได้มีการจัดกิจกรรมทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค ทั้งในรูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการเวทีสัมมนา ตลอดจนจัดทำองค์ความรู้และคู่มือ (Handbook) การขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เพื่อประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้การดำเนินงานโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ตลอดจนเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานร่วมกัน

๑.๓ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ในชุมชนท่องเที่ยว โดยโรงเรียน OTOP

เพื่อส่งเสริม และพัฒนากลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่เข้มแข็ง ให้เป็นแหล่งบ่มเพาะความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ยึดโยงสำนักชุมชน และธรรมาภิบาลในการประกอบอาชีพ ดำเนินการในพื้นที่ของโรงเรียน OTOP จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่

- (๑) ศูนย์ OTOP คอมเพล็กซ์พุดแก้ว จังหวัดสระบุรี
- (๒) กลุ่มจักสานบางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง
- (๓) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเขากลาง จังหวัดพัทลุง
- (๔) ศูนย์ OTOP ช่างสานกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- (๕) กลุ่มหัตถกรรมคุ้มสุขโข บ้านดอนข่า ตำบลชนบท อำเภอนบพิตำ จังหวัดขอนแก่น

๑.๔ ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (กลุ่ม D)

ดำเนินการร่วมกับหน่วยงาน/องค์กรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ลงทะเบียนกับกรมการพัฒนาชุมชน กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (กลุ่ม Quadrant D) ที่มีศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้าสู่กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดำเนินการใน ๓ กลุ่มผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย

- (๑) กลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพและความงาม (ประเภทอาหาร เครื่องดื่ม และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร) จำนวน ๑๐,๐๐๐ ผลิตภัณฑ์
- (๒) กลุ่มผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน ๕,๐๐๐ ผลิตภัณฑ์
- (๓) กลุ่มของใช้ ของฝาก ของที่ระลึก จำนวน ๕,๐๐๐ ผลิตภัณฑ์

๑.๕ ยกระดับมาตรฐานสินค้าอาหาร OTOP รสไทยแท้ (OTOP Authentic)

ดำเนินการร่วมกับสถาบันการศึกษา/หน่วยงาน/องค์กร ที่มีความเชี่ยวชาญประเภทอาหาร เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการพัฒนาอาหาร โดยกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน และรูปแบบการยกระดับมาตรฐานสินค้าและผู้ประกอบการอาหาร OTOP รสไทยแท้ (OTOP Authentic Thai Taste) ตลอดจนประชาสัมพันธ์เมนูอาหาร OTOP รสไทยแท้ในหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวผ่านช่องทางรายการโทรทัศน์ เพื่อเป็นการเล่าเรื่องของชุมชนโดยผ่านอาหารพื้นบ้าน เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับผู้บริโภคในประเทศ

๑.๖ การประกวดและต่อยอดการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

เพื่อพัฒนาและต่อยอดการดำเนินกิจกรรมชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการประกวดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีระดับจังหวัด โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคราชการ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งมีชุมชนที่ผ่านการคัดเลือกเป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีระดับจังหวัด จำนวน ๑๑๐ ชุมชน และชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีต้นแบบจำนวน ๕๐ ชุมชน รวมทั้งสิ้น ๑๖๐ ชุมชน และต่อยอดให้เป็นชุมชนที่มีความพร้อมต่อการรองรับนักท่องเที่ยว โดยแต่ละจังหวัดพิจารณาจากแผนการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ที่ชุมชนเป็นผู้จัดทำแผนการพัฒนาของตนเอง

๒. กิจกรรมที่ดำเนินการโดยส่วนภูมิภาค ผลการดำเนินงานโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ตาม ๕ กระบวนงาน

๒.๑ กระบวนงานที่ ๑ การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

ดำเนินการภายใต้หลักการ กล่าวคือ

๑. เพื่อพัฒนาคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ผู้นำชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความเข้มแข็ง

๒. เพื่อเตรียมความพร้อมคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี สู่การเป็นผู้ประกอบการของกิจกรรมที่สร้างรายได้ให้ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

๓. เพื่อสร้างความเข้มแข็ง สร้างความร่วมมือและความสามัคคีของคนในชุมชน โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑) การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๓,๑๕๒ หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๓๐

๒) การจัดทำระเบียบชุมชนท่องเที่ยว ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๒,๘๖๓ หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๔๗

๓) การจัดทำแผนธุรกิจชุมชนท่องเที่ยว ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๒,๕๕๓ หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๐๐

๔) การสร้างนักร้องชุมชน มีผู้ได้รับการอบรม/พัฒนาเกี่ยวกับการสร้างนักร้องชุมชน จำนวน ๑๙,๔๔๓ คน

๕) การสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน

- การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป้าหมาย ๑,๘๖๖ กลุ่ม ดำเนินการแล้ว จำนวน ๑,๘๖๖ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

- การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป้าหมาย ๑,๔๐๗ กลุ่ม ดำเนินการแล้ว จำนวน ๑,๔๐๗ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ มีเงินสะสมสะสม รวมทั้งสิ้น ๒,๘๐๑,๔๒๓,๓๗๙ บาท

๒.๒ กระบวนงานที่ ๒ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก

๑) การค้นหาเสน่ห์ อัตลักษณ์ชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ อาหาร การแต่งกาย ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ภาษา เป็นต้น ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๓,๒๗๓ หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๒) การปรับปรุงภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม
ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๒,๗๐๑ หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๕๒

๓) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและ
สิ่งแวดล้อม ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๒,๘๔๘ หมู่บ้าน/ชุมชน
คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๐๑

๒.๓ กระบวนการที่ ๓ การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

๑) การออกแบบตราสัญลักษณ์และสโลแกนชุมชนท่องเที่ยว ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน
๒,๖๐๙ หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๗๑

๒) การพัฒนาเมนูอาหารพื้นถิ่น ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๓,๐๑๘ หมู่บ้าน/ชุมชน
คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๙๖

๓) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท่องเที่ยว จำแนกเป็น

- ดำเนินการโดยส่วนกลาง จำนวน ๒๒,๐๐๐ ผลิตภัณฑ์ ดำเนินการพัฒนาแล้ว
๑๒,๐๐๐ ผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ ๕๔.๕๕)

- ดำเนินการโดยส่วนภูมิภาค จำนวน ๓๒,๗๓๐ ผลิตภัณฑ์ ดำเนินการพัฒนาแล้ว
๒๗,๖๖๖ ผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ ๘๔.๕๓) ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์ที่เหลือ จำนวน ๕,๐๖๔ ผลิตภัณฑ์ ไม่ได้ดำเนินการพัฒนา
เนื่องจากงบประมาณถูกพับไป หรืออยู่ระหว่างดำเนินการพัฒนาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

๔) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ชุมชนท่องเที่ยว โดยโรงเรียน OTOP

เป้าหมายการอบรม โดยโรงเรียน OTOP ๕ แห่ง ๆ ละ ๒๐ รุ่น รวม ๑๐๐ รุ่น
รวม ๕,๐๐๐ คน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำนวน ๕,๐๐๐ ผลิตภัณฑ์ ในพื้นที่บริการ ๒๐ จังหวัด ดำเนินการ
ฝึกอบรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครบ ๕,๐๐๐ คน และพัฒนาผลิตภัณฑ์แล้ว จำนวน ๕,๐๐๐ ผลิตภัณฑ์

๒.๔ ภาระงานที่ ๔ การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวแต่ละท้องถิ่น

๑) ออกแบบและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเป้าหมาย ๓,๒๗๓ หมู่บ้าน/ชุมชน ดำเนินการแล้ว จำนวน ๒,๖๓๓ หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๔๕

๒) เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเมืองหลัก เมืองรอง ดำเนินการแล้ว ๑,๐๓๓ เส้นทาง

๒.๕ ภาระงานที่ ๕ การส่งเสริมการตลาดชุมชนท่องเที่ยว

๑) การประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อ Online/Offline ดังนี้

- สื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน ๔,๖๑๔ ครั้ง
- สื่อวิทยุ จำนวน ๔,๗๕๑ ครั้ง
- สื่อโทรทัศน์ จำนวน ๑,๒๑๑ ครั้ง
- สื่อออนไลน์ จำนวน ๑๖,๐๔๕ ชิ้นงาน
- วัสดุทัศนเผยแพร่ จำนวน ๓,๙๗๔ ชิ้นงาน

๒) การเปิดตัวชุมชนท่องเที่ยว ดำเนินการแล้ว ๑,๖๔๗ ครั้ง

๓) การจัดกิจกรรม Business Matching ดำเนินการแล้ว ๑๗๘ ครั้ง

๓. ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น

๑) ผู้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมตามโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOPTOP นวัตกรรม

๑.๑) ผู้ประกอบการชุมชนด้านที่พักในชุมชน รวม ๑๙,๐๐๘ แห่ง จำแนกเป็น

๑.๑.๑) ที่พักประเภทโฮมสเตย์ จำนวน ๑๕,๔๕๕ หลัง คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๓๑

๑.๑.๒) ที่พักประเภทโรงแรม/รีสอร์ท จำนวน ๑,๓๙๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๗.๓๔

๑.๑.๓) ที่พักประเภทกางเต็นท์ จำนวน ๑,๒๕๔ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๖

๑.๑.๔) ที่พักประเภทอื่น ๆ จำนวน ๘๐๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๙

๑.๒) ผู้ประกอบการชุมชนด้านอาหาร/เครื่องดื่ม ในชุมชน รวม ๒๓,๓๑๔ แห่ง จำแนกเป็น

๑.๒.๑) ประเภทแผงจำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม จำนวน ๙,๙๘๐ แห่ง คิดเป็น ร้อยละ ๔๒.๘๑

๑.๒.๒) ประเภทร้านอาหาร จำนวน ๘,๔๒๕ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๑๔

๑.๒.๓) ประเภทกลุ่มประกอบอาหาร จำนวน ๔,๐๙๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๗

๑.๒.๔) ประเภทอื่น ๆ จำนวน ๘๐๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๙

๒) รายได้จากการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

- จำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในหมู่บ้าน จำนวน ๒,๑๗๗,๑๙๔ คน
- รายได้จากการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน รวมสะสมตั้งแต่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๒,๒๗๗,๗๗๔,๑๔๗ บาท จำแนกตามประเภทกิจกรรม ดังนี้
  - ๑) รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จำนวน ๑,๐๓๐,๕๒๖,๔๖๔ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๒๔
  - ๒) รายได้จากร้านอาหาร/เครื่องดื่มสนับสนุนการท่องเที่ยว จำนวน ๖๑๖,๕๖๐,๒๐๓ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐๗
  - ๓) รายได้จากที่พักสนับสนุนการท่องเที่ยว จำนวน ๒๖๒,๙๖๐,๙๓๑ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๔
  - ๔) รายได้จากกิจกรรมบริการท่องเที่ยว จำนวน ๓๖๗,๗๒๖,๕๔๙ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑๔

๔. ความคุ้มค่าของโครงการ

๔.๑ ด้านช่องทางการตลาด มีความสำเร็จเชิงนโยบายเรื่องใช้การท่องเที่ยวสร้างรายได้เพิ่ม สร้างโอกาส/ช่องทาง คนซื้อ (นักท่องเที่ยว) มาพบคนขาย (ชาวบ้าน) ในหมู่บ้าน/ชุมชน ๓,๒๗๓ แห่ง ที่มีศักยภาพ และใช้การท่องเที่ยวต่อยอด รวมถึงมีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อออนไลน์ เพื่อประชาสัมพันธ์ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

๔.๒ ด้านผู้ซื้อ สามารถเชื่อมโยง สร้างโอกาสให้ผู้ซื้อกลุ่มใหม่จำนวนมากกว่าเดิมหลายเท่า เดินทางเข้ามาในหมู่บ้าน/ชุมชน

๔.๓ ด้านผู้ขาย สามารถต่อยอดอาชีพเดิม เกิดผู้ขายใหม่เฉพาะในชุมชน ๓,๒๗๓ หมู่บ้าน/ชุมชน ที่เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ ที่พัก ร้านอาหาร บริการอื่น ๆ ที่ต่อยอด และเจ้าของกิจการใหม่ ในพื้นที่ โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทุกกิจกรรม เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๔.๔ ด้านการกระจายรายได้ เกิดรายได้กระจายอยู่ที่ผู้ประกอบการทั่วไปในชุมชน ทั้งจากกิจการเดิมที่ต่อยอดหรือใช้ต้นทุนต่ำในการประกอบกิจการรายย่อย เข้าถึงผู้ซื้อง่ายเนื่องจากทุกคนสามารถเรียนรู้หรือเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างรายได้เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างสะดวกได้ทันที ตัวอย่างเช่น ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านพุแค หมู่ที่ ๑ ตำบลพุแค อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี (ตลาดหัวปลี ศูนย์ OTOP พุแค) เปิดตลาดทุกวันเสาร์ - วันอาทิตย์ มีผู้ค้าเป็นคนในชุมชน ๕๔ ราย มีรายได้รวมเฉลี่ยวันละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท และจะขยายพื้นที่รองรับผู้ค้าอีก ๓๐ ราย

๕. ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ

คณะที่ปรึกษาจากสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ดำเนินการประเมินผลโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี โดยประเมินผลกระทบ ๕ ด้าน จากการทำงานโครงการ ดังประเด็นต่อไปนี้

๕.๑ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

อัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ การจ้างงาน และจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม ภายในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี โดยแสดงให้เห็นถึงภาวะก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี กล่าวคือ ก่อนเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อคน ประมาณเดือนละ ๕,๑๑๕ บาท หลังจากเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่อคนเพิ่มขึ้นเป็นเดือนละ ๑๐,๐๔๐ บาท หรือร้อยละ ๙๖.๓๓ นอกจากนี้ ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการฯ มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากเดิม เดือนละ ๓๐,๕๕๕ บาท เป็นเดือนละ ๔๙,๕๔๔ บาท (ร้อยละ ๖๑.๙๔) ในส่วนของอัตราการจ้างงานภายในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ก็ปรับเพิ่มจากเดิม ถึงร้อยละ ๖๑.๗๖ ที่สำคัญที่สุดหลังจากที่มีการเปิดตัวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมในแต่ละชุมชนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๗๕

๕.๒ ผลกระทบด้านสังคม

จากการสนทนากลุ่มย่อยการประเมินผลสำเร็จโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี พบว่า คนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น และมีความสามัคคีเกิดขึ้นชุมชน ชาวบ้านในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีมากขึ้น เนื่องจากมีการจัดประชุม อบรม สัมมนาเป็นประจำ จึงทำให้ชุมชนรู้จักคิด รู้จักทำ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งยังสามารถประกอบอาชีพหลายด้านไปพร้อม ๆ กัน ชุมชนมีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น ชาวบ้านที่เข้าร่วมเป็นกรรมการมีการไปพบปะ อบรมชุมชนนอกหมู่บ้าน มีสังคม เพื่อนร่วมกิจกรรมใหม่ ๆ มีความภาคภูมิใจในชุมชนตนเอง และรู้จักใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

๕.๓ ผลกระทบด้านวัฒนธรรม

หลังจากชุมชนเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี คนในชุมชนสามารถสังเกตเห็นว่า มีผลกระทบทางด้านวัฒนธรรมเชิงบวกเกิดขึ้นภายในชุมชนอย่างชัดเจน เช่น คนในชุมชนได้ให้ความสำคัญกับ ฮีต ๑๒ คอง ๑๔ มากขึ้น มีการเข้าวัดทำบุญ และเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ มากขึ้น เช่น บุญข้าวสาก บุญบั้งไฟ ประเพณีเลี้ยงดอนปู่ตาทุกวันพุธ ทำบุญตักบาตรครบรอบคล้ายวันมรณะหลวงปู่สิม วัดพระพุทธรูป การบายศรีสู่ขวัญ การถวายเทียนพรรษา นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาดนตรีพื้นเมือง เช่น หมอลำเพลิน การฟ้อนรำ การเซิ้ง ที่สำคัญที่สุด คือ มีกลุ่มคนในหลายช่วงวัย และเพศเข้ามาช่วยทำกิจกรรมและสนใจในการสืบสานประเพณีต่าง ๆ มากขึ้น

๕.๔ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

จากการสนทนากลุ่มย่อยการประเมินผลสำเร็จโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชนให้สวยงาม รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการทำความสะอาดรอบ ๆ ชุมชน มีการจัดเก็บขยะมูลฝอย และมีการช่วยกันรณรงค์ต่อต้านโรคติดต่อโรคระบาดต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังมีการชักชวนให้คนในชุมชนปลูกสมุนไพรเพิ่มขึ้น เพื่อใช้เป็นหนึ่งวัตถุดิบหลักในการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์

๕.๕ ผลกระทบด้านจิตใจ

หลังจากเข้าร่วมโครงการชุมชน OTOP นวัตวิถี คนในชุมชนมีความรู้ความผูกพันกันมากยิ่งขึ้น มีจิตใจที่ดีต่อกัน มีความสุข ยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันกันมากขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพิ่มขึ้น และพร้อมเป็นเจ้าของบ้านที่ดี ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีต่างมีความตื่นตัวและตั้งใจที่เห็นชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะเห็นความสำเร็จของชุมชน

๖. ก้าวต่อไปของโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

ด้วย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นไป กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนองค์กร ภายใต้หลักคิด Happiness Strategy โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญประเด็นหนึ่ง กล่าวคือ เศรษฐกิจชุมชนขยายตัว (Local Economy Happiness) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากชุมชน สร้างความเข้มแข็งจากภายใน และสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ มีกิจกรรม/โครงการสำคัญที่

กรมการพัฒนาชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาและต่อยอดเพื่อสร้างความยั่งยืน ได้แก่ การขยายผล OTOP นวัตกรรม วิถีชีวิต เชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (Local Tourism) ภายใต้หลักการ ๔ ประการ กล่าวคือ

ประการที่หนึ่ง การนำต้นทุนทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมมาสร้างคุณค่า (นวัตกรรม/ภูมิปัญญา/เรื่องราว/ความคิดสร้างสรรค์) รวมถึงการสร้างอัตลักษณ์และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการของชุมชน

ประการที่สอง การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วม ความสามัคคี และเพิ่มศักยภาพ/ขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ประการที่สาม การสร้างงานและกระจายรายได้ โดยพัฒนาเศรษฐกิจมวลรวมชุมชนและความสุขของประชาชน (GDP & GDH) ให้เพิ่มมากขึ้น

ประการที่สี่ การสร้างความสมดุลของ ๕ มิติ (เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม/วัฒนธรรม/จิตใจ) เพื่อความยั่งยืนของชุมชน (Sustainable Development)

กอปรกับ กรมการพัฒนาชุมชน กำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการส่งเสริม พัฒนา และต่อยอดการดำเนินโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม โดยมีเป้าหมายยุทธศาสตร์ กล่าวคือ ชุมชนสามารถบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและสร้างรายได้อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว ประกอบด้วย ๔ กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการที่ ๑ บริหารจัดการข้อมูลเพื่อพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว กระบวนการที่ ๒ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว กระบวนการที่ ๓ ประสานความร่วมมือภาคีการพัฒนา และกระบวนการที่ ๔ สร้างคุณค่าและพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว ทั้งนี้ ได้กำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ คือ ชุมชนท่องเที่ยวรักษาอัตลักษณ์และสร้างคุณค่าได้อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการในชุมชนท่องเที่ยว ประกอบด้วย ๓ กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการที่ ๑ เพิ่มมูลค่าและยกระดับมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ กระบวนการที่ ๒ ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการบริการ และกระบวนการที่ ๓ เชื่อมโยงกิจกรรมบริการและผลิตภัณฑ์ชุมชน ทั้งนี้ ได้กำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ คือ สินค้าและบริการในชุมชนท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาและเพิ่มมูลค่า

กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมการตลาดและเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ๓ กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการที่ ๑ ประสานภาคีการตลาดด้านการท่องเที่ยว กระบวนการที่ ๒ พัฒนาช่องทางสื่อประชาสัมพันธ์ชุมชนท่องเที่ยว และกระบวนการที่ ๓ จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด ทั้งนี้ ได้กำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ คือ นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและสัมผัสวิถีชีวิตของคนในชุมชน

นอกจากนี้ กรมการพัฒนาชุมชน ยังได้ประสานความร่วมมือไปยังองค์กรและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการต่อยอด พัฒนา ยกระดับและสร้างคุณค่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน อาทิ การประสานความร่วมมือขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีสู่อุตสาหกรรมไมซ์ ระหว่าง กรมการพัฒนาชุมชน กับ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) ศูนย์ความเป็นเลิศด้านไมซ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสมาคมส่งเสริมการจัดประชุมนานาชาติ (ไทย) ซึ่งดำเนินการภายใต้มติคณะรัฐมนตรีในการยกระดับเศรษฐกิจชุมชนด้วยอัตลักษณ์ล้านนาเชิงสร้างสรรค์ ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จำนวน ๘ หมู่บ้าน/ชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน รวมถึง การประสานความร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พัฒนาการท่องเที่ยวใน ๖ หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อส่งเสริมการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในอนาคต

๒.๒ โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม กิจกรรมพัฒนาระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

กรมการพัฒนาชุมชน ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตามแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค โดยการจัดทำโครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมกิจกรรมพัฒนาระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๐ จังหวัด จำนวน ๘๔ หมู่บ้าน ให้มีศักยภาพในด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยใช้กระบวนการขับเคลื่อนงานด้านการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดรายได้ กำหนดให้มีการสร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่กับการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมโดยมุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนารูปแบบนวัตกรรมสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยว โดยอาศัยกลไกความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทำงานแบบบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารหมู่บ้านการจัดทำแผนการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของหมู่บ้านเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้สามารถยกระดับสู่การจำหน่ายได้ การจัดกิจกรรมโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย

การดำเนินการโดยจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการหมู่บ้านและพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าที่ระลึกและการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวงบประมาณ ๑๘๔.๕๖๒๔ ล้านบาท โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. กรมฯดำเนินการกิจกรรมที่ ๑ ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการ กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน เสร็จเรียบร้อยแล้ว

๒. จังหวัดได้ดำเนินกิจกรรมจัดเวทีพัฒนาศักยภาพแกนนำหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว/ยกระดับแผนการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว และพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว จำนวน ๒๐ จังหวัด เสร็จเรียบร้อยแล้ว

๓. จังหวัดได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสร้างคุณค่าและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อจัดประชุมเชิงปฏิบัติการค้นหาผู้ประกอบการของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้ว

๔. จังหวัดได้ดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดประสบการณ์และทดสอบโปรแกรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

๕. จังหวัดอยู่ระหว่างการดำเนินการร่าง TOR กิจกรรมจัดพิมพ์แคตตาล็อกโปรแกรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการและจัดงานนิทรรศการโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

๖. จังหวัดอยู่ระหว่างการร่าง TOR กิจกรรมยกระดับและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นสินค้าที่ระลึกหมู่บ้าน

๗. กรมฯ จัดจ้างประชาสัมพันธ์โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมกิจกรรมพัฒนาระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) กำหนดดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ

๒.๓ โครงการยกระดับการท่องเที่ยวคุณภาพกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและประชาสัมพันธ์ ภาคเหนือ กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวและบริการภาคเหนือ

กรมการพัฒนาชุมชน ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตามแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค โดยการจัดทำโครงการยกระดับการท่องเที่ยวคุณภาพกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและประชาสัมพันธ์ภาคเหนือกิจกรรมเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวและบริการภาคเหนือเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในภาคเหนือ ๓ จังหวัด (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน) จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน ให้มีศักยภาพในด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยใช้กระบวนการขับเคลื่อนงานด้านการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดรายได้ กำหนดให้มีการสร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่กับการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการยกระดับการท่องเที่ยวคุณภาพกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและประชาสัมพันธ์โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนารูปแบบนวัตกรรมสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยว โดยอาศัยกลไกความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารหมู่บ้านการจัดทำแผนการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของหมู่บ้านเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้สามารถยกระดับสู่การจำหน่ายได้ การจัดกิจกรรมโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย

การดำเนินการโดยจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการหมู่บ้านและพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาระดับผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าที่ระลึกและการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยว งบประมาณ ๒๖.๓๖๖๐ (สบ.) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. กรมฯดำเนินการกิจกรรมที่ ๑ ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการ กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

๒. จังหวัดได้ดำเนินกิจกรรมจัดเวทีพัฒนาศักยภาพแกนนำหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว/ยกระดับแผนการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว และพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว จำนวน ๓ จังหวัด เสร็จเรียบร้อยแล้ว

๓. จังหวัดได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสร้างคุณค่าและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อจัดประชุมเชิงปฏิบัติการค้นหาผู้ประกอบการของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้ว

๔. จังหวัดได้ดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดประสบการณ์และทดสอบโปรแกรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนเสรีจเรียบร้อย
๕. จังหวัดอยู่ระหว่างการดำเนินงานร่าง TOR กิจกรรมจัดพิมพ์แคตตาล็อกโปรแกรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการและจัดงานนิทรรศการโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน
๖. จังหวัดอยู่ระหว่างการร่าง TOR กิจกรรมยกระดับและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นสินค้าที่ระลึกหมู่บ้าน
๗. กรมฯ จัดจ้างประชาสัมพันธ์โครงการยกระดับการท่องเที่ยวคุณภาพกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและประชาสัมพันธ์ภาคเหนือกิจกรรมเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวและบริการภาคเหนือกำหนดดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ

กระบวนการแสวงหาช่องทางตลาดเพิ่มขึ้น

จำแนกเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

๑. ตลาดระดับจังหวัด

๑) โครงการตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้

กระทรวงมหาดไทย มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนรับผิดชอบการดำเนินงานตลาดประชารัฐ จำนวน ๓ ตลาด ได้แก่ ตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ ตลาดประชารัฐของดีจังหวัด และตลาดประชารัฐ Modern Trade ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ผู้มีรายได้น้อย ผู้ประกอบการ ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการไม่มีสถานที่ค้าขาย ตลอดจนผู้ประกอบการรายใหม่ที่ประสงค์จะมาจำหน่ายในตลาดประชารัฐ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชนได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน และกำหนดกลยุทธ์การขับเคลื่อน จำนวน ๓ ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาตลาด ด้านการพัฒนาผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ และด้านการส่งเสริมการตลาด

ผลการดำเนินงานตลาดประชารัฐในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน สรุปได้ดังนี้

๑. การขับเคลื่อนตลาดประชารัฐ

๑.๑ เปิดจำหน่ายตลาดประชารัฐ จำนวน ๒,๒๒๕ แห่ง มีผู้ประกอบการเข้าร่วมจำหน่ายทั้งสิ้นจำนวน ๕๕,๒๘๒ ราย แยกเป็น ผู้ประกอบการรายเดิม จำนวน ๔๓,๔๗๒ ราย และเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายใหม่เข้าร่วมจำหน่ายเพิ่มขึ้นอีก จำนวน ๑๑,๘๑๐ ราย

๑.๒ ตลาดประชารัฐเข้าร่วมนโยบายลดใช้พลาสติก จำนวน ๒๐๐ แห่ง

๒. รายได้จากการจำหน่ายทั้งสิ้นจำนวน ๓๔๕,๒๐๕,๔๒๓ บาท ดังนี้

๒.๑ ยอดจำหน่ายรวม ๓ ตลาด จำนวน ๓๓๒,๔๓๖,๕๔๘ บาท ได้แก่

๑) ตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ เปิดจำหน่ายจำนวน ๘,๖๖๗ ครั้ง ยอดจำหน่ายจำนวน ๒๘๔,๖๑๘,๓๙๙ บาท โดยผู้ประกอบการ ๑ ราย มีรายได้เฉลี่ยรายละ ๕,๑๔๘ บาท

๒) ตลาดประชารัฐของดีจังหวัด เปิดจำหน่ายตามโครงการ OTOP to The Tourist and Festival ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๔ ครั้ง มียอดจำหน่ายทั้งสิ้นจำนวน ๔๑,๒๗๖,๙๔๙ บาท

๓) ตลาดประชารัฐ Modern Trade ประสานการขอใช้พื้นที่จำหน่ายภายในห้างสรรพสินค้า จำนวน ๔ ครั้ง มียอดจำหน่าย จำนวน ๖,๕๔๑,๒๐๐ บาท

๒.๒ ยอดจำหน่ายจากกิจกรรมที่กรมการพัฒนาชุมชนส่วนกลางสนับสนุนให้จังหวัดคัดเลือกผู้ประกอบการไปจำหน่ายในงานใหญ่ที่กรมการพัฒนาชุมชนหรือจังหวัดเป็นหน่วยดำเนินการจัดขึ้น จำนวน ๑๒,๗๖๘,๘๗๕ บาท ประกอบด้วย

๑) ยอดจำหน่ายกิจกรรม Highlight โซนตลาดประชารัฐ ในงาน OTOP City 2018 จำนวน ๖,๓๗๗,๘๒๔ บาท

๒) ยอดจำหน่ายตามนโยบายการขับเคลื่อน OTOP Mobile ร่วมกับโครงการตลาดประชารัฐ คนไทยยิ้มได้ ของ นายนิสิต จันทร์สมวงศ์ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งจังหวัดได้ริเริ่มดำเนินโครงการฯ โดยไม่ใช้งบประมาณ มียอดจำหน่ายรวมจำนวน ๖,๓๙๑,๐๕๑ บาท

ทั้งนี้ กรมการพัฒนาชุมชนได้พิจารณาสนับสนุนงบประมาณดำเนินโครงการ OTOP เคลื่อนที่ (OTOP Mobile) ให้กับจังหวัดดำเนินการในช่วงไตรมาสที่ ๓ - ๔ โดยใช้กลไกการขับเคลื่อนการจัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่ คณะกรรมการเครือข่าย OTOP และคณะกรรมการตลาดประชารัฐ คนไทยยิ้มได้ ส่งเสริมให้มีการนำผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) ผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ ๑ - ๓ ดาว และผลิตภัณฑ์ OTOP ในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ที่จำหน่ายได้น้อยหรือยังไม่จำหน่ายได้ ไปจัดแสดง และจำหน่ายในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือดำเนินการควบคู่ไปกับตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ โดยกำหนดเดือนละ ๔ ครั้ง ซึ่งการดำเนินดังกล่าวจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายย่อยได้มาร่วมจำหน่ายสินค้าในตลาดประชารัฐที่กรมการพัฒนาชุมชนรับผิดชอบมากขึ้น และกระตุ้นให้ยอดจำหน่ายตามโครงการตลาดประชารัฐเพิ่มขึ้นด้วย

๓. รายได้จากการจำหน่ายสะสม ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๑ - เมษายน ๒๕๖๒ รวมจำนวน ๕๘๒,๐๗๐,๗๗๗ บาท

๔. จัดกิจกรรมการพัฒนาตลาดและผู้ประกอบการตามกลยุทธ์การขับเคลื่อน ๓ ด้าน โดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนส่วนกลางร่วมติดตามสนับสนุนกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัด และคณะกรรมการตลาดประชารัฐในพื้นที่ รายละเอียดตามภาพกิจกรรมแนบท้าย ได้แก่

๔.๑ ด้านการพัฒนาตลาด

๑) พัฒนาและยกระดับตลาดให้เป็นตลาดสะอาด สะดวก ปลอดภัย สินค้าที่มาจากจำหน่ายจากผู้ผลิตโดยตรง และเป็นสินค้าที่สดใหม่ จำนวน ๔๔๑ แห่ง

๒) ส่งเสริมให้จำหน่ายสินค้าราคายุติธรรม จำนวน ๔๑๗ แห่ง

๔.๒ ด้านการพัฒนาผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่

๑) เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายใหม่ โดยเฉพาะด้านการเกษตรได้เข้ามาจำหน่าย จำนวน ๕๑๔ แห่ง

๒) พัฒนาทักษะในการขายให้กับผู้ประกอบการกลุ่ม C จำนวน ๑๙๙ แห่ง

๓) พัฒนาสมรรถนะในการบริหารจัดการให้กับผู้ประกอบการตลาด (CMO) และคณะกรรมการบริหารจัดการตลาด จำนวน ๑๓๓ แห่ง

๔.๓ ด้านการส่งเสริมการตลาด

๑) บูรณาการในการจัดกิจกรรมในงานสำคัญของจังหวัดและอำเภอ จำนวน ๓๔๗ แห่ง

๒) จัดตลาดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวชุมชน ตามโครงการหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว และชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน ๖๕ แห่ง

๒) โครงการ OTOP To The Tourist and Festival

การดำเนินงานส่งเสริมช่องทางการตลาด OTOP ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการเพิ่มช่องทางการตลาดเชิงรุก เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน กอปรกับกระทรวงมหาดไทยมีนโยบายในการช่วยเหลือกลุ่มสมาชิกชุมชน และผู้ผลิตผู้ประกอบการสินค้า OTOP จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดหาช่องทางการตลาดเพื่อสร้างโอกาสทางการผลิตและการตลาดให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน และเป็นการเพิ่มโอกาสในการขายสินค้าได้มากขึ้น ทำให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในระดับฐานรากกรมการพัฒนาชุมชนจึงได้จัดทำโครงการ OTOP To The Tourist And Festival ขึ้น

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ในสถานที่ท่องเที่ยวและหรือเทศกาลประจำปีของจังหวัด จำนวน ๑๔ ครั้ง ใน ๑๒ จังหวัด ยอดจำหน่ายรวมทั้งสิ้น ๔๑,๒๗๖,๙๔๙ บาท โดยวิธีการดำเนินงานของจังหวัด ประกอบด้วย

๑. จัดกิจกรรมจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ในงานประเพณีหรืองานประจำปีของจังหวัด หรือสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัด
๒. ดำเนินการจัดงานร่วมกับ บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี (SE) ของจังหวัด
๓. จัดให้มีกิจกรรมจำหน่ายแพ็คเกจท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี
๔. สร้างจุดขายของการจัดงาน โดยส่งเสริมให้ร้านค้าที่เข้าร่วมงานปลอดโฟม (No Foam)
๕. ดำเนินการจัดงานอย่างน้อยจำนวน ๑ ครั้ง ให้มีผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐ ราย และจัดกิจกรรมไม่น้อยกว่า ๓ วัน

ทั้งนี้ การขยายผลการดำเนินงาน จังหวัดได้ร่วมกับเครือข่าย OTOP ในพื้นที่ จัดกิจกรรมในลักษณะเดียวกันโดยที่ใช้งบประมาณของเครือข่ายเอง อันจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ OTOP มีช่องทางการตลาด และมีรายได้เพิ่มขึ้น กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP มีความร่วมมือกับสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่และผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ได้เรียนรู้ทักษะด้านการบริหารจัดการและการตลาด

งานมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

งานกาชาดและงานพ่อขุนเม็งราย จังหวัดเชียงราย

งานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

๓) โครงการ OTOP to the town

กรมการพัฒนาชุมชน ได้รับมอบหมายจากกระทรวงมหาดไทย ให้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งตามแผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ได้กำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อน ๓ แนวทาง คือ การเพิ่มศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม และการส่งเสริมช่องทางการตลาด ในการดำเนินงานส่งเสริมช่องทางการตลาด ได้กำหนดให้มีการจัดงานแสดงและจำหน่ายสินค้า OTOP ในตลาดเดิมที่กรมฯ เคยจัดเป็นประจำและประสบผลสำเร็จ ในทุกระดับ โดยสำหรับในพื้นที่เขตเมืองจัดให้มีโครงการจัดงาน OTOP TO THE TOWN ขึ้น

การจัดงานโครงการ OTOP TO THE TOWN จำนวน ๑๐ ครั้ง โดยดำเนินการใน ๑๐ จุด ได้แก่ ลานพาร์ค พารากอน, เซ็นทรัลพลาซ่า บางนา, เซ็นทรัลพลาซ่า แกรนด์ พระราม ๙, เซ็นทรัลเฟสติวัล พัทยา บีช, เซ็นทรัลพลาซ่า อุดรธานี, เซ็นทรัลพลาซ่า พระราม ๓, ไอคอนสยาม, เซ็นทรัลเฟสติวัล อีสต์วิลล์, เซ็นทรัลเฟสติวัล ภูเก็ต และพิวเจอร์พาร์ครังสิต ผลการดำเนินการคือ มีผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP เข้าร่วมงานทั้งสิ้น ๖๐๒ ราย ยอดผู้เข้าชมงานทั้งสิ้น ๑๑๗,๙๐๐ คน สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากให้มีรายได้จำนวนทั้งสิ้น ๙๙,๐๒๗,๗๔๔ บาท ซึ่งเกินเป้าหมายที่กำหนด ๙๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒. ตลาดระดับภูมิภาค

๑) โครงการจัดงาน OTOP ภูมิภาค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

การจัดงานแสดงและจำหน่ายสินค้า OTOP ในระดับภูมิภาค โดยมีสินค้า ระดับ ๑ - ๕ ดาว จากทั่วประเทศ มีอาหารชวนชิมและผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา ดำเนินการจำนวน ๕ จุด ดังนี้

๑. จังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการระหว่างวันที่ ๗ - ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ ณ สถานอเนกประสงค์ บริเวณถนนพุทธภูมิ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๓๐๔ คูหา มียอดจำหน่าย รวมทั้งสิ้น ๑๗,๕๒๓,๖๘๒ บาท

๒. จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการระหว่างวันที่ ๗ - ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ ณ บริเวณศาลากลาง จังหวัดนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๓๐๔ คูหา มียอดจำหน่าย รวมทั้งสิ้น ๑๘,๐๗๐,๖๗๐ บาท

๓. จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการระหว่างวันที่ ๒๖ มกราคม - ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ บริเวณศาลากลางจังหวัดขอนแก่น อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๓๐๔ คูหา มียอดจำหน่าย รวมทั้งสิ้น ๓๒,๙๗๔,๙๐๔ บาท

๔. จังหวัดภูเก็ต ดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ บริเวณสะพานหิน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต จำนวน ๓๑๒ คูหา มียอดจำหน่าย รวมทั้งสิ้น ๗๔,๐๒๐,๘๙๕ บาท

๕. จังหวัดกำแพงเพชร ดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๔ - ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ บริเวณลานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยสิริจิตอุทยาน อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน ๓๑๒ คูหา มียอดจำหน่าย รวมทั้งสิ้น ๒๖,๑๘๓,๕๒๔ บาท

รวมคูหาจำนวน ๑,๕๓๖ คูหา ยอดผู้เข้าชมงานจำนวน ๒๐๖,๗๕๓ คน ยอดจำหน่ายรวมทั้งสิ้น ๑๖๘,๗๗๓,๖๘๒ บาท

ผลสำเร็จของโครงการฯ

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการส่งเสริมให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมและให้ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงคุณภาพและมาตรฐาน ในการผลิตและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

ผลลัพธ์ที่ได้รับจากดำเนินโครงการฯ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ได้รับความรู้ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ ทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นและมีช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น มีโอกาสได้นำผลิตภัณฑ์มาทดลองจำหน่ายให้กับกลุ่มเป้าหมายใหม่ ๆ เพื่อสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคว่ามีความต้องการผลิตภัณฑ์แบบใดเพื่อนำไปปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

๓. ตลาดระดับประเทศ

๑) โครงการ OTOP City 2018

การจัดงาน “OTOP City Happy Market 2018” ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ ณ อาคารชาเลนเจอร์ ๑ - ๓ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี วัตถุประสงค์เพื่อจัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพิ่มช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ OTOP และสร้างรายได้ให้กับชุมชน ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และสร้างการเรียนรู้ แนวทาง ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งครั้งนี้เป็นการจัดงานครั้งที่ ๑๓ มีบูทจำหน่าย จำนวน ๒,๖๙๗ บูท และผู้ประกอบการเข้าร่วมงาน จำนวน ๓,๓๔๐ ราย โดยมีผู้เข้าชมงานจำนวน ๓๘๒,๗๕๒ คน ยอดจำหน่ายภายในงานจำนวน ๑,๑๕๔,๓๘๑,๙๗๘ บาท ยอดสั่งซื้อจำนวน ๑๕๐,๗๓๖,๑๕๖ รวมยอดจำหน่ายทั้งสิ้น จำนวน ๑,๓๐๕,๑๕๘,๑๒๔ บาท ส่งผลให้เกิดประโยชน์กับคนในชุมชน จำนวน ๗๐,๑๕๕ ราย

๒) โครงการ OTOP Midyear ๒๐๑๙ จะดำเนินการวันที่ ๑๕ - ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๒

๓) โครงการศิลปะประทีปไทย OTOP ก้าวไกลด้วยพระบารมี ดำเนินการวันที่ ๑๐ - ๑๘

สิงหาคม ๒๕๖๒

๔. ตลาดระหว่างประเทศ

๑) โครงการจัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP สถานสัมพันธ์สองแผ่นดินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

กระทรวงมหาดไทย กำหนดเป้าหมายยอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ในปี ๒๕๖๒ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งการเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ OTOP โดยการนำสินค้า OTOP ไปจัดแสดงและจำหน่าย และเจรจาธุรกิจในพื้นที่ของกลุ่มประเทศอาเซียนหรือบริเวณย่านการค้าชายแดนประเทศไทย เป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ นอกจากนั้นยังส่งผลทำให้ OTOP Trader และผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP

ได้เรียนรู้แนวทางในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้าในกลุ่มประเทศอาเซียนมีโอกาสในการเจรจาการค้ากับนักธุรกิจประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีด้านการค้าตามแนวชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดจัดงานจำนวน ๓๑ ครั้ง ใน ๒๘ จังหวัด ที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เชียงราย ราชบุรี ศรีสะเกษ แม่ฮ่องสอน ประจวบคีรีขันธ์ มุกดาหาร เชียงใหม่ เลย บุรีรัมย์ สตูล บึงกาฬ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี หนอง นครพนม จันทบุรี น่าน กาญจนบุรี สระแก้ว นครราชสีมา สงขลา อุดรดิตถ์ สุรินทร์ หนองคาย ตาก ตราด พะเยา และยะลา ในปัจจุบันได้ดำเนินการแล้ว จำนวน ๒๕ ครั้ง ๒๔ จังหวัด มีจำนวนผู้เข้าชมงาน ๘๖๐,๐๑๔ คน ยอดจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จำนวน ๕๒,๘๗๖,๘๙๐ บาท

โดยจังหวัด ดำเนินการประสานงานประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อขอใช้พื้นที่จัดงาน ผ่านกงสุลหรือเจ้าแขวง ลงพื้นที่การจัดงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน การจัดทำโครงสร้าง เสร็จจากกับกงสุลเกี่ยวกับพิธีการตรวจคนเข้าเมือง การเสียค่าธรรมเนียมการเข้าเมือง การเสียภาษีสินค้า และการใช้บริการพื้นที่และเครื่องสาธารณูปโภคในพื้นที่ ตลอดจนประสานกลุ่มเป้าหมายของประเทศเพื่อนบ้าน ร่วมจำหน่ายสินค้าภายในงานของเรา เพื่อเป็นการจัดงานแห่งการบูรณาการ ที่ผสมผสานทั้งวัฒนธรรม ภาษา และการค้าขาย ในปีนี้ดำเนินการมาแล้ว ๒๕ ครั้ง ใน ๒๓ จังหวัด ยอดจำหน่าย ๔๖,๖๗๕,๑๗๑ บาท ยอดสั่งซื้อ ๖,๒๐๑,๗๑๙ บาท รวมทั้งสิ้น ๕๒,๘๗๖,๘๙๐ บาท

จัดแสดง
จังหวัด
ณ เมือง

และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP สานสัมพันธ์สองแผ่นดิน
อุบลราชธานีและอำนาจเจริญ
สาละวัน สาธารรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

๒) โครงการจัดแสดงและจำหน่ายสินค้า OTOP ในงานเทศกาลไทย ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น และนครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

การจัดงานเพื่อส่งเสริมบทบาท OTOP Trader ให้เรียนรู้ความต้องการของชาวต่างประเทศ ยกกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้า OTOPก้าวเข้าสู่การเป็นสากลด้วยการเข้าร่วมการจัดงานแสดงและจำหน่ายในงานเทศกาลไทย ณ ต่างประเทศ ตลอดจนเผยแพร่ภาพลักษณ์วัฒนธรรมอันดีของไทยไปสู่สายตาชาวต่างชาติ ผ่านกิจกรรมการแสดงผลทางวัฒนธรรมไทยและการจำหน่ายสินค้าและบริการของไทย

กำหนดดำเนินการ ๒ จุด คือ

๑. กรุงเทพมหานคร ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๒. นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ ๓๑ พฤษภาคม - ๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

ผลการดำเนินงาน ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศญี่ปุ่น มี OTOP Trader เข้าร่วมงาน จำนวน ๑๐ ราย มียอดจำหน่าย ๒ วัน เป็นเงินทั้งสิ้น ๔,๕๗๖,๐๐๐ เยน คิดเป็นเงินไทย ๑,๓๒๗,๐๐๐ บาท จากการดำเนินงานสรุปบทเรียนได้ว่าสินค้าที่ลูกค้าชาวญี่ปุ่นต้องการและขายได้ดี คือ สินค้าที่มีขนาดเล็ก เช่น ตุ่มหมึก สินค้าต้องราคาไม่ควรเกิน ๒,๐๐๐ บาท สินค้าบ่งบอกอัตลักษณ์ไทย เช่น คนญี่ปุ่นซื้อหนังสือหนังตะลุง ผ้าบาติก เพราะบ่งบอกถึงภาคใต้ไทย กรณีเป็นประเภทผ้า ควรเป็นสีโทนน้ำเงิน สีเข้ม อีกทั้ง สินค้าต้องเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่คนญี่ปุ่นรู้จัก เช่น สินค้าจากจังหวัดภูเก็ต และประเภทสินค้าที่ขายได้ดี คือ สมุนไพร เครื่องเงิน ผ้าคลุมไหล่ กระจุต

๒.

โครงการต่อยอดดำเนินงานในปัจจุบันและกำหนดเป็นแผนงานในอนาคต

๑. โครงการสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะเพื่อขับเคลื่อน OTOP สู่อสากล

ที่มา แนวคิด : ผู้ประกอบการ OTOP ร้อยละ ๕๐ เป็นผู้ประกอบการที่มีศักยภาพและประสบการณ์สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ตรงกับความต้องการของตลาดในระดับท้องถิ่น แต่ไม่สามารถเข้าถึงการตลาดในระดับสูงและในต่างประเทศได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการยกระดับการพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ให้มีความสามารถในการแข่งขัน จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความสามารถของผู้ประกอบการในประเทศ ให้มีความรู้ในการบริหารจัดการธุรกิจสมัยใหม่ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นผู้ประกอบการอัจฉริยะเพื่อขับเคลื่อน OTOP สู่อสากล

แผนการดำเนินการ : กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการจัดฝึกอบรมการเรียนรู้สู่อัจฉริยะ หลักสูตรการอบรมเน้น ๕ ด้าน ได้แก่ การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างนวัตกรรมด้านการผลิต การบริหารจัดการด้วย BMC การตลาดแบบ O2O และทักษะการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากข้อมูล Big Data แก่ OTOP Trader และผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ระดับ ๓ - ๕ ดาว จำนวน ๓,๘๐๐ ราย/กลุ่ม จัดอบรม ๑๙ รุ่นๆ ละ ๒๐๐ ราย/กลุ่ม โดยอบรมในชั้นเรียน จำนวน ๔๘ ชั่วโมง และบ่มเพาะด้วยกระบวนการ Coaching จำนวน ๖๐ วัน จากนั้นคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๕๐๐ ราย/กลุ่ม (จาก ๓,๘๐๐ ราย/กลุ่ม) สู่กระบวนการพัฒนาด้วยโค้ชอัจฉริยะ โดยมีโค้ชหลัก โค้ชเฉพาะทาง และโค้ชพิเศษ มาช่วยลับคมองค์ความรู้ จำนวน ๔๘ ชั่วโมง และฝึกปฏิบัติจากตลาดจริงทั้งในประเทศ จำนวน ๕๐๐ ราย/กลุ่ม และคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายไปฝึกปฏิบัติจริงยังตลาดต่างประเทศ จำนวน ๓๐ ราย/กลุ่ม ด้วยเทคนิคการวิพากษ์ด้วยผู้เชี่ยวชาญ

๒. โครงการส่งเสริมการเชื่อมโยงการจำหน่ายสินค้า OTOP ในระบบ E-Commerce

ที่มา แนวคิด : รัฐบาลมีนโยบายสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ให้มีศักยภาพในการแข่งขันด้วยการเสริมสร้างความรู้เพื่อพัฒนาทักษะในด้านการผลิตสินค้า ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน และอื่น ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้กว้างขวางยิ่งขึ้นซึ่งตลาด Online นับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุนให้มีการพัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ให้มีศักยภาพในการจำหน่ายผ่านระบบ E-Commerce

กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดทำเว็บไซต์ในรูปแบบ E-Commerce ในชื่อ www.otoptoday.com เพื่อเปิดโอกาสให้กับทุกจังหวัดได้มีสินค้าจำหน่ายผ่านระบบ E-Commerce ได้อย่างกว้างขวาง แต่ผลการดำเนินงานยังไม่ได้รับการตอบรับเท่าที่ควร จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการดูแลระบบ E-Commerce เว็บไซต์ www.otoptoday.com มีภารกิจอื่นที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปด้วย ส่งผลให้เว็บไซต์ดังกล่าวไม่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง จึงขาดความน่าสนใจ และสินค้าบางรายการไม่เป็นปัจจุบัน ไม่มีการผลิตแล้วหรือไม่สามารถติดต่อกับผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็นเจ้าของสินค้าได้ จึงทำให้ไม่สามารถส่งสินค้าไปให้ลูกค้า

ตามคำสั่งซื้อจึงเห็นควรปรับปรุงแบบการดำเนินงานให้เว็บไซต์ www.otoptoday.com ให้เป็น Web Link ที่เชื่อมโยง OTOP E-Commerce ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เพื่อลดภาระการดูแลระบบ E-Commerce ของเจ้าหน้าที่และเพื่อให้สามารถเป็นช่องทางที่ลูกค้าสามารถเข้าถึงสินค้า OTOP ผ่านเว็บไซต์ E-Commerce ได้อย่างกว้างขวาง

แผนการดำเนินการ : กรมฯ ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มทักษะในการส่งเสริมการเชื่อมโยง การจำหน่ายสินค้า OTOP ในระบบ E-Commerce ให้แก่กลุ่มเป้าหมายและบริหารจัดการและทดสอบระบบ เว็บไซต์ www.otoptoday.com เพื่อให้สามารถรองรับการเชื่อมโยงเว็บไซต์ E-Commerce ของจังหวัดและอื่น ๆ อีกทั้งบริหารจัดการเว็บไซต์ E-Commerce ของจังหวัดให้มีความพร้อมในการเชื่อมโยงกับเว็บไซต์ www.otoptoday.com

๓. โครงการส่งเสริมผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ด้านการจำหน่ายสินค้า Online

ที่มา แนวคิด : รัฐบาลต้องการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ให้มีศักยภาพ ในการแข่งขันด้วยการเสริมสร้างความรู้เพื่อพัฒนาทักษะในด้านการผลิตสินค้า ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดด้าน การพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน และอื่น ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งตลาด Online นับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุนให้มีการพัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ให้มี ศักยภาพ สามารถเข้าถึงตลาด Online

กรมการพัฒนาชุมชน ได้มีข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ด้านการสนับสนุน OTOP เข้าสู่ตลาด Online กับบริษัทแอสเซนด คอมเมอร์ซ จำกัด ในชื่อเว็บไซต์ www.weloveshopping.com ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ผล การดำเนินงานที่ผ่านมา มีผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP เข้าร่วมเป็นผู้ขาย จำนวน ๒๗๘ กลุ่ม/ราย ๓,๗๔๐ ผลิตภัณฑ์ ยอดจำหน่ายมากกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นยอดจำหน่ายที่สูงกว่าเว็บไซต์อื่น ๆ ที่กรมการพัฒนาชุมชนได้มี ข้อตกลงความร่วมมือด้วย และกรมการพัฒนาชุมชนมีแผนการดำเนินงานพัฒนาเว็บไซต์ www.otoptoday.com ให้เป็น web link จำหน่าย OTOP ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และจะดำเนินการ เชื่อมโยง (Link) เว็บไซต์ www.weloveshopping.com กับ www.otoptoday.com ดังนั้น เพื่อให้เว็บไซต์มี ความน่าสนใจและสามารถดึงดูดลูกค้าได้ จึงควรเพิ่มจำนวนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และผลิตภัณฑ์ OTOP เข้าสู่เว็บไซต์ www.weloveshopping.com เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ได้มี ช่องทางการจำหน่ายสินค้า OTOP เพิ่มมากขึ้นด้วย

แผนการดำเนินการ : กรมฯ กำหนดดำเนินการจัดฝึกอบรมผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP จำนวน ๑๕๐ คน แบ่งเป็น ๓ รุ่น ๆ ละ ๕๐ คน ด้านการจำหน่ายสินค้า Online ผ่านเว็บไซต์ www.weloveshopping.com หลักสูตรเน้น ความรู้ด้านการจำหน่ายสินค้า Online นโยบายการเป็นผู้ขายของเว็บไซต์ฝึกปฏิบัติเขียนเนื้อหาผลิตภัณฑ์ (Content) และการถ่ายภาพสินค้าให้สามารถขายได้ระบบ Online และการขึ้นระบบเพื่อนำสินค้าเข้าจำหน่าย Online ในเว็บไซต์ www.weloveshopping.com

๔. โครงการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ SOTOP (OTOP Senior)

ที่มา แนวคิด : การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง ๓ - ๔ ทศวรรษที่ผ่านมาส่งผลให้มีจำนวนผู้สูงอายุมีอัตราที่สูงขึ้น และในประเทศไทยเองประชากรผู้สูงอายุก็มี แนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ข้อมูลในทางวิชาการทั้งหลายยังพบว่าหลายประเทศทั่วโลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) เพื่อเป็นการรองรับต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สังคมจึงต้องมีความเข้าใจ และเตรียมความพร้อม เพื่อปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

กรมการพัฒนาชุมชน จึงจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ SOTOP (OTOP Senior) เพื่อเปิด โอกาสให้ผู้ประกอบการสูงอายุในชุมชนได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP สำหรับจำหน่ายในตลาดที่กว้างขวางขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการสูงอายุด้วยกันเป็นการใช้ศักยภาพที่มีอยู่ของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะ เป็น ประสบการณ์ความรู้ภูมิปัญญา สนับสนุนให้มีการนำทักษะและประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สูงสุดนอกจากนี้ยังเป็นการสร้างโอกาสสำหรับผู้ประกอบการสูงอายุที่จะปรับกลยุทธ์ด้านสินค้าและบริการให้

ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้จากการผลิตสินค้า OTOP ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ

แผนการดำเนินการ : ดำเนินการพัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการ SOTOP (OTOP Senior) โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP โดยโรงเรียน OTOP กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP อายุ ๖๐ ปีขึ้นไปที่มีผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพ และมีความพร้อมในการเข้าสู่กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และกระบวนการพัฒนาระดับผลิตภัณฑ์ OTOP ให้สามารถยกระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดได้อย่างยั่งยืน

๕. โครงการ OTOP เคลื่อนที่ (OTOP Mobile)

ที่มา แนวคิด : กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การทำงาน พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ : ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว มีเป้าประสงค์เพื่อใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน เสริมเศรษฐกิจฐานรากของประเทศอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ได้แก่ เพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำที่สามารถยกระดับรายได้และเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ กระจายการให้บริการภาครัฐให้ครอบคลุมและทั่วถึง เสริมสร้างศักยภาพชุมชนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการดำเนินงานที่ผ่านมาได้ส่งเสริมให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ ๑ – ๓ ดาว กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (กลุ่ม D) ตลอดจนผลิตภัณฑ์ OTOP ในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ขณะนี้มีจำนวนรวมกันมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีโอกาสน้อยที่จะได้รับการคัดเลือกไปจำหน่ายในตลาดระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ ยังคงจำหน่ายอยู่แต่ในชุมชน หรือตามความต้องการของ Trader บางแห่ง ทำให้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ได้น้อย หรือบางช่วงไม่สามารถจำหน่ายได้เลย ส่งผลให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ OTOP มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่าเกณฑ์ คนในชุมชนไม่มีความสุข เศรษฐกิจฐานรากชะลอตัวลงไม่เข้มแข็ง ดังนั้น จึงได้จัดทำโครงการ OTOP เคลื่อนที่ (OTOP Mobile) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ ๑ – ๓ ดาว กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (กลุ่ม D) ตลอดจนผลิตภัณฑ์ OTOP ในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ที่ยังไม่ได้รับความนิยมนำจำหน่ายได้น้อย เกิดการรับรู้เป็นที่รู้จักจากคนภายนอกชุมชน และสามารถจำหน่ายได้ตามแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด หรือดำเนินการจำหน่ายควบคู่ไปกับตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้

แผนการดำเนินการ : กรมการพัฒนาชุมชน ได้อนุมัติโครงการ OTOP เคลื่อนที่ (OTOP Mobile) วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น ๑๒,๐๒๖,๐๐๐ บาท โดยให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอดำเนินการ ดังนี้

๑. ประชุมกลไกการขับเคลื่อนการจัดแสดง และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย คณะกรรมการเครือข่าย OTOP คณะทำงานตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ OTOP เคลื่อนที่ (OTOP Mobile)

๒. จังหวัด/อำเภอ ร่วมกับคณะกรรมการเครือข่าย OTOP รวบรวมและตรวจสอบฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) ผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ ๑ – ๓ ดาว และผลิตภัณฑ์ OTOP ในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี (จำหน่ายได้น้อย/จำหน่ายไม่ได้)

๓. จังหวัด/อำเภอ ร่วมกับคณะกรรมการเครือข่าย OTOP จัดทำแผนการนำผลิตภัณฑ์ OTOP ออกไปจัดแสดง และจำหน่ายในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือ ดำเนินการควบคู่ไปกับตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ โดยกำหนดเดือนละ ๔ ครั้ง และดำเนินการตามแผน

๔. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการเครือข่าย OTOP จังหวัด ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

๕. จังหวัดรายงานผลการดำเนินงานให้กรมการพัฒนาชุมชนทราบเป็นประจำทุกสิ้นเดือน

๗. โครงการพัฒนาระบบข้อมูล “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (OTOP) เพื่อรองรับการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)

ที่มา แนวคิด กรมการพัฒนาชุมชนได้ส่งเสริมการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาระดับคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP การส่งเสริมช่องทางการตลาด เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ทั้งนี้ ข้อมูลการลงทะเบียน OTOP ได้มีการลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP จำนวน ๘๐,๑๔๑ ราย การลงทะเบียนผลิตภัณฑ์ OTOP จำนวน ๑๖๗,๔๐๓ ผลิตภัณฑ์ และมียอดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๙๐,๓๒๐,๖๐๕,๗๗๗ บาท โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้มีการเก็บข้อมูลในหลากหลายมิติที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และรายละเอียดผลิตภัณฑ์ OTOP รวมทั้งด้านการตลาด แต่ข้อมูลมีการจัดเก็บในหลายรูปแบบ ไม่สามารถเชื่อมโยงและวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบข้อมูล “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (OTOP) เพื่อรองรับการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อพัฒนาระบบจัดเก็บและบันทึกข้อมูล OTOP เชื่อมโยงฐานข้อมูลผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ OTOP สามารถใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม และตรงตามความต้องการ ตลอดจนสามารถใช้เป็นข้อมูลในการทำงานเชิงบูรณาการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องได้

แผนการดำเนินการ : กรมการพัฒนาชุมชน ได้อนุมัติโครงการพัฒนาระบบข้อมูล “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (OTOP) เพื่อรองรับการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีแผนการดำเนินการ ดังนี้

๑. กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการจ้างที่ปรึกษาดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านการพัฒนา OTOP
๒. กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านการพัฒนา OTOP โดยประสานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการเข้าถึงข้อมูล OTOP Big Data เพื่อร่วมกันวิเคราะห์และปรับปรุงระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)
๓. กรมการพัฒนาชุมชนติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาระบบข้อมูลหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อรองรับการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)

๓. การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

กรมการพัฒนาชุมชน ได้รับมอบหมายภารกิจให้ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคม โดยมีเป้าหมาย คือ “สร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อประชาชนมีความสุข” ดำเนินการ ๓ เรื่อง ประกอบด้วย การเกษตร การแปรรูป และการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายใต้คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ

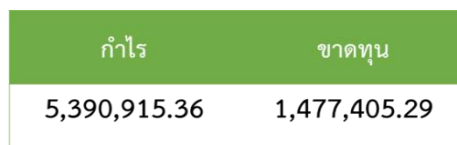

และนายสุภาพน สิริวัฒนภักดี กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บมจ.ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด เป็นหัวหน้าทีมภาคเอกชน โดยมีกลไกขับเคลื่อนงานในระดับจังหวัด คือ คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐ จังหวัด (คสป.) ๗๖ จังหวัด บริษัท ประชา รัฐ รัก สามัคคี จังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ๗๖ จังหวัด และบริษัท ประชา รัฐ รัก สามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด ภายใต้แนวคิด Social Enterprise (SE) มีเป้าหมายหลักเพื่อสังคมไม่ใช่เพื่อกำไรสูงสุด โดยมีรายได้หลักมาจากการขายสินค้าและบริการ ให้ค่าปรึกษาแก่ชุมชนไม่ใช่เงินจากรัฐหรือเงินบริจาค กำไรไม่ปันผลแต่นำไปใช้ขยายผลต่อ มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และมีการจดทะเบียนเป็นรูปแบบบริษัท การดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ โดยสรุปมีดังนี้

๓.๑ ส่งเสริมชุมชนและภาคีร่วมพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

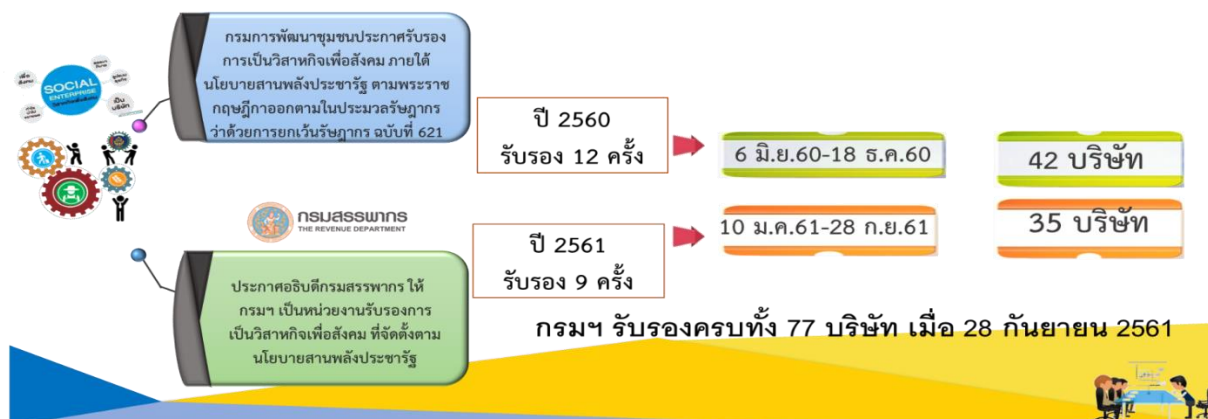
๓.๑.๑ เสริมสร้างกลไกขับเคลื่อนวิสาหกิจเพื่อสังคม

๑) กรมการพัฒนารัฐวิสาหกิจได้รับรองการเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม ภายใต้นโยบายสานพลังประชารัฐ ทั้งสิ้น ๗๗ บริษัท แยกเป็นบริษัท ประชา รัฐ รัก สามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน ๑ บริษัท ทุนจดทะเบียน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ชำระแล้ว ๓๔,๒๕๐,๐๐๐ บาท และบริษัท ประชา รัฐ รัก สามัคคี จังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด จำนวน ๗๖ บริษัท ทุนจดทะเบียน ๓๐๕,๑๖๔,๐๐๐ บาท ชำระแล้ว ๒๓๙,๙๘๑,๒๕๐ บาท

จังหวัดที่ไม่มีรายได้ 9 จังหวัด ขาดทุน 8 จังหวัด

๒) ข้อมูลการสำรวจผลประกอบการ บริษัท ประชา รัฐ รัก สามัคคี จังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด (ณ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑) มีรายได้จาก (๑) ด้านการเกษตร จำนวน ๒๑,๐๘๖,๑๘๘.๘๗ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๒ (๒) ด้านการแปรรูป จำนวน ๑๔,๗๘๑,๑๙๑.๐๗ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๖ และ

(๓) ด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชน จำนวน ๔,๘๙๓,๖๗๔.๗๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๒ รวมรายได้ทั้งสิ้น จำนวน ๔๐,๗๖๑,๐๕๔.๖๔ บาท

๓.๑.๒ เพิ่มศักยภาพชุมชนในการสร้างธุรกิจชุมชน

๑) กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มโดยการขับเคลื่อนของ คสช. รวมทั้งสิ้น ๔,๑๕๖ กลุ่ม และมีกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาแล้วก่อให้เกิดรายได้ รวมทั้งสิ้น ๓,๘๒๑ กลุ่ม แบ่งเป็น (๑) ด้านการเกษตร ๙๔๖ กลุ่ม (๒) ด้านการแปรรูป ๑,๙๙๔ กลุ่ม และ (๓) ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ๘๘๑ กลุ่ม

๒) กลุ่มที่ได้รับการพัฒนาจนเกิดรายได้ จำนวน ๓,๘๒๑ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๙๒ จำแนกเป็น (๑) เกษตร จำนวน ๙๔๖ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗๖ (๒) แปรรูป จำนวน ๑,๙๙๔ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๑๙ และ (๓) การท่องเที่ยวโดยชุมชน ๘๘๑ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๖ และมีรายได้สะสม ๓,๐๒๗ ล้านบาท และมีผู้ได้รับผลประโยชน์ จำนวน ๖๖๓,๕๔๘ คน

**ผลการดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ
จำนวนกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาและการสร้างรายได้เพิ่ม**

				
รายการ	เกษตร	แปรรูป	ท่องเที่ยวโดยชุมชน	รวม
กลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	๑,๐๔๒	๒,๑๐๑	๑,๐๑๓	๔,๑๕๖
กลุ่มเป้าหมายมีรายได้เพิ่ม	๙๔๖	๑,๙๙๔	๘๘๑	๓,๘๒๑
รายได้	๑,๓๖๓,๒๕๑,๗๐๕	๑,๑๕๙,๕๘๗,๔๖๗	๕๐๓,๘๕๒,๒๕๘	๓,๐๒๖,๖๙๑,๔๓๐
ผู้ได้รับประโยชน์	๑๔๗,๖๐๘	๒๑๓,๓๖๔	๓๐๒,๕๗๖	๖๖๓,๕๔๘

๓.๑.๓ บูรณาการภาคีสนับสนุนชุมชน

๑) เกิดการสร้างเครือข่ายด้านการเกษตร จำนวน ๒๔ เครือข่าย เครือข่ายด้านการแปรรูป จำนวน ๑๖ เครือข่าย และเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน ๙ เครือข่าย

๒) มีภาคีภาค ๕ ภาคส่วน (ภาครัฐ เอกชน วิชาการ ประชาสังคม และประชาชน) ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด และเอกชนร่วมขับเคลื่อน จำนวน ๒๔ กลุ่มบริษัท ร่วมขับเคลื่อนงานระดับประเทศ

๓.๒ แนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ปี ๒๕๖๒

กรมฯ จัดประชุมที่มหาธีรของเลขานุการร่วมภาครัฐ ภาคเอกชน และบริษัท ประชาธิปไตย รักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ในประเด็นและรูปแบบการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และจากการประชุม ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ใน ๓ กลุ่มงาน ภายใต้รูปแบบประชารัฐ ดังนี้

๑) ด้านการเกษตร มีแผนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรล้นตลาด โรงพยาบาลอาหารปลอดภัย และข้าวเพื่อสุขภาพ

๒) ด้านการแปรรูป มีแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP ผ้าฝ้าย และผ้าขาม้า

๓) ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี 5P นำนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชน และชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น

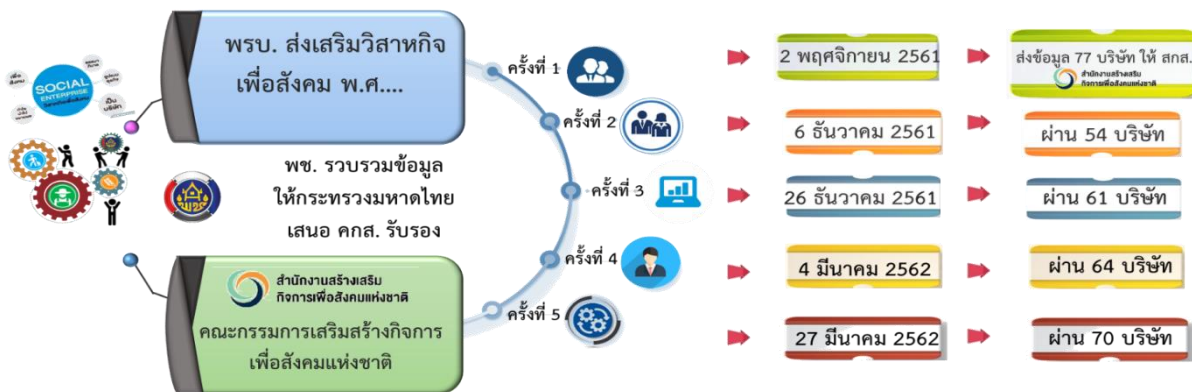

๓.๓ การรับรองการเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมของบริษัท ประชากรรัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ของคณะกรรมการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ

กรมการพัฒนารัฐวิสาหกิจ ได้ให้การรับรองการเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมแก่ บริษัท ประชากรรัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ตามประกาศกรมการพัฒนารัฐวิสาหกิจ เรื่องหลักเกณฑ์การรับรองการเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม ที่จัดขึ้นตามนโยบายสานพลังประชารัฐ ครบถ้วนจำนวน ๗๗ บริษัท

เนื่องจากมี พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.... เพื่อให้มีผลต่อเนื่องในการรับรองวิสาหกิจเพื่อสังคมตาม พ.ร.บ.ดังกล่าว กรมการพัฒนารัฐวิสาหกิจ จึงได้รวบรวมข้อมูลเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พิจารณารับรองตามหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขออนุญาตรับรองกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยดำเนินการแล้ว จำนวน ๕ ครั้ง ปัจจุบันบริษัท ประชากรรัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ผ่านการรับรอง ๗๐ บริษัท ไม่ผ่านการรับรอง ๗ บริษัท ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ลำปาง ราชบุรี นครพนม อุดรดิษฐ์ อุดรธานี และจังหวัดสุโขทัย เพราะไม่มีหลักฐานทางการเงินอย่างเป็นทางการที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ตรวจบัญชี มีรายได้ไม่ผ่านเกณฑ์ ไม่มีรายได้ ไม่มีการประกอบกิจการ และรายได้หลักที่มาจากการขายสินค้าหรือให้บริการไม่ถึงร้อยละ ๕๐ ของยอดขายรับโดยบริษัท ประชากรรัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ทั้ง ๗ แห่ง สามารถส่งหลักฐานของบริษัทฯ ได้ โดยต้องเป็นหลักฐานทางการเงินแสดงรายรับที่มาจากสินค้าและบริการมากกว่าร้อยละ ๕๐ ของรายรับทั้งหมดมีการเซ็นรับรองจากผู้ตรวจสอบบัญชีให้กรมการพัฒนารัฐวิสาหกิจ เพื่อเสนอกระทรวงมหาดไทยส่งให้คณะกรรมการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ ในคราวต่อไปได้ผลเชิงคุณภาพ

- ๑) สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนมีความสุข
- ๒) ชุมชนมีความสามารถบริหารจัดการตนเองได้
- ๓) เพิ่มช่องทางการตลาดที่หลากหลาย
- ๔) เกิดการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ข้ามจังหวัด
- ๕) การพัฒนาผลิตภัณฑ์สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

แผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

๑. ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากผ่านกลไกประชารัฐอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างรายได้ให้ชุมชน สร้างชุมชนเข้มแข็งและมีความสุขอย่างยั่งยืน
๒. เสริมสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงด้านการตลาดที่ยั่งยืน
๓. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ
๔. สร้างรายได้ให้กับประชาชนอย่างชัดเจน
๕. ประชาชนมีความสุข

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล

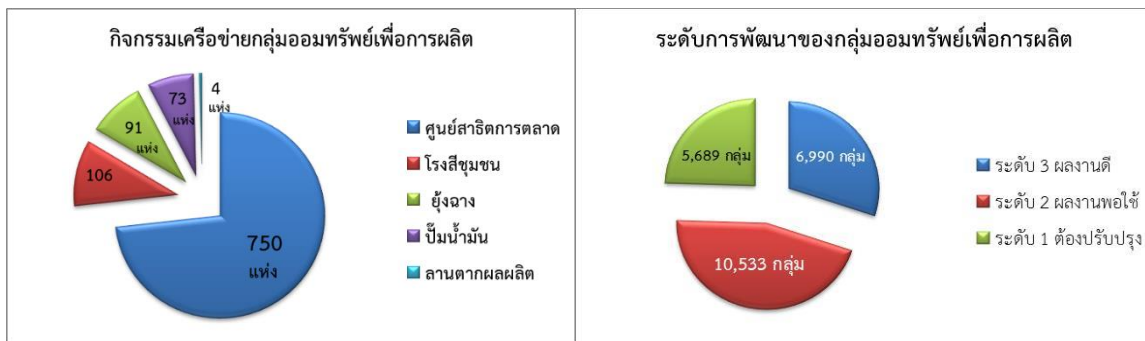
กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจในการเสริมสร้างทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล โดยการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมการออม การพัฒนาอาชีพ และการบริหารจัดการการเงินของชุมชน โดยใช้รูปแบบการพัฒนากระบวนการจัดการและการเข้าถึงแหล่งทุน เป็นกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชนให้มุ่งไปสู่เป้าหมายสูงสุดภายใต้วิสัยทัศน์ **“เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔”** มีกองทุนชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ และส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงาน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (โครงการ กข.คจ.) และ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กรมการพัฒนาชุมชน ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มายาวนานกว่า ๔๕ ปี โดยใช้ “เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน” เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาสังคมให้มีคุณธรรม มีการช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทร แบ่งปัน ซ้ำกันและกัน ตลอดจนเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย โดยยึดหลักคุณธรรม ๕ ประการ คือ ซื่อสัตย์ เสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ปัจจุบันมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน ๒๓,๒๑๒ กลุ่ม จำนวนสมาชิก ๓,๔๘๘,๙๕๘ คน จำนวนเงินสะสมสะสม ๒๙,๘๒๗,๘๑๔,๗๗๔ บาท สมาชิกกลุ่มฯ ได้รับประโยชน์โดยการกู้ยืมเงินเพื่อนำเงินไปประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องอาศัยแหล่งทุนภายนอก จำนวน ๑,๗๔๔,๔๗๙ คน จำนวนเงิน ๒๑,๐๖๓,๓๔๒,๖๗๕ บาท มีกิจกรรมเครือข่ายและผลการพัฒนา ดังนี้

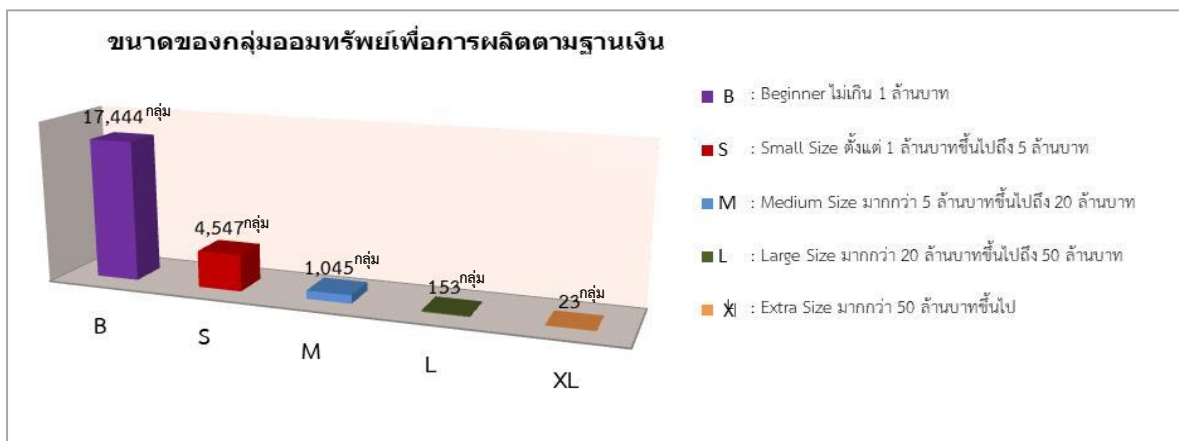

กิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	ระดับการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๑. ศูนย์สาธิตการตลาด จำนวน ๗๕๐ แห่ง	๑. ระดับ ๓ ผลงานดี จำนวน ๖,๙๙๐ กลุ่ม
๒. โรงสีชุมชน จำนวน ๑๐๖ แห่ง	๒. ระดับ ๒ ผลงานพอใช้ จำนวน ๑๐,๕๓๓ กลุ่ม
๓. ยุ้งฉาง จำนวน ๙๑ แห่ง	๓. ระดับ ๑ ผลงานต้องปรับปรุง จำนวน ๕,๖๘๙ กลุ่ม
๔. ปิ่มน้ำมัน จำนวน ๗๓ แห่ง	
๕. ลานตากผลผลิต จำนวน ๔ แห่ง	

และได้จำแนกขนาดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามฐานเงินของกลุ่ม ดังนี้

ขนาด B : Beginner ไม่เกิน ๑ ล้านบาท	จำนวน ๑๗,๔๔๔ กลุ่ม
ขนาด S : Small Size ตั้งแต่ ๑ ล้านบาทขึ้นไปถึง ๕ ล้านบาท	จำนวน ๔,๕๔๗ กลุ่ม
ขนาด M : Medium Size มากกว่า ๕ ล้านบาทขึ้นไปถึง ๒๐ ล้านบาท	จำนวน ๑,๐๔๕ กลุ่ม
ขนาด L : Large Size มากกว่า ๒๐ ล้านบาทขึ้นไปถึง ๕๐ ล้านบาท	จำนวน ๑๕๓ กลุ่ม
ขนาด XL : Extra Size มากกว่า ๕๐ ล้านบาทขึ้นไป	จำนวน ๒๓ กลุ่ม

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินโครงการสำคัญในการขับเคลื่อนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยการส่งเสริมสุขภาพทางการเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล ได้แก่

๑. การตรวจสอบสุขภาพทางการเงิน และจัดทำแผนการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่อยู่ในความรับผิดชอบ

ครบทุกกลุ่ม (จำนวน ๒๓,๒๑๒ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐) เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มฯ และส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จัดสวัสดิการชุมชน และหนุนเสริมสัมมาชีพชุมชน และครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยให้มีอาชีพและมีรายได้ที่มั่นคง

๒. ส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมเครือข่ายกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานศูนย์สาธิตการตลาด ภายใต้แนวคิด “รวมกันซื้อ รวมกันขาย” ของคนในชุมชน เพื่อมุ่ง ให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกัน ในการดำเนินการ แสวงหาสินค้าอุปโภค-บริโภค ซื้อขายสินค้า ปัจจัย การผลิตในราคายุติธรรม และช่วยแก้ไขปัญหาของ ชุมชน โดยการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับภาคเอกชน จำนวน ๒ ฉบับ ดังนี้

๑. ลงนามความร่วมมือกับมูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท โดยบริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด และ บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) เพื่อร่วมพัฒนาศูนย์สาธิตการตลาดซึ่งมุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหาร จัดการเชิงธุรกิจ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์ฯ ให้ทันสมัย ด้านการปรับปรุง รูปลักษณ์การวางผังและการ จัดเรียงสินค้า และด้านการจัดทำระบบบัญชีและระบบการเช็คคลังสินค้า ดำเนินการในพื้นที่ศูนย์สาธิตการตลาด นำร่อง จำนวน ๑๐ แห่ง ดำเนินการเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ พัฒนาศูนย์สาธิตการตลาดนำร่องเพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชน ๔ ภาค ในพื้นที่ ๑๐ จังหวัด จำนวน ๑๐ แห่ง ดำเนินการในปี ๒๕๖๐

ระยะที่ ๒ ขยายผลสู่ศูนย์สาธิตการตลาดที่มีศักยภาพ จำนวน ๘๐ แห่ง ดำเนินการ ในปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

ระยะที่ ๓ ถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ไปสู่ร้านค้า จำนวน ๗๐๐ แห่ง ดำเนินการในปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ เพื่อให้เกิดการพัฒนา ยกระดับตามศักยภาพและบริบทแต่ละพื้นที่ต่อไป

๒. ลงนามความร่วมมือกับสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย ส่งเสริมช่องทางการตลาดสำหรับศูนย์สาธิตการตลาด และตลาดประชารัฐ ตามนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลที่เน้นให้ SMEs เป็นหลักในการดำเนินงาน (SME-Focus Economy) และใช้แนวคิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจใน “ต้นทาง” ที่มี การสร้างข้อต่อ “กลางทาง” ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดกลาง -ขนาดย่อม เชื่อมโยงไปยังตลาด “ปลายทาง” ที่เป็น กิจการขนาดใหญ่ โดยมีเป้าหมาย คือ ศูนย์สาธิตการตลาดนำร่องใน ๒๐ จังหวัด มีรายได้และผลกำไรเพิ่มขึ้น รวมทั้งสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

สรุปผลการดำเนินงานศูนย์สาธิตการตลาดนำร่อง ๑๐ แห่ง มียอดจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น”

ศูนย์สาธิตการตลาด	ก่อน MOU (บาท/วัน)	ปี ๒๕๖๑ (บาท/วัน)	ปี ๒๕๖๒ (ม.ค. - เม.ย.)
บ้านตีนโนนเหนือ จ.สระบุรี	๓๐,๐๐๐	๓๒,๐๐๐ (๖.๖%)	๓๕,๐๐๐ (๒๓%)
บ้านดอนสง่า จ. ประจวบคีรีขันธ์	๓,๕๐๐	๕,๒๐๐ (๘.๗%)	๖,๕๐๐ (๘๕%)
บ้านเชิงผา จ. สุโขทัย	๕,๐๐๐	๕,๙๐๐ (๕๔%)	๘,๕๐๐ (๗๐%)
บ้านวังรัก จ. กาญจนบุรี	๒๙,๐๐๐	๔๖,๐๐๐ (๕๘.๖%)	๓๖,๐๐๐ (๒๔%)
บ้านวังอ้อ จ.อุบลราชธานี	๑๕,๐๐๐	๒๒,๐๐๐ (๔๗%)	๒๐,๐๐๐ (๓๓%)
ตำบลห้วยน้ำขาว จ.ตราด	๒๐,๐๐๐	๔๘,๐๐๐ (๑๔๐%)	๔๖,๐๐๐ (๑๓๐%)
บ้านสายกลาง จ.พัทลุง	๒๒,๐๐๐	๓๑,๐๐๐ (๔๑%)	๓๐,๐๐๐ (๓๖%)
บ้านนากระเดา จ.กาฬสินธุ์	๘,๐๐๐	๙,๑๐๐ (๑๔%)	๙,๐๐๐ (๑๒%)
บ้านสระยายชี จ.พิจิตร	๘,๐๐๐	๙,๔๐๐ (๑๗.๕%)	๙,๕๐๐ (๑๙%)
บ้านปียา จ.ปัตตานี	๑๖,๐๐๐	๓๑,๐๐๐ (๙๓.๗%)	๒๐,๐๐๐ (๔๗%)

๒. โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (โครงการ กข.คจ.)

กระทรวงมหาดไทย มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ จนถึงปัจจุบันมีระยะเวลากว่า ๒๖ ปี เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมุ่งเป้าหมายที่ครัวเรือนยากจนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) โดยการสนับสนุนเงินทุนในระดับหมู่บ้าน ๆ ละ ๒๘๐,๐๐๐ บาท

เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้ครัวเรือนเป้าหมายยืมไปลงทุนประกอบอาชีพ การบริหารจัดการโครงการฯ ดำเนินการภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ และการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนและประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีวิธีการบริหารจัดการเงินทุนให้หมุนเวียนคงอยู่ในหมู่บ้าน รวมถึงการตรวจสอบเงินทุนโดยคณะกรรมการ และมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบ และติดตามการดำเนินงานโครงการ กข.คจ. ให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและเกิดธรรมาภิบาล

ปัจจุบันมีหมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (โครงการ กข.คจ.) จำนวน ๒๙,๒๓๐ หมู่บ้าน เงินทุนโครงการฯ จำนวน ๘,๗๙๗,๑๑๗,๐๙๙.๔๓ บาท มีการบริหารจัดการเงินทุนโครงการฯ ดังนี้

๑. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนชุมชน โดยการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนชุมชน และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชนให้มีธรรมาภิบาล ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (โครงการ กข.คจ.) กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนชุมชนหนุนเสริมครัวเรือน

๒. การพัฒนาการเข้าถึงแหล่งทุน ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน และการพัฒนาชุมชนตามแนวพระราชดำริ

๒.๑ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน เป็นแนวคิดที่กรมการพัฒนาชุมชน ใช้พลังกองทุนชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีความเข้มแข็งเป็นแกนนำในการบูรณาการ และเชื่อมโยงการบริหารจัดการเงินทุนในชุมชนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และใช้เงินทุนอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่เกิดจากการเป็นหนี้กองทุนต่าง ๆ ทั้งกองทุนที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านเอง และกองทุนที่จัดตั้งโดยภาครัฐ จนสามารถลดหนี้ และปลดหนี้ได้ในที่สุด ปัจจุบันกรมการพัฒนาชุมชน ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน จำนวน ๙๒๔ แห่ง (ในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด ๘๗๘ อำเภอ)

กรมการพัฒนาชุมชน มีการดำเนินโครงการที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน คือการดำเนินกิจกรรมศูนย์จัดการกองทุนชุมชนบริหารจัดการหนี้ “สำนึกดี แผนดี บริหารหนี้ได้” มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

รายการ	จำนวนครัวเรือนที่สามารถบริหารจัดการหนี้ได้		
	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
☞ สามารถบริหารจัดการหนี้ไปสู่ ๑ ครัวเรือน ๑ สัญญา ได้	๑๒,๗๖๔ ครัวเรือน	๑๒,๘๖๔ ครัวเรือน	เป้าหมาย ๑๐,๐๐๐ ครัวเรือน
☞ สามารถลดหนี้ได้	๔,๐๑๕ ครัวเรือน (๑๕๒.๔๒๔ ล้านบาท)	๖,๙๖๖ ครัวเรือน (๑๒๙.๒๕ ล้านบาท)	อยู่ระหว่างดำเนินการ
☞ สามารถปลดหนี้ได้	๗๗๐ ครัวเรือน (๒๒.๕๑ ล้านบาท)	๕๘๑ ครัวเรือน (๒๒.๑๙ ล้านบาท)	อยู่ระหว่างดำเนินการ

๒.๒ ศูนย์เรียนรู้ชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน มีศูนย์เรียนรู้ชุมชน ที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ (๑) ศูนย์เรียนรู้ชุมชนตำบลขามเฒ่า อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ (๒) ศูนย์เรียนรู้ชุมชนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และ (๓) ศูนย์เรียนรู้ชุมชนตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล มุ่งเน้นในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และด้านการเกษตร เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพเพิ่มผลผลิต และปรับปรุงวิธีการผลิตให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ภายใต้ชื่อ “โครงการสารภี” โดยใช้กิจกรรมการรวมกลุ่ม และกระบวนการกลุ่ม

๒.๓ การพัฒนาชุมชนตามแนวพระราชดำริ กรมการพัฒนารัฐบาลชน ได้นำแนวคิดการพัฒนาชุมชนตามแนวพระราชดำริ มาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน นานมากกว่า ๕๒ ปี โดยการนำองค์ความรู้จาก ๓ แหล่ง ได้แก่ พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาของพื้นที่ องค์ความรู้จากการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๘ ด้าน และองค์ความรู้จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นำมาพัฒนาชุมชนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ให้เข้มแข็ง และสามารถนำไปใช้ได้อย่างคุ้มค่า โดยการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และสร้างความตระหนักของคนในชุมชนเกี่ยวกับคุณค่า และประโยชน์ของชุมชนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ค้นหาศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมาปรับใช้ในการพัฒนาชุมชนและแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในหมู่บ้านผ่านกระบวนการแผนชุมชน โดยส่งเสริมการดำเนินโครงการหมู่บ้านชุมชนขยายผลตามแนวพระราชดำริ ปัจจุบันมีหมู่บ้านชุมชนขยายผลตามแนวพระราชดำริ จำนวน ๓๕๐ หมู่บ้าน และการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอนวมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ในการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมและอุตสาหกรรมในครัวเรือน และ ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๔๓ หมู่บ้าน ในปีที่ผ่านมาได้ดำเนินการจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ ได้จำนวน ๕๓ กลุ่ม คือ กลุ่มทำเตาอบเนกประสงค์ จำนวน ๓๓ กลุ่ม กลุ่มจักสานเส้นใยพืช จำนวน ๙ กลุ่ม และกลุ่มเส้นลายทอง จำนวน ๑๑ กลุ่ม ดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนตามแนวพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) และสนับสนุนให้พื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนารัฐบาลชน ที่มีความพร้อมและมีศักยภาพรองรับการให้บริการองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน ๖ แห่ง ได้แก่ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครศรีธรรมราช ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุตรธานี ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครนายก ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนลำปาง วิทยาลัย การพัฒนาชุมชน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และศูนย์เรียนรู้ชุมชนตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และรวบรวมพันธุกรรมพืชและสมุนไพรพื้นถิ่น จำนวน ๓๘ ไร่

๓. กองทุนชุมชนหนุนเสริมสัมมาชีพชุมชน เป็นแนวคิดที่กรมการพัฒนารัฐบาลชนนำมาใช้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ภายใต้แนวคิด “กองทุนชุมชนหนุนเสริมอาชีพครัวเรือน” โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้สัมมาชีพชุมชนสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนชุมชนและได้รับการสนับสนุนเงินทุนในการประกอบกิจการจากกองทุนในชุมชน มีผลการดำเนินงานดังนี้

รายการ	ผลการดำเนินงาน	
	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
๑. จัดตั้งคณะทำงานจัดการกองทุนชุมชน	๒๓,๕๘๙ คณะ	๒๐,๑๔๐ คณะ
๒. สำรวจกองทุนในชุมชน	๓๐ ประเภท รวม ๗๗,๙๗๒ กองทุน (จำนวนเงิน ๗๖,๑๐๘,๔๔๗,๒๔๘ บาท)	๓๐ ประเภท รวม ๖๓,๙๓๕ กองทุน (จำนวนเงิน ๖๗,๒๐๗,๐๙๐,๘๐๑ บาท)
๓. คริวเรือนสมาชิกเป็นสมาชิกกองทุนชุมชน	๔๑๕,๗๖๒ คริวเรือน จากคริวเรือน สมาชิกทั้งหมด ๔๗๑,๗๘๐ คริวเรือน	๔๖๘,๙๑๓ คริวเรือน จากคริวเรือน สมาชิกทั้งหมด ๕๒๓,๖๔๐ คริวเรือน (คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๕๕)
๔. กองทุนชุมชนสนับสนุนเงินทุน ให้คริวเรือนสมาชิกกู้ยืม	๓๔๕,๐๓๒ คริวเรือน จากคริวเรือนที่ เป็นสมาชิกกองทุนชุมชนทั้งหมด ๔๗๑,๗๘๐ คริวเรือน (คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๑๓)	(๓๓๓,๔๐๕ คริวเรือน จากคริวเรือน สมาชิกที่เป็นสมาชิกกองทุนชุมชน ทั้งหมด ๔๖๘,๙๑๓ คริวเรือน (คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๓๗)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม กิจกรรมกองทุนชุมชนหนุนเสริมอาชีพผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ในพื้นที่ ๑๒ จังหวัด (จังหวัดหนองบัวลำภู อุดรธานี นครพนม มุกดาหาร สกลนคร กาฬสินธุ์ มหาสารคาม บุรีรัมย์ ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี) ๑๖๖ อำเภอ ๔,๒๑๘ หมู่บ้าน และคริวเรือนผู้มีรายได้น้อย จำนวน ๖๓,๒๗๐ คน ผลการดำเนินงานดังนี้

รายการ	ผลการดำเนินงาน
๑. สำรวจกองทุนในชุมชน	๑๓,๑๐๒ กองทุน จำนวนเงิน ๑๑,๑๙๘,๓๘๙,๗๑๘.๔๘ บาท
๒. ผู้มีรายได้น้อยเป็นสมาชิกกองทุนชุมชน	๖๐,๑๒๖ คน จากผู้มีรายได้น้อยทั้งหมด ๖๓,๒๗๐ คริวเรือน (คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๐๓)
๓. ผู้มีรายได้น้อยที่เป็นสมาชิกกองทุนได้รับสนับสนุน เงินทุนในการประกอบอาชีพ (กู้ยืม)	๔,๔๒๗ คน เป็นเงิน ๓๐,๙๓๓,๙๕๐ บาท

แผนการดำเนินงานกองทุนชุมชนในอนาคต

๑. ส่งเสริมการตรวจสุขภาพทางการเงินกองทุนชุมชน
๒. ส่งเสริมการดำเนินงานธุรกิจชุมชน โดย
  - ☞ การสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เข้มแข็งจัดทำแผนธุรกิจ และดำเนินการตามแผน
  - ☞ ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิต
  - ☞ ส่งเสริมการรวมซื้อ รวมขายศูนย์สาธิตการตลาด จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๒๔ แห่ง
๓. เพิ่มศักยภาพกองทุนชุมชนด้านการบริหารโครงการ บริหารหนี้ และบริหารสัญญา เนื่องจากการบริหารจัดการกองทุนชุมชนในปัจจุบันมีความเสี่ยงต่อการทุจริต ส่งผลให้เกิดการยกยอก ทำให้กองทุนชุมชนเกิดความเสียหายส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนที่เป็นสมาชิก ดังนั้นกรมการพัฒนาชุมชนจึงมีแผนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังนี้
  - ☞ จัดทำหลักสูตร “เพิ่มศักยภาพกองทุนชุมชนด้านการบริหารโครงการบริหารหนี้ และบริหารสัญญา”
  - ☞ สร้างทีมวิทยากรขับเคลื่อนกองทุนชุมชนด้านการบริหารโครงการ บริหารหนี้ และบริหารสัญญา
  - ☞ จัดทำคลินิกสร้างสุขกองทุนชุมชน (Move for fun team)
  - ☞ Mobile Clinic สร้างสุขกองทุนชุมชน

๓. กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๓.๑ ความเป็นมา

รัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อปี ๒๕๕๕ ภายใต้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ต่อมา คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๙ ให้ควบรวมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เข้ากับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙

วัตถุประสงค์ “เป็นแหล่งทุนในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และพัฒนาศักยภาพสตรี”

กลุ่มเป้าหมาย สตรีที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และองค์กรสตรี

การสนับสนุนเงินทูนมี ๒ ประเภท คือ

- ๑) เงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้) โครงการละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยร้อยละ ๓ ต่อปี ระยะเวลากู้ยืมไม่เกิน ๒ ปี
- ๒) เงินอุดหนุน โครงการละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๓.๒ ผลการดำเนินงาน (บริหารโครงการ บริหารสัญญา บริหารหนี้)

๓.๒.๑ การบริหารโครงการ

๑) สมาชิกกองทุน

ประเภทสมาชิก	ก่อนควบรวม	หลังควบรวม	เพิ่มขึ้น	ร้อยละ
๑. บุคคลธรรมดา (สตรีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์)	๑๐,๑๔๑,๗๕๙	๑๓,๓๒๕,๘๔๓	๓,๑๘๔,๐๘๔	๓๑.๓๙
๒. องค์กรสตรี	๑๒๙	๔๔,๑๗๐	๔๔,๐๔๑	๓๔,๑๔๐.๓๑

๒) ฐานะการเงินกองทุน

ปีงบประมาณ	ทรัพย์สิน	ลูกหนี้	กระแสเงินสด
๒๕๕๙	๘,๘๔๕,๔๗๓,๕๒๐.๕๐	๒,๗๑๖,๙๐๑,๖๔๘.๕๐	๖,๑๒๘,๕๗๑,๘๗๒.๐๐
๒๕๖๐	๘,๔๐๖,๖๕๑,๙๓๐.๙๗	๓,๙๓๑,๓๔๙,๕๐๘.๗๖	๔,๔๗๕,๓๐๒,๔๒๒.๒๑
๒๕๖๑	๘,๐๑๖,๙๔๘,๘๘๓.๖๑	๔,๗๔๔,๓๑๗,๘๒๒.๒๐	๓,๒๕๓,๕๓๑,๐๖๑.๔๑
๒๕๖๒ (๒๕ พ.ค. ๖๒)	๗,๔๔๘,๙๙๖,๐๘๔.๗๒	๓,๖๖๗,๒๔๔,๓๕๖.๕๖	๓,๗๖๑,๗๔๑,๗๒๘.๑๖

๓) กลไกการบริหาร ปรับเปลี่ยนจากภาคประชาชนเป็นภาคภาครัฐ

ภาคภาครัฐ	กลไกการบริหาร	จำนวน
ภาครัฐ	๑. คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	๑ คณะ
	๒. คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัด	๗๖ คณะ
	๓. คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานคร	๑ คณะ
ภาคประชาชน	๑. คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด	๗๖ คณะ
	๒. คณะทำงานขับเคลื่อนขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเขต	๕๐ เขต
	๓. คณะทำงานขับเคลื่อนขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล	๗,๗๘๘ คณะ
	๔. อาสาสมัครสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีหมู่บ้าน/ชุมชน	๘๙,๐๘๖ คน

๔) แผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

ปีงบประมาณ	งบประมาณ				ผลการเบิกจ่ายร้อยละ
	งบบริหาร	งบเงินอุดหนุน	งบเงินหมุนเวียน	ภาพรวม	
๒๕๖๐	๔๔๑,๕๙๔,๒๐๐	๒๙๕,๐๐๐,๐๐๐	๒,๙๕๖,๐๐๐,๐๐๐	๓,๖๙๒,๕๙๔,๒๐๐	๗๐.๐๐
๒๕๖๑	๔๔๑,๓๔๖,๒๐๐	๒๙๕,๐๐๐,๐๐๐	๑,๔๗๘,๐๐๐,๐๐๐	๒,๒๑๔,๓๔๕,๒๐๐	๙๖.๐๐
๒๕๖๒ (๒๕ พ.ค. ๖๒)	๔๕๕,๔๗๒,๐๐๐	๒๙๕,๐๐๐,๐๐๐	๑,๔๗๘,๐๐๐,๐๐๐	๒,๒๒๘,๔๗๒,๐๐๐	๕๐.๑๕

๓.๒.๒ การบริหารสัญญา สตรีสามารถเข้าถึงแหล่งทุน

๑) เงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้)

ปีงบประมาณ	โครงการ	จำนวนเงิน	จำนวนสมาชิกที่ได้รับประโยชน์
๒๕๖๐	๑๘,๑๒๒	๑,๙๔๓,๙๖๙,๒๑๗.๐๐	๘๖,๖๕๐
๒๕๖๑	๑๑,๒๕๔	๑,๕๐๔,๔๙๙,๙๕๐.๐๐	๕๖,๒๗๐
๒๕๖๒ (๒๕ พ.ค. ๖๒)	๕,๕๖๖	๗๓๗,๒๕๑,๒๙๗.๐๐	๒๗,๘๓๐
รวม	๓๔,๙๔๒	๔,๑๘๕,๗๒๐,๔๖๔.๐๐	๑๗๐,๗๕๐

ประเภทอาชีพ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒		ร้อยละ
	โครงการ	จำนวนเงิน	
๑. เกษตรกรรม	๒๒,๐๑๒	๒,๖๓๗,๐๐๓,๘๙๒.๐๐	๖๓
๒. อุตสาหกรรม	๑,๗๔๗	๒๐๙,๒๘๖,๐๒๓.๐๐	๕
๓. พาณิชยกรรมและบริหาร	๓,๑๔๕	๓๗๖,๗๑๔,๘๔๑.๐๐	๙
๔. คหกรรม	๒,๐๙๗	๒๕๑,๑๔๓,๒๒๗.๐๐	๖
๕. หัตถกรรม	๕,๕๙๐	๖๖๙,๗๑๕,๒๗๔.๐๐	๑๖
๖. ศิลปกรรม	๓๕๐	๔๑,๘๕๗,๒๐๗.๐๐	๑
รวม	๓๔,๙๔๒	๔,๑๘๕,๗๒๐,๔๖๔.๐๐	๑๐๐

ประเภทกิจกรรม	โครงการ	จำนวนเงิน
๑. สัมมาชีพชุมชน	๑๒,๒๓๐	๑,๔๖๕,๐๐๒,๑๖๒.๐๐
๒. สนับสนุน OTOP	๓,๔๙๔	๔๑๘,๕๗๒,๐๔๖.๐๐
๓. ประชากรรัฐรักสามัคคี (se)	๙,๐๘๕	๑,๐๘๘,๒๘๗,๓๒๐.๐๐
๔. ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี	๑,๗๔๗	๒๐๙,๒๘๖,๐๒๓.๐๐
๕. อื่น ๆ เช่น SMEs Start up	๘,๓๘๖	๑,๐๐๔,๕๗๒,๙๕๓.๐๐
รวม	๓๔,๙๔๒	๔,๑๘๕,๗๒๐,๔๖๔.๐๐

๒) เงินอุดหนุน

ปีงบประมาณ	โครงการ	จำนวนเงิน	จำนวนสตรีที่ได้รับประโยชน์
๒๕๖๐	๒,๐๙๔.๐๐	๑๗๐,๘๕๐,๔๒๐.๐๐	๑๖๗,๕๒๐
๒๕๖๑	๔,๐๔๕.๐๐	๒๘๘,๙๓๙,๗๖๙.๐๐	๖๖๔,๔๕๙
๒๕๖๒ (๒๕ พ.ค. ๖๒)	๑,๙๑๓.๐๐	๑๑๔,๔๑๒,๒๕๔.๐๐	๓๕๒,๘๘๙
รวม	๘,๐๕๒.๐๐	๕๗๔,๒๐๒,๔๔๓.๐๐	๑,๑๘๔,๘๖๘

ประเภทกิจกรรม	โครงการ	จำนวนเงิน
๑. ส่งเสริมสุขภาพสตรี	๓,๒๒๐	๒๒๙,๖๘๐,๙๗๗.๐๐
๒. แก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม	๑,๖๑๒	๑๑๔,๘๔๐,๔๘๘.๐๐
๓. แก้ไขปัญหาความยากจน	๑,๖๑๐	๑๑๔,๘๔๐,๔๘๘.๐๐
๔. พัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะการเป็นผู้นำ	๑,๖๑๐	๑๑๔,๘๔๐,๔๘๘.๐๐
รวม	๘,๐๕๒	๕๗๔,๒๐๒,๔๔๓.๐๐

๓.๒.๓ การบริหารหนี้ค้างชำระ

๑) มีหนี้ค้างชำระก่อนการควมรวมกองทุนเดิม ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙

ปีงบประมาณ	หนี้ค้างชำระ	บริหารจัดการได้	ร้อยละ
๒๕๖๐	๒,๗๑๖,๙๐๑,๖๔๘.๕๐	๖๖๐,๔๗๘,๗๙๐.๗๕	๒๔.๓๑
๒๕๖๑	๒,๐๕๖,๔๒๒,๘๕๗.๗๕	๙๒๔,๖๘๘,๗๓๙.๘๐	๓๕.๐๔
๒๕๖๒ (๒๕ พ.ค. ๖๒)	๑,๑๓๑,๗๒๔,๑๑๗.๙๕	๘๘,๙๑๕,๘๖๑.๒๒	๗.๘๖

๒) หนี้ค้างชำระหลังการควมรวม ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

ข้อมูล ว/ด/ป	หนี้ค้างชำระ	บริหารจัดการได้	ร้อยละ
๓๐ ก.ย. ๖๑	๒๗๔,๔๘๕,๕๘๙.๙๒	-	-
๒๘ ก.พ. ๖๒		๗๙,๗๗๑,๗๔๙.๒๙	๒๙.๐๖
๓๑ มี.ค. ๖๒		๘๗,๗๐๓,๕๙๑.๙๓	๓๑.๙๕
๓๐ เม.ย. ๖๒		๙๔,๒๗๘,๕๖๗.๔๔	๓๔.๓๕

๓) แนวทางการบริหารจัดการหนี้

(๑) แต่งตั้งคณะทำงานติดตามหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

(๒) อบรมให้ความรู้การบริหารจัดการหนี้แก่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน

(๓) จัดทำคู่มือการติดตามหนี้และการดำเนินคดีตามกฎหมาย

(๔) เพิ่มความรู้และทักษะด้านการประกอบอาชีพแก่สมาชิกกองทุน

(๕) ปรับปรุงแนวทางหลักเกณฑ์การพิจารณาปรับลด งด ค่าเบี้ยปรับหนี้ค้างชำระ เพื่อช่วยเหลือสมาชิก

(๖) จัดตั้งเครือข่ายอาชีพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ

๓.๓ การติดตามประเมินผล

๓.๓.๑ การประเมินผลโครงการที่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียน ปี ๒๕๖๐

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้สนับสนุนเงินทุนกู้ยืม เพื่อให้สตรีและองค์กรสตรีนำไปประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ จำนวน ๑๘,๑๒๒ โครงการ โดยได้ดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการในปี ๒๕๖๑

รายได้ก่อนได้รับเงินทุน ๖๕,๑๖๘,๕๙๖.๑๔ บาท
 รายได้หลังได้รับเงินทุน ๙๘,๘๙๔,๕๑๕.๕๙ บาท
 รายได้เพิ่มขึ้น ๓๓,๗๒๕,๙๑๙.๔๕ บาท (ร้อยละ ๕๑.๗๕)

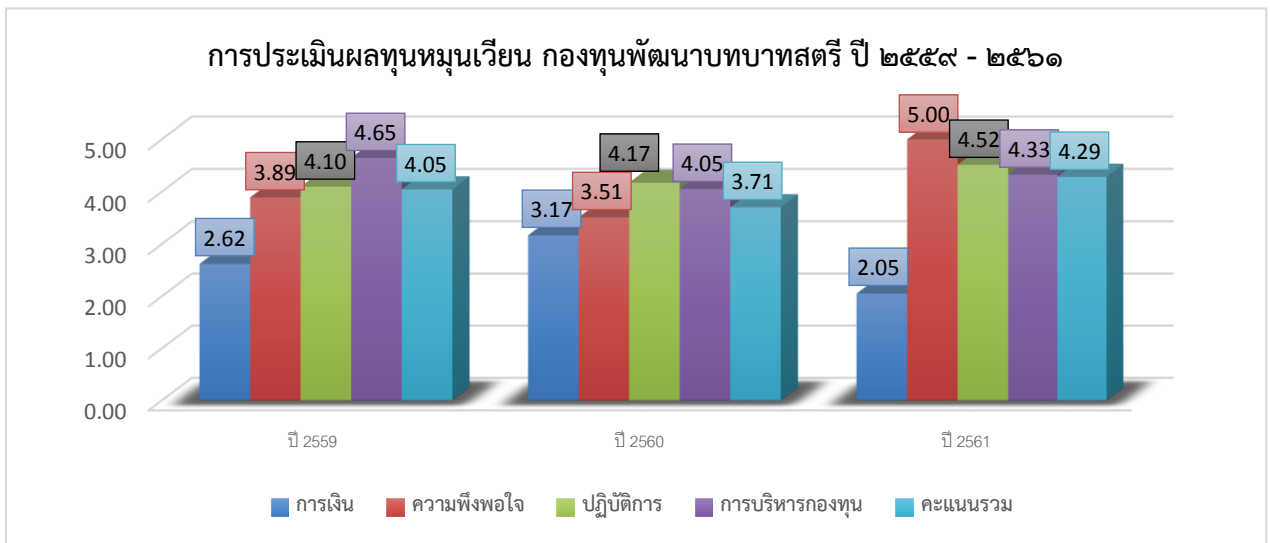
การนำเงินกู้ไปลงทุน	จำนวนโครงการ ปี ๒๕๖๐	ร้อยละ
๑. ลงทุนสินค้าตัวใหม่	๒,๘๙๐	๑๓.๓๗
๒. ซื้อเครื่องมือ/เครื่องจักรใหม่	๓,๐๒๔	๑๓.๙๙
๓. ซื้อวัตถุดิบเพิ่ม	๑๒,๖๖๙	๕๘.๖๑
๔. ปรับปรุงอาคาร/โรงเรือนใหม่	๑,๔๘๘	๖.๘๘
๕. พัฒนابرรภัณฑ์ (หีบห่อ)	๙๑๒	๔.๒๒
๖. อื่น ๆ	๖๓๓	๒.๙๓
รวม	๑๘,๑๒๒	๑๐๐.๐๐

กิจการของกลุ่ม	จำนวนโครงการ ปี ๒๕๖๐	ร้อยละ
๑. ขยายร้าน/กิจการ	๓,๐๘๗	๑๓.๗๙
๒. ขยายสาขา/ตัวแทนขาย	๕๔๘	๒.๔๕
๓. ปริมาณสินค้าเพิ่ม	๑๑,๖๖๙	๕๒.๒๔
๔. มีผลิตภัณฑ์ใหม่/รูปแบบใหม่	๒,๑๗๔	๙.๗๑
๕. ลูกค้านำเข้าเพิ่ม	๔,๔๗๒	๑๙.๙๗
๖. อื่น ๆ	๔๑๓	๑.๘๔
รวม	๑๘,๑๒๒	๑๐๐.๐๐

รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อคน	จำนวนโครงการ ปี ๒๕๖๐	ร้อยละ
๑. รายได้ ๓,๐๐๐ บาท/เดือน	๖,๐๙๕	๓๓.๖๓
๒. รายได้ ๓,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท/เดือน	๕,๒๑๗	๒๘.๗๙
๓. รายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน	๔,๖๘๗	๒๕.๘๖
๔. รายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน	๑,๓๒๖	๗.๓๒
๓. รายได้มากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน	๗๙๗	๔.๔๐
รวม	๑๘,๑๒๒	๑๐๐.๐๐

๓.๓.๒ การประเมินผลทุนหมุนเวียนตามเกณฑ์ตามกรมบัญชีกลาง

ด้านตัวชี้วัด	ค่าคะแนน		
	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑
๑.๑ ด้านการเงิน (๑ ตัวชี้วัด)	๒.๖๒๔๐	๓.๑๖๙๐	๒.๐๕๔๐
๑.๒ ด้านการสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (๑ ตัวชี้วัด)	๓.๘๙๒๗	๓.๕๑๒๐	๕.๐๐๐๐
๑.๓ ด้านที่ ๓ การปฏิบัติการ (๔ ตัวชี้วัด)	๔.๐๙๘๐	๔.๑๗๔๐	๔.๕๑๖๓
๑.๔ ด้านที่ ๔ การบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน (๕ ตัวชี้วัด)	๔.๖๔๘๐	๔.๐๕๔๘	๔.๓๒๘๐
ภาพรวม ๔ ด้าน ๑๑ ตัวชี้วัด	๔.๐๔๖๓	๓.๗๐๕๔	๔.๒๘๖๒

๓.๔ แผนการดำเนินงานปี ๒๕๖๓

๓.๔.๑ เสนอของบประมาณเพิ่มเติมเงินกองทุน จำนวน ๖๙๑,๔๓๘,๐๘๐.๐๐ บาท

๑) งบบริหาร ๓๑๙,๔๓๘,๐๐๐ บาท

๒) งบอุดหนุน ๓๗๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๓.๔.๒ พัฒนาระบบการเงินการบัญชีเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบ

๓.๔.๓ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการบริหารจัดการหนี้ค้างชำระ ระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุด กับ กรมการพัฒนารัฐบาล

๓.๔.๔ กำหนดแนวทางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาลด งด ดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ เพื่อบรรเทาภาระการชำระคืนเงินกองทุน

๓.๔.๕ สนับสนุนกลุ่มสตรีที่เป็น OTOP SME Start Up เข้าถึงกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๓.๔.๖ สนับสนุนสตรีที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้สามารถเข้าถึงกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง

๑. การปรับปรุงโครงสร้างภารกิจและอัตรากำลังกรมการพัฒนาชุมชน

เนื่องจากกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๒ และกรมการพัฒนาชุมชนได้มีคำสั่งแบ่งงานและหน้าที่รับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดกรมฯ จนถึงปัจจุบันรวมเป็นระยะเวลากว่า ๑๐ ปี ซึ่งบัดนี้คณะทำงานศึกษาการแบ่งงานและหน้าที่รับผิดชอบของส่วนราชการและการปรับปรุงกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ทบทวนภารกิจ หน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อเตรียมปรับกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชน โดยได้ดำเนินการปรับปรุงการจัดและพัฒนาโครงสร้างภารกิจส่วนราชการและวิธีปฏิบัติงาน ตลอดจนการบริหารทรัพยากรบุคคล ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและภารกิจที่มีความสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล รวมทั้งบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เทคโนโลยี และแนวโน้มที่สำคัญในอนาคต และให้เป็นไปตามมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๖

ผลสัมฤทธิ์ของงาน	ความคืบหน้า	ก้าวต่อไป
<p>กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการเพื่อปรับปรุงโครงสร้างภารกิจและอัตรากำลังของกรมฯ ดังนี้</p> <p>๑. ทบทวนผลผลิต ผลลัพธ์ ภารกิจ หน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค</p> <p>๒. วิเคราะห์ภารกิจซ้ำซ้อน / เตรียมถ่ายโอนงานระหว่างสำนัก กอง</p> <p>๓. จัดโครงสร้างส่วนราชการและแบ่งงานภายในกรมให้เกิดความคล่องตัว และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ</p> <p>๔. จัดตั้งส่วนราชการภายในระดับกลุ่มงานภายใต้สำนัก กอง เพิ่มใหม่ จำนวน ๒ กลุ่มงาน ประกอบด้วย</p> <p>๑) กลุ่มงานจิตอาสาพระราชทาน และกิจการพิเศษ ในสำนักงานเลขาธิการกรม เพื่อตอบสนองแนวพระราชดำริในการสร้างสรรค์คนดี และสังคมที่ดี</p> <p>๒) กลุ่มงานส่งเสริมชุมชนท่องเที่ยว นวัตกรรมวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าหาชุมชน ให้เกิดการพัฒนาอาชีพและกระจายรายได้ในชุมชนอย่างทั่วถึง</p>	<p>๑. ปรับโครงสร้างภารกิจและอัตรากำลัง ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน ให้เป็น “ศูนย์บริหารจัดการข้อมูลกลาง เพื่อการพัฒนาชนบท” ให้สามารถวิเคราะห์และบูรณาการข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกได้อย่างรอบด้าน อยู่ระหว่างการพิจารณาให้ความเห็นชอบ</p> <p>๒. ปรับโครงสร้างภารกิจและอัตรากำลัง ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน ๑๑ แห่ง ให้เป็น “สถาบันแห่งความเป็นเลิศ” เพื่อเป็นแหล่งรวบรวม/จัดการและถ่ายทอดองค์ความรู้ ทั้งในการพัฒนาอาชีพและการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งแก่ประชาชน ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานของสถาบันฯ</p> <p>๓. การจัดโครงสร้างภายในของสำนัก กอง อื่น ๆ อยู่ระหว่างการพิจารณาให้ความเห็นชอบ</p> <p>๔. การสร้างความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ อยู่ระหว่างดำเนินการ ดังนี้</p> <p>๑) จัดทำคำขอปรับปรุงตำแหน่ง หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด คือ พัฒนาการจังหวัด จากผู้อำนวยการระดับต้น เป็นระดับสูง อีก ๑๖ จังหวัด เพื่อให้ครบทุกจังหวัด</p>	<p>๑. เตรียมการแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชน ตามแนวทางขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด โดยขณะนี้กรมฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงานแบ่งส่วนราชการภายในของกรมฯ แล้ว (คำสั่งฯ ที่ ๓๘๘/๒๕๖๒ ลว. ๒๙ เมษายน ๒๕๖๒ ประกอบด้วย อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน เป็นประธาน รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน (CCO) เป็นรองประธาน ผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนสำนักงาน ก.พ.ร. ผู้แทนสำนักงานประมาณ เป็นคณะทำงาน และผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นคณะทำงานและเลขานุการ)</p> <p>๒. จัดวางกรอบอัตรากำลังให้เหมาะสมสอดคล้องกับการปรับโครงสร้างส่วนราชการและการแบ่งงานภายใน ตามการปรับปรุงกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรม ๓. เสนอ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาอนุมัติการขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งพัฒนาการจังหวัด ให้เป็นระดับที่สูงขึ้น ๑๖ จังหวัด และการกำหนดตำแหน่งที่ปรึกษา (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ขึ้นใหม่ ๒ ตำแหน่ง รวมทั้งการปรับปรุงตำแหน่งอื่น ๆ ให้</p>

ผลสัมฤทธิ์ของงาน	ความคืบหน้า	ก้าวต่อไป
๕. สร้างความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ให้สอดคล้องกับปริมาณคุณภาพ และความยุ่งยากซับซ้อนของที่เพิ่มสูงขึ้นตามการปรับโครงสร้างภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป	๒) จัดทำคำขอกำหนดตำแหน่งที่ปรึกษา (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ด้านชุมชนเข้มแข็ง และด้านเศรษฐกิจฐานราก ขึ้นใหม่จำนวน ๒ ตำแหน่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกรมฯ ในการขับเคลื่อนภารกิจงานที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ แผนชาติ และนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ	สอดคล้องกับปริมาณ คุณภาพ และความยุ่งยากซับซ้อนของงานที่เพิ่มสูงขึ้นตามบริบทของโครงสร้างภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

๒. รางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

สำนักงาน ก.พ.ร. ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ โดยได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างแรงจูงใจหรือกระตุ้นให้จังหวัด และส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่าให้มีการส่งเสริมและยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งที่ผ่านมาได้จัดให้มีการมอบรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเชิดชูผลงานของหน่วยงานของรัฐที่มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีผลการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบหรือแนวปฏิบัติที่ดีมาอย่างต่อเนื่อง

รางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการเปิดระบบราชการให้ประชาชนและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) การรับฟังความคิดเห็น (consult) การเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) ไปจนถึงการสร้างความร่วมมือ (Collaborate) รวมทั้ง สร้างความภาคภูมิใจที่เข้ามามีส่วนในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

ผลสัมฤทธิ์ของงาน	ความคืบหน้า	ก้าวต่อไป
- สมัครขอรับรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผล ประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) - เสนอภารกิจกรมการพัฒนาชุมชน เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ บ้านทุ่งยายชี ตำบลท่าตะเียบ อำเภотаตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา (ชื่อผลงาน : สุขร่วมสร้าง@ทุ่งยายชี) - สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ประกาศ ผลการพิจารณารางวัลเลิศรัฐ สาขาบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผล ประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) โดยกรมการพัฒนาชุมชน ได้รับรางวัล ใน “ระดับดี”	- สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดจัดพิธีมอบรางวัลฯ ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ หากสำนักงาน ก.พ.ร. แจ้งวัน เวลา และสถานที่รับรางวัลฯ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร จะนำเรียนให้ทราบต่อไป	- กลุ่มพัฒนาระบบบริหารกำหนดลงพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ระหว่างวันที่ ๓๐ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เพื่อถอดองค์ความรู้ในส่งเสริมและพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และเป็นต้นแบบในการขยายผลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในปีต่อไป

ผลการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกรมการพัฒนารัฐบาลกับหน่วยงานอื่น

(ข้อมูล ณ เดือนเมษายน ๒๕๖๒)

- ปัจจุบันกรมการพัฒนารัฐบาลมีการจัดทำ MOU กับ ๕๗ หน่วยงานอื่น รวมทั้งสิ้น ๒๘ ฉบับ แบ่งเป็น
  - ๑) ด้านเศรษฐกิจ จำนวน ๑๖ ฉบับ
  - ๒) ด้านบริการ จำนวน ๖ ฉบับ
  - ๓) ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน ๒ ฉบับ
  - ๔) ด้านสังคม จำนวน ๔ ฉบับ
- สำนัก กอง มีการลงนาม MOU ดังนี้
  - ๑) สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑๓ ฉบับ
  - ๒) สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน จำนวน ๔ ฉบับ
  - ๓) ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน จำนวน ๓ ฉบับ
  - ๔) สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จำนวน ๓ ฉบับ
  - ๕) สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน จำนวน ๒ ฉบับ
  - ๖) กองแผนงาน จำนวน ๒ ฉบับ
  - ๗) สถาบันการพัฒนารัฐบาล จำนวน ๑ ฉบับ
- ตัวอย่าง MOU ที่เห็นผลเป็นรูปธรรม
  - ๑) การจัดทำ MOU กับบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน), กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, บริษัท คิงเพาเวอร์ อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล จำกัด, บริษัท มอลล์ (ไทยแลนด์) จำกัด

วันที่ลงนาม : ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

ประเด็น MOU การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อจำหน่ายบนเครื่องบิน

ผลการดำเนินงาน กรมการพัฒนารัฐบาลดำเนินงานโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อจำหน่ายบนเครื่องบินอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับหน่วยงานภาคีที่ได้ลงนาม MOU โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์และจัดทำแค็ตตาล็อก OTOP Prestige จำนวน ๓ รอบ เพื่อวางบนเครื่องบินการบินไทย และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ขอรับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานโครงการฯ ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อจำหน่ายบนเครื่องบิน ดำเนินการถึงรอบที่ ๗ มีผลิตภัณฑ์ได้รับการพัฒนา จำนวน ๘๖๕ ผลิตภัณฑ์ จากผู้ประกอบการ จำนวน ๑๖๕ ราย มียอดจำหน่าย ณ เดือนมีนาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๒๓๙,๕๗๔,๕๘๒ บาท

๒) การจัดทำ MOU กับหน่วยงานริเริ่มธุรกิจเพื่อสังคมแห่งประเทศไทย (Thailand Social Business Initiative : TSBI)

วันที่ลงนาม : ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙

ประเด็น MOU : การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนสู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชน (Community Entrepreneur : CE)

ผลการดำเนินงาน

๑. มีโมเดลต้นแบบการสร้างผู้ประกอบการชุมชน (Community Entrepreneur : CE)
๒. มีผลข้อมูลการวิเคราะห์และแยกประเภทกลุ่ม ๙๙ กลุ่ม
๓. แยกประเภทกลุ่มตามธุรกิจกลุ่มได้ ๕ ประเภทคือ ประเภทเกษตร/แปรรูป, อาหารและเครื่องดื่ม, สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร, ผ้าและเครื่องใช้/เครื่องแต่งกายอื่น ๆ

๓) การจัดทำ MOU กับมูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท โดยบริษัทเครื่องเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด และบริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน)

วันที่ลงนาม : ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ประเด็น MOU : การดำเนินงานศูนย์สาธิตการตลาดตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (SE) (มุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการเชิงธุรกิจด้านการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์ฯ ให้ทันสมัย ด้านการปรับปรุงรูปลักษณ์ การวางผังและการจัดเรียงสินค้า และด้านการจัดทำระบบบัญชีและระบบการเช็คคลังสินค้า)

ผลการดำเนินงาน ศูนย์สาธิตการตลาดมียอดจำหน่ายหลังการฝึกอบรม และปรับปรุง ทั้ง ๑๐ แห่ง ดังนี้

๑. บ้านดินโนนเหนือ จ.สระบุรี ยอดขาย ๓๐,๐๐๐ บาท/วัน เพิ่มขึ้นเป็น ๓๕,๐๐๐บาท/วัน เพิ่มขึ้น ๒๓ %
๒. บ้านดอนสง่า จ.ประจวบคีรีขันธ์ ยอดขาย ๓,๕๐๐ บาท/วัน เพิ่มขึ้นเป็น ๖,๕๐๐บาท/วัน เพิ่มขึ้น ๘๕ %
๓. บ้านเชิงผา จ.สุโขทัย ยอดขาย ๕,๐๐๐ บาท/วัน เพิ่มขึ้นเป็น ๘,๕๐๐บาท/วัน เพิ่มขึ้น ๗๐ %
๔. บ้านวังรัก จ.กาญจนบุรี ยอดขาย ๒๙,๐๐๐ บาท/วัน เพิ่มขึ้นเป็น ๓๖,๐๐๐บาท/วัน เพิ่มขึ้น ๒๔ %
๕. บ้านวังอ้อ จ.อุบลราชธานี ยอดขาย ๑๕,๐๐๐ บาท/วัน เพิ่มขึ้นเป็น ๒๐,๐๐๐บาท/วัน เพิ่มขึ้น ๓๓ %

- ๖. ตำบลห้วยน้ำขาว จ.ตราด ยอดขาย ๒๐,๐๐๐ บาท/วัน เพิ่มเป็น ๔๖,๐๐๐บาท/วัน เพิ่มขึ้น ๑๓๐ %
- ๗. บ้านสายกลาง จ.พัทลุง ยอดขาย ๒๒,๐๐๐ บาท/วัน เพิ่มเป็น ๓๐,๐๐๐บาท/วัน เพิ่มขึ้น ๓๖ %
- ๘. บ้านนากระเดา จ.กาฬสินธุ์ ยอดขาย ๘,๐๐๐ บาท/วัน เพิ่มเป็น ๙,๐๐๐บาท/วัน เพิ่มขึ้น ๑๒ %
- ๙. บ้านสระยายชี จ.พิจิตร ยอดขาย ๘,๐๐๐ บาท/วัน เพิ่มเป็น ๙,๕๐๐บาท/วัน เพิ่มขึ้น ๑๙ %
- ๑๐. บ้านเปีย จ.ปัตตานี ยอดขาย ๑๖,๐๐๐ บาท/วัน เพิ่มเป็น ๒๐,๐๐๐บาท/วัน เพิ่มขึ้น ๔๗ %

๔) การจัดทำ MOU กับองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency : JICA)

วันที่ลงนาม : ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ประเด็น MOU : โครงการเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการชุมชน (Project for Community – Based Entrepreneurship Promotion)

ผลการดำเนินงาน

- ๑. อบรมเจ้าหน้าที่กรมการพัฒนารัฐบาลชุมชน ณ ประเทศญี่ปุ่น ๒ รุ่น จำนวน ๓๓ คน
- ๒. กรมการพัฒนารัฐบาลชุมชนได้นำแนวคิด D – HOPE ส่งเสริมผู้ประกอบการชุมชนใน ๓๕ จังหวัด
- ๓. เจ้าหน้าที่กรมการพัฒนารัฐบาลชุมชนได้เรียนรู้กระบวนการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม
- ๔. มีแคตตาล็อกเพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวไปเที่ยวในชุมชน

๕) การจัดทำ MOU กับบริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

วันที่ลงนาม : ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙

ประเด็น MOU : โครงการโอท็อป จูเนียร์ “OTOP Junior Contest”

ผลการดำเนินงาน

๑. มีแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานโอท็อป จูเนียร์ เพื่อร่วมกันพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า พัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ประกอบการและเชื่อมโยงช่องทางการตลาดเข้าสู่โรงเรียน

๒. มีแผนการดำเนินงานการส่งเสริมโอท็อปจูเนียร์ที่ชัดเจน

๖) การจัดทำ MOU กับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

วันที่ลงนาม : ๘ กันยายน ๒๕๕๙

ประเด็น MOU : การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ผลการดำเนินงาน

๑. เรียนรู้ วิธีการ ขั้นตอน และกระบวนการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่นให้เกิดความสุขและความยั่งยืน

๒. มีต้นแบบ ๕ แห่งคือ (๑) ภาคเหนือ ต.สมอโคน อ.บ้านตาก จ.ตาก (๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต.บักได อ.พนมดงรัก จ.สุรินทร์ (๓) ภาคกลาง ต.ดงกระทงยาม อ.ศรีมหาโพธิ จ.ปราจีนบุรี (๔) ต.ท่าเสา อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี (๕) ภาคใต้ ต.เกาะยวน้อย อ.เกาะยว จ.พังงา และต.ท่าข้าม อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี

๓. ติดตามงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่จังหวัด

๗) การจัดทำ MOU กับบริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

วันที่ลงนาม : ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๙

ประเด็น MOU : การสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ภายใต้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี และสื่อสารภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงานโดยขับเคลื่อนกิจกรรมตามโครงการสานพลังชุมชน เพื่อพออย่างพอเพียง สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการดำเนินงาน

๑. กลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง และสร้างรายได้แก่ชุมชนลดปัญหาการว่างงาน เช่น ขนม ทอฟฟี่กะทินม เห็ดแครง ผักผลไม้ปลอดสาร และการแปรรูปอาหาร โดย ทั้ง ๓ จังหวัดในพื้นที่เป้าหมายดำเนินกิจกรรมโครงการสานพลังชุมชนเพื่อพออย่างพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง แยกเป็นรายจังหวัดได้ ดังนี้

๑.๑ จังหวัดตราด ดำเนินกิจกรรมโครงการเครื่องผสมปุ๋ย มีการหมุนเวียนจำหน่ายปุ๋ยในลักษณะเงินเชื่อ จำนวน ๘๕,๐๐๐ บาท ดำเนินกิจกรรมแปรรูปอาหารการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ในโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ได้รับใบรับรองประกาศรับรองผ่านมาตรฐาน SAFE PRODUCT โดยกรมพัฒนาชุมชน ๙ ผลิตภัณฑ์ และกำหนดประชุมติดตามผล ทุกวันที่ ๙ ของเดือน

๑.๒ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดำเนินกิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ขนม มะพร้าว และอื่น ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าจำหน่ายในสนามบินบนเครื่องบิน และ Family Mart และในงานที่ส่วนราชการจัดขึ้น

๑.๓ จังหวัดสุโขทัย กลุ่มผู้ผลิตผักและผลไม้ปลอดภัย ได้รับการส่งเสริมช่องทางการตลาดและนำสินค้าไปจำหน่ายที่ร้านค้าสนามบินทุกวัน สร้างรายได้เพิ่มเฉลี่ยเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท

๒. ชุมชนและเจ้าหน้าที่สนามบินทำกิจกรรมร่วมกันก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี

๓. ใบรับรองคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์

๘) การจัดทำ MOU กับกรมการปกครอง

วันที่ลงนาม : ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ประเด็น MOU : การขอใช้โปรแกรมสำหรับอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน การขอใช้ประโยชน์ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยวิธีเชื่อมโยงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Online) และการขอใช้ประโยชน์ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยวิธีแฟ้มข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Batch Processing)

ผลการดำเนินงาน กรมการพัฒนาชุมชน สามารถใช้ประโยชน์ข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชนดังต่อไปนี้

๑. ตรวจสอบประวัติและสถานภาพของผู้สมัครสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้สะดวก รวดเร็วขึ้น

๒. ข้อมูลคุณภาพชีวิตของประชาชน (ข้อมูล จปฐ.)

๓. ข้อมูลผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP

ข้อมูล ณ เดือนเมษายน ๒๕๖๒ อยู่ระหว่างประกาศเชิญชวนให้ผู้สนใจยื่นข้อเสนอและเสนอราคาทางระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) โครงการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ ภายใต้โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชนและจัดทำระบบการวิเคราะห์ข้อมูลตามความต้องการของผู้ใช้ประจำปี ๒๕๖๒ ภายในวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๒

๙) การจัดทำ MOU กับกรมการพัฒนาชุมชน กับ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (GISTDA)

วันที่ลงนาม : ๓ ตุลาคม ๒๕๖๐

ประเด็น MOU : การใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชนและลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่

ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ (ส่วนกลาง) ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑

๒. ดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการบูรณาการชี้เป้าลดความเหลื่อมล้ำด้วยเทคโนโลยีระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ จังหวัดอ่างทอง

๓. คณะทำงานฯ ทั้ง ๒ ฝ่าย ร่วมกิจกรรมสนับสนุนการบูรณาการชี้เป้าลดความเหลื่อมล้ำด้วยเทคโนโลยีระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ จังหวัดน่าน

๑๐) การจัดทำ MOU กับบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

วันที่ลงนาม : ๙ พ.ค. ๒๕๖๑

ประเด็น MOU : การจัดทำระบบสำรวจจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล (Digital Survey)

ผลการดำเนินงาน

๑. มีความร่วมมือในการสำรวจจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล (Digital Survey)
๒. มีระบบสำรวจจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล CDD Digital Survey
๓. นำระบบ CDD Digital Survey version ๑ ไปทดสอบระบบในพื้นที่จริง (Pilot) ณ ตำบลหนองเป็ด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑
๔. นำระบบ CDD Digital Survey ไปทดสอบระบบในพื้นที่จริง ณ จังหวัดพื้นที่เป้าหมายจำนวน ๔ จังหวัด (กาญจนบุรี, สุรินทร์, ชัยนาท, ประจวบคีรีขันธ์) ระหว่างวันที่ ๒๐ กันยายน - ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ รวม ๖,๓๕๙ ครัวเรือน
๕. เริ่มนำระบบสำรวจจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล ไปใช้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๒ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑๑) การจัดทำ MOU กับธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

วันที่ลงนาม : ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙

ประเด็น MOU : การขอใช้บริการรับชำระค่าน้ำค่างวดกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีด้วยแบบฟอร์มการชำระเงิน (Bill Payment) และการให้บริการด้านการเงิน ผ่านธุรกิจการรับชำระค่าน้ำค่างวดและบริการของธนาคาร

ผลการดำเนินงาน สมาชิกมีช่องทางการชำระหนี้ค่าน้ำค่างวด ที่สะดวก รวดเร็ว ทำให้มีการชำระหนี้ค่าน้ำค่างวดเพิ่มขึ้น

๓. การขับเคลื่อนการจัดตั้งสถาบันแห่งความเป็นเลิศ

เพื่อให้การดำเนินงานของกรมการพัฒนารัฐบาลชุมชน ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จึงได้ขับเคลื่อนการจัดตั้งสถาบันแห่งความเป็นเลิศ กรมการพัฒนารัฐบาลชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนให้เป็นสถาบันแห่งความเป็นเลิศเฉพาะด้านสร้างการเรียนรู้ อย่างครบวงจร มีองค์ความรู้ที่ผู้เข้าอบรมสามารถเรียนรู้สู่การปฏิบัติและใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นมืออาชีพ

สถาบันแห่งความเป็นเลิศมีพันธกิจหลัก ดังนี้

- ๑) การสะสมองค์ความรู้ ด้วยการวิจัยเพื่อสะสมความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในพื้นที่ รวมไปถึงการถอดบทเรียนจากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ ประชาชนชุมชนหรือ กลุ่ม องค์กรที่เป็น Best Practice

๒) การบริหารจัดการองค์ความรู้ ด้วยการนำองค์ความรู้หรือนวัตกรรมที่ได้จากการถอดบทเรียนมาจัดระบบและพัฒนาเป็นหลักสูตร บทเรียน โปรแกรมการเรียนรู้และเส้นทางการเรียนรู้ เป็นต้น

๓) การถ่ายทอดองค์ความรู้ สามารถทำได้โดยการฝึกอบรมทั้งในระบบออฟไลน์ (Offline) และออนไลน์ (Online) การฝึกปฏิบัติ (Workshop) การจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ที่นอกจากจะเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้และยังเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ของกลุ่มเป้าหมายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมไปถึงการจัดทำสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย

สถาบันแห่งความเป็นเลิศ มีจำนวน ๑๒ แห่ง ประกอบด้วย

๑) สถาบันแห่งความเป็นเลิศด้านหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จำนวน ๔ แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครศรีธรรมราช สระบุรี อุตรดิตถ์ และ ลำปาง

๒) สถาบันแห่งความเป็นเลิศด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๔ แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนยะลา พิษณุโลก เพชรบุรี และอุบลราชธานี

๓) สถาบันแห่งความเป็นเลิศด้านทุนชุมชน จำนวน ๒ แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนชลบุรี และนครราชสีมา

๔) สถาบันแห่งความเป็นเลิศด้านชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครนายก

๕) สถาบันแห่งความเป็นเลิศด้านการพัฒนาชุมชน จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการพัฒนารัฐบาลชุมชน

แผนที่จะดำเนินการต่อไป

๑) เตรียมความพร้อมทั้งสถานที่ บุคลากร หลักสูตร

๒) กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานสถาบันแห่งความเป็นเลิศ

๓) กำหนดโครงสร้าง ภารกิจ วัตถุประสงค์ คณะกรรมการบริหารสถาบันแห่งความเป็นเลิศ

๔. การตรวจราชการของสำนักตรวจราชการ

การตรวจราชการ เป็นกระบวนการสำคัญสำหรับการบริหารงาน และเป็นกลไกที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัย สั่งการของผู้บริหาร สามารถสะท้อนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจ และข้อเท็จจริงในการปฏิบัติราชการ รวมทั้งปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อรัฐ หรือผู้บริหารในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการได้บรรลุผลสัมฤทธิ์ และเกิดความคุ้มค่า

๑. โครงสร้างของสำนักตรวจราชการ

กรมการพัฒนารัฐบาลชุมชน ได้แต่งตั้งผู้ตรวจราชการกรมการพัฒนารัฐบาลชุมชน จำนวน ๑๒ คน รับผิดชอบพื้นที่ ๑๘ เขตตรวจราชการ ดังนี้

ที่	ชื่อ-สกุล	เขตตรวจราชการที่/กลุ่มจังหวัด
๑	นางปราณี รัตนประยูร หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม	เขตตรวจราชการที่ ๖ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน กระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง สตูล เขตตรวจราชการที่ ๗ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน นราธิวาส ปัตตานี ยะลา
๒	นางอัจฉราวรรณ มณีชัย รองหัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม	เขตตรวจราชการที่ ๓ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี เขตตรวจราชการที่ ๑๕ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน

ที่	ชื่อ-สกุล	เขตตรวจราชการที่/กลุ่มจังหวัด
๓	นายธงชัย บุตรนุชิต	เขตตรวจราชการที่ ๔ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๒ ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร
๔	นายอาจณรงค์ สัตยพานิช	เขตตรวจราชการที่ ๙ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒ จันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว เขตตรวจราชการที่ ๑๐ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ บึงกาฬ เลย หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี
๕	นายปรีชา กิตติสัตยกุล	เขตตรวจราชการที่ ๒ กลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ
๖	นางสาวศศิธร อินทกุล	เขตตรวจราชการที่ ๑๘ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร อุทัยธานี
๗	นางสาวศันสนีย์ ทาสสม	เขตตรวจราชการที่ ๑๒ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด เขตตรวจราชการที่ ๑๓ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์
๘	นายวิฑูรย์ นวลนุกุล	เขตตรวจราชการที่ ๕ ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง สุราษฎร์ธานี สงขลา เขตตรวจราชการที่ ๑๑ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ นครพนม มุกดาหาร สกลนคร
๙	นายมงคล ปัตลา	เขตตรวจราชการที่ ๑๔ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี
๑๐	นายไพบุลย์ บุณณสันติ	เขตตรวจราชการที่ ๑๖ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ เขตตรวจราชการที่ ๑๗ ภาคเหนือตอนล่าง ๑ ตาก พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์
๑๑	น.ส.ชนมณัฐ รอดบุญธรรม	เขตตรวจราชการที่ ๘ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง
๑๒	นายชัยวัฒน์ แสงศรี ผู้ตรวจราชการกรม	เขตตรวจราชการที่ ๑ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง

๒. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ผู้ตรวจราชการกรมการพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินการตรวจติดตาม กำกับการดำเนินงานตามภารกิจในพื้นที่ ๑๘ เขตตรวจราชการ เพื่อให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ๗๖ จังหวัด สามารถขับเคลื่อนงานสำคัญตามนโยบายรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยที่กรมการพัฒนาชุมชนรับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมาย ดังนี้

๒.๑ การดำเนินงานชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

กรมการพัฒนาชุมชน ได้แต่งตั้งให้ผู้ตรวจราชการกรม เป็นประธานกรรมการการประกวดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีต้นแบบ ร่วมกับผู้แทนหน่วยงานภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนตื่นตัวในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP และเพิ่มขีดความสามารถชุมชนด้านการท่องเที่ยว เป็นการส่งเสริมการสร้างรายได้กระจายอยู่กับประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนบนพื้นฐานเสน่ห์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม นำไปสู่ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ประชาชนมีความสุข โดยสามารถคัดเลือกชุมชนท่องเที่ยวต้นแบบได้ตามเป้าหมาย ๑๖๐ ชุมชน

๒.๒ การดำเนินงานโครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

กรมการพัฒนาชุมชน มอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกรมดำเนินการตรวจติดตามกำกับให้พัฒนาการ จังหวัด ดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในพื้นที่เป้าหมาย ๘๗๘ อำเภอ จำนวน ๘๗๘ หมู่บ้าน โดยจังหวัดได้ดำเนินการ Kick Off มีการปลูกต้นรวงผึ้งและจัดทำป้ายหมู่บ้าน ตามแนวทางที่กรมฯ กำหนด

๒.๓ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

ผู้ตรวจราชการกรม ได้ตรวจติดตามกำกับดูแลให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ร่วมกับบริษัท ประชาธิปไตย รักสามัคคี (จังหวัด) จำกัด ตามแนวทางและเป้าหมายที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยให้ดำเนินการครอบคลุม ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ด้านเกษตร ด้านแปรรูป และชุมชนท่องเที่ยว โดยเน้นการดำเนินงานที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมในพื้นที่

๒.๔ การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

กรมการพัฒนาชุมชน ได้สนับสนุนนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ให้เป็นกลไกในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยผู้ตรวจราชการกรมการพัฒนาชุมชน ได้ตรวจติดตาม กำกับและเน้นย้ำให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ดำเนินงานตามขั้นตอนกระบวนการที่กรมฯ กำหนด สำหรับการนำเงินกองทุนฯ ไปใช้เพื่อการป้องกันและปัญหา ยาเสพติด และมีการพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถเป็นกลไกหลักในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนได้อย่างแท้จริง

ทั้งนี้ กรมการพัฒนาชุมชน ได้สนับสนุนการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) โดยได้มอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกรม เป็นประธานในคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของชมรม TO BE NUMBER ONE ประเภทชุมชน

๓. การตรวจราชการแบบบูรณาการกับผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย และผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี โดยร่วมตรวจติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการสำคัญของรัฐบาล และกระทรวงมหาดไทย อาทิ ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เป็นต้น

